

HIVERN 2009

SUMARI

4

«La revista del llibre valencià
arriba al número 25»

Alicia Toledo

16

Infantil i Juvenil

50

Narrativa

72

Poesia

90

Assaig

120

Altres Novetats

128

Editorials valencianes

Lletres Valencianes

Lletres Valencianes, revista del llibre valencià, amb este número 25 arriba als nou anys d'existència.

LLETRES VALENCIANES

REVISTA DEL LLIBRE VALENCIÀ

HIVERN 2009

132 PÀGINES / ISSN 1578-4096 / EXEMPLAR NO VENAL

GENERALITAT. CONSELLERIA DE CULTURA I ESPORT,
VALÈNCIA, 2009

En l'any 2000, la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, atenent les demandes del sector editorial valencià, va veure la importància –i també la necessitat– de promoure una revista del llibre valencià on confluïren diferents objectius. En primer lloc, crear una plataforma informativa on es poguera conèixer i promocionar ací –i també fora de la nostra Comunitat– els llibres publicats per les editorials valencianes; en segon lloc, oferir al lector temes d'interés relacionats amb el nostre àmbit cultural, i, finalment, donar a conèixer les nostres llibreries que dia a dia fan un esforç important per tal d'oferir llibres de qualitat al públic lector.

Esta revista, però, no és una iniciativa aïllada, sinó que se suma a unes altres accions, portades a terme també per esta Direcció General, que tenen com a objectiu donar suport a l'edició, a les llibreries i també al món de la creació format pels nostres escriptors i il·lustradors. Entre estes accions destaquen la convocatòria anual dels premis als llibres millors editats de la Comunitat Valenciana, el premi a la labor dels llibreters de la Comunitat Valenciana i la recentment encetada campanya de Foment de la Lectura que, amb el suggeridor lema «Tria i llig», anunciada en premsa, radio i televisió, pretén augmentar els índexs de lectura entre els valencians i les valencianes en una societat

cada vegada més amenaçada per uns altres tipus d'entreteniment on la participació personal és molt més passiva. En esta campanya de foment de la lectura s'emmarca –encara que amb una trajectòria molt més llarga– el cicle d'escriptors que se celebra anualment en la Biblioteca Valenciana. Un cicle que compta amb una important participació d'alumnes de Secundària i Batxillerat i que es un punt de trobada i d'intercanvi d'opinions entre els creadors i els lectors. Enguany, el cicle tindrà una nòmina destacada de creadors, tots ells escriptores i escriptors destacats en del món de les lletres, com ara Àngela Becerra, Manuel Vicent, Albert Sánchez Piñol, Rafael Chirbes, Gemma Pasqual, Jordi Sierra i Fabra i Marc Granell, entre altres, que presentaran obres de diferents gèneres literaris: novel·la, assaig i poesia.

Estes iniciatives, juntament amb unes altres activitats que regularment acull la seu de la Biblioteca Valenciana com ara presentacions de llibres, simposis i exposicions, configuren una oferta cultural atractiva per a tots els valencians i valencianes interessats per la nostra cultura.

Esperem que amb totes estes iniciatives, i les que en el futur es posaran en marxa des d'esta Direcció General, podrem contribuir decididament al desenvolupament i a la consolidació del nostre sector cultural.

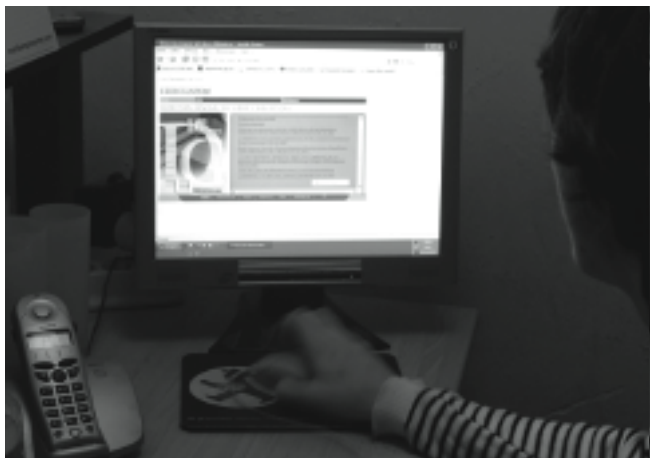
La revista del llibre valencià arriba al número 25

«Lletres Valencianes» es va crear fa nou anys amb una clara voluntat de servei dedicat a la projecció de la producció editorial valenciana. El projecte, impulsat per la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, va acumular ben aviat reconeixements i es va consolidar com a instrument informatiu i valoratiu al servei del llibre valencià. El número 25 constitueix una bona ocasió per fer-ne balanç i traçar un breu repàs històric de la revista.

Amb l'objectiu de donar difusió a la producció editorial valenciana, l'any 2000 es va posar en marxa la revista *Lletres Valencianes*. Feia poc que s'havia creat la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques i, sota l'auspici del primer director general, José Luis Villacañas, es van engegar diverses iniciatives per tal de donar suport i projecció al sector editorial valencià. Entre aquestes, la revista *Lletres Valencianes*, impulsada per Rafael Coloma, cap del Servei del Llibre en aquell moment i director de la revista fins a l'any 2008. La idea era donar a conèixer periòdicament, a través d'aquesta publicació gratuïta, les novetats editorials valencianes. Es va concebre des de l'inici –explica Rafael Coloma– «com una eina d'utilitat adreçada als sectors professionals relacionats amb el llibre i també al públic lector en general». Però afegeix Coloma que «no es tractava de fer un mer catàleg, sinó que es pretenia anar més enllà i proporcionar un corpus de literatura crítica sobre els llibres editats per les editorials valencianes».

La revista va començar amb un format modest, però ben aviat els seus impulsors es van adonar de la necessitat de dotar-la de més qualitat i de projectar-ne la difusió d'una manera més ambiciosa. Així que un any després, Rafael Coloma va tutelar una reformulació del projecte, que va consistir sobretot en la incorporació d'un director d'art i d'una periodista que coordinara la publicació. El salt qualitatiu fou enorme i *Lletres Valencianes* es convertia en un instrument molt digne per tal de donar a conèixer la producció editorial valenciana. El responsable del nou disseny, Rafael

Lletres Valencianes s'havia convertit en allò que volia ser des d'un inici: un instrument per a tot aquell que volguera seguir de prop la producció editorial valenciana.

Ramírez Blanco va concebre la idea de llibre de llibres i va triar un format que hi feia clara al·lusió. Un disseny que feia pensar en un llibre elegant i, alhora, imaginatiu, que proporcionava a la publicació una pàtina de rigor i de cosa ben feta. A més, pel que fa al contingut, es van fixar les seccions i se n'hi va afegir una de nova dedicada als llibreters. Es pretenia dibuixar un itinerari pel territori valencià, tot resseguint les llibreries més emblemàtiques de les comarques i del Cap i Casal. Es va crear un grup de col·laboradors responsables de la redacció de les ressenyes, una selecció molt acurada que incloïa crítics literaris, escriptors, periodistes, professors de literatura, etc., tot tenint en compte l'especialització de cadascun segons la matèria o el gènere. De manera que tant el contingut com la llengua emprada en la redacció eren una elecció de l'autor de la ressenya o, dit d'una altra manera, responia a criteris d'autoria. Amb un tiratge de sis mil exemplars es va dissenyar un pla de distribució que traspassava les fronteres autonòmiques.

Els esforços emprats en aquest nou impuls de la revista van ser directament proporcionals a la bona acollida que va rebre. Algunes institucions culturals de prestigi, arreu d'Espanya i també de l'estranger, demanaven si podien rebre la revista, ja que els resultava de gran utilitat com a eina informativa i valorativa. Aquest era un símptoma clar que *Lletres Valencianes* s'havia convertit en allò que volia ser des d'un inici: un instrument per a tot aquell que volguera seguir de prop la producció editorial valenciana. En aquest sentit, Manel Romero, secretari de l'Associació d'Editors del País Valencià (AEPV), planteja

que l'aparició d'aquesta publicació omplia un buit, cobria una necessitat: «La manca de premsa especialitzada» comenta Romero «feia que la producció editorial valenciana no gaudira d'un aparell de valoració, d'avaluació... com si que ho tenen altres literatures normals.» I no és tant que no hi haguera publicacions de crítica literària. De fet, els suplementes Posdata (*Levante-EMV*) o Quaderns (*El País*) ja feia temps que funcionaven, però no estaven adreçats específicament a la producció valenciana. En aquest sentit, *Lletres Valencianes* constituïa una novetat, un instrument nou on els professionals valencians implicats en el llibre disposaven d'un espill on veure reflectida periòdicament la seua feina i, alhora, els lectors comptaven –com apunta Romero– «amb un nou instrument de valoració externa que els servia de referent».

Un cop consolidat el projecte, el següent pas va ser transcendir el paper imprès i incorporar la revista a la web de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, que tot just s'estrenava, amb un disseny també de Rafael Ramírez Blanco i tot un seguit de serveis destinats a visualitzar el llibre valencià i la tasca editorial dels nostres professionals. Així doncs, l'any 2001 apareix *Lletres Valencianes* en format digital (<http://dglb.cult.gva.es/Libro/li-revistalletres_v.htm>). A mesura que es publicaven, es van incorporar els documents en pdf de cada número, els quals es podien consultar especejats per seccions o bé en la seua totalitat. A més, es va dotar el servei d'un cercador que facilitava la localització de les ressenyes per autor, per títol del llibre, per editorial o per matèries.

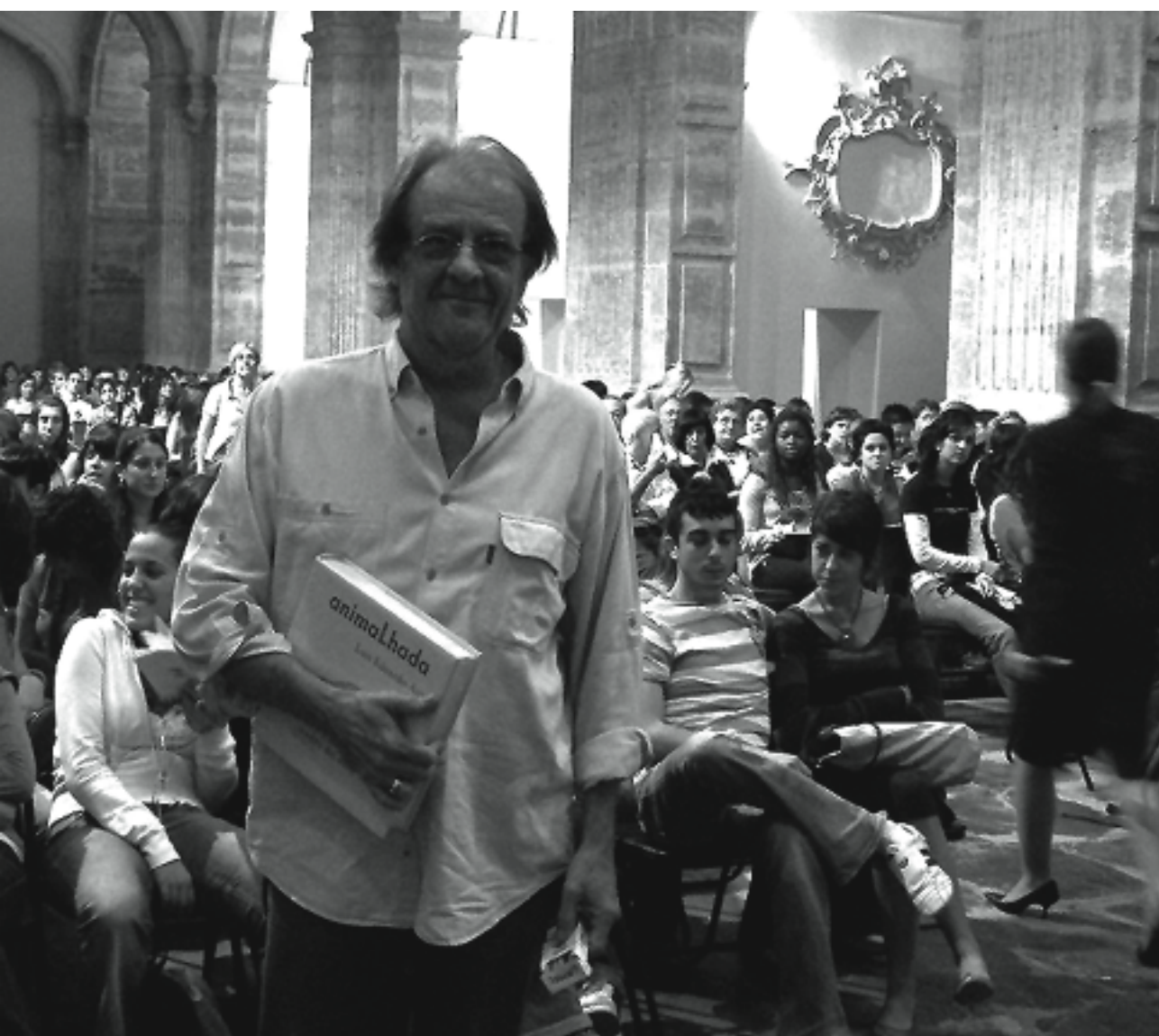

Lletres Valencianes arriba al número 25. Els nou anys d'existència constitueixen un lapse de temps suficient per a elaborar un breu repàs històric i fer-ne la valoració: «Els reconeixements rebuts per la tasca feta» apunta Coloma «han estat una constant durant tot aquest temps, i el mer fet de la continuïtat és ja una garantia del bon funcionament de la revista, de la seua utilitat.» «I és que» continua Coloma «en l'òrbita de les administracions no sempre és fàcil consolidar projectes a llarg termini, perquè depenen de les circumstàncies, que són molt volubles i canviants.» Per la seua banda, Manel Romero, que no deixa de destacar la qualitat de la publicació i el paper que aquesta realitza, suggereix algunes ampliacions com ara la introducció d'una edició multilingüe i la seua distribució d'àmbit estatal i internacional. I encara més, Romero apunta com a repte la conversió de la revista en un producte digital que incorpore les noves tecnologies web 2.0. I és que això permetria la introducció permanent de crítiques i notícies, la possibilitat que els lectors hi aportaren les seues opinions, sistemes d'alarmes o de sindicació RSS de les novetats, etc. «Com tot és perfectible» comenta Romero «no seria sobrer debatre sobre aquestes millores.»

□ *Alícia Toledo*
Lletres Valencianes, nº 25

Sola a casa

Agustín Fernández Paz és un dels autors gallecs de literatura infantil més destacats. En aquesta història ens parla d'un quadern màgic, del poder de la imaginació dels més menuts i de la comprensió i la paciència dels pares davant les malifetes dels infants.

La mare de la Raquel prompte es convertirà en una gran actriu. Aquesta nit és la seua primera actuació i el

pare no s'ho voldria perdre per cap raó. Només hi tenen un petit problema: la tia Sara no podrà fer-se càrrec de la xiqueta. Té una forta infecció a la gola. Després de pensar-s'ho molt, i com que la Raquel ja ha complit els huit anys, els pares decideixen que la xiqueta pot quedar-se a soles a casa. Així, la Raquel es prepara per al que serà l'aventura de la seua vida. Tot i que ella encara no ho sap...

La primera nit sola a casa és un esdeveniment important per a qualsevol xiquet. Raquel, després de deixar tots els llums de la casa encesos, es prepara amb emoció per a gaudir de la seua primera nit sense majors. Els pares li han deixat un bon sopar; tot i això ella, amb l'ajuda d'un tamboret, arriba allà on s'amaguen les més temptadores llepolies. Però la veritadera aventura comença quan la Raquel recorda un vell regal que li va portar la tieta Sara, de la Xina. Un quadern gran, de fulles apaïssades i tapes dures on es podia llegir «The magic book. Made in Taiwan». Així doncs, la Raquel comença a dibuixar animals, grans i menuts, caragols i lleons. Quina va ser la sorpresa en descobrir que tot allò que dibuixava se n'eixia del dibuix i cobrava vida!

Amb la casa plena d'animals, la xiqueta ha d'esforçar-se perquè les coses es man-

LA NIT DELS ANIMALS

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

IL·LUSTRACIONS D'ALBERTO PIERUZ

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 139

63 PÀGINES / 978-84-98243383 / 7,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

tinguen al seu lloc. Tot i així, quan els pares arriben, la casa es troba prou desordenada.

Tot i que sempre és una

tasca difícil motivar els adolescents perquè lligen llibres com aquest, que es fixen fonamentalment en la poderosa imaginació infantil, fan més atractiu el món de la lectura per als més joves. A més, el món dels animals sempre ha agradat els infants i, amb aquest llibre, es facilita el coneixement tant de feres salvatges –com el lleó– com d'altres petits com el caragol, i es transmet la idea de la impossibilitat de viure amb alguns d'ells a espais com les ciutats i les vivendes urbanes.

Aquest llibre, a més, ens obre tota una sèrie de possibilitat de reflexió entorn de temes actuals com ara els xiquets que es queden sols a casa i els canvis en els hàbits de vida (abans les àvies o fins i tot les veïnes –sempre presents– eren les persones que es feien càrrec de les criatures quan els pares no hi eren); la por dels infants a la soledat, a la nit o a la foscor (sentir-se gran i independent, però al mateix temps mantenir una por terrible als passadissos foscos), o la comprensió dels pares front a les malifetes dels més menuts.

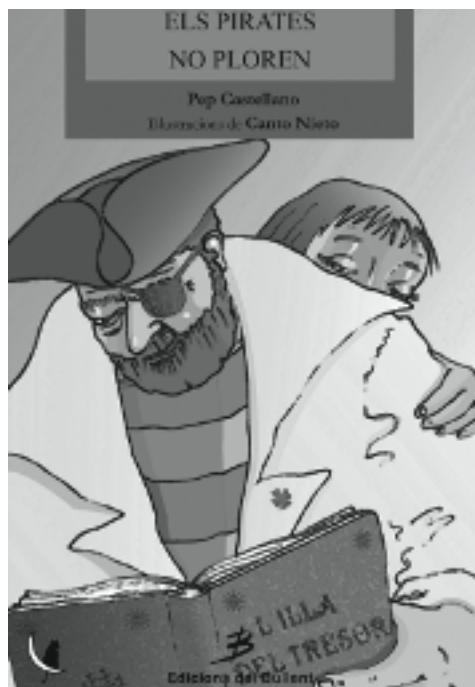
Les atractives i expressives il·lustracions d'Alberto Pieruz captivaran de segur l'atenció dels joves lectors que, a partir dels huit anys, s'acosten a la lectura de *La nit dels animals*.

□ Sònia Martínez Icardo
Letres Valencianes, n° 25

Corsaris del segle XXI

Ja podem gaudir del nou lliurament de Pep Castellano, que repeteix il·lustrador i editorial; una deliciosa novel·la dirigida als més menuts, contada en primera persona per la Marta, una xiqueta de dotze anys; una història sobre els nous pirates, on ningú és qui sembla i on el lector haurà de descobrir per si mateix el tresor amagat.

ELS PIRATES NO PLOREN

PEP CASTELLANO

IL·LUSTRACIONS DE GATO NIETO

XVIII PREMI CARMESINA DE NARRATIVA INFANTIL

96 PÀGINES / 978-84-96187-95-5 / 6,50 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2008

Escriure literatura infantil és una tasca de les més difícils; i, per contra, de les pitjor reconegudes per la crítica. És per això que, en alguns casos, pot esdevenir una prova de foc en la qual un veritable professional ha de demostrar la seua vàlua. I pareix, a jutjar per la trajectòria de l'autor, que sap sortir-se'n de sobra. Per una banda, innova i no cau en el parany de repetir el repertori de històries tòpiques i personatges arquetípics; per altra, enganxa el lector sense descuidar l'estil i la trama.

La protagonista, i alhora narradora, és la Marta Mata, una nena de Primària que ens submergeix en el seu món particular de fantasia, i que ha fet de la literatura, –en concret del llibre *L'illa del tresor*–, més que una passió, una taula de salvació que l'ajuda a superar les adversitats de la seua curta existència, com la manca del pare, la mort de la mare i la feliç adopció de la seua nova família, sense

traumes ni tremendismes, amb una mirada innocent i optimista.

Per damunt d'aquesta història central, l'autor repeteix la fórmula d'incloure aspectes i problemes actuals dintre de la ficció. És a dir, al costat de la narració més o menys anecdòtica, planteja temes mediambientals per reflexionar, com per exemple, sobre els abocaments incontrolats d'alguns petroliers, que contaminen les platges amb galetes de residus tòxics; o la pesca furtiva amb xarxes il·legals que arrasen el fons marí de les nostres costes. Però tampoc no podem oblidar altres temes de caràcter social, gràcies als quals Castellano es diferencia «de la competència» en incorporar als seus llibres formes alternatives de vida al model establert, com són la formació de noves famílies basades en l'afecte i no en vincles sanguinis; la consciència de reciclar les deixalles; la militància ecològica, o l'aposta per recuperar vells oficis en vies d'extinció, com els de ferroveller i terrissaire. I és que tots aquests personatges reneguen del consumisme i del materialisme i s'interessen més aviat per cultivar les relacions humanes, per apreciar l'amistat o descobrir els xicotets plaers de la vida i de la natura.

Des d'un punt de vista estilístic, la novel·la està seqüenciada en tretze capítols amb una unitat argumental, cadascun per facilitar-ne la comprensió. Al

llarg d'aquest centenar de pàgines hi podem trobar totes les estratègies discursives per mantenir fins a l'extrem l'interès i la intriga. L'autor amaga contínuament i deliberada informació, com antics secrets de família; planteja dubtes, com la veritable professió de l'avi, o esbossa misteris com el tresor amagat sota el bidó: tot per mantenir-nos enganxats al paper fins a la fi del relat. Però, a més a més, basteix una trama creïble, en gran mesura per la tria del llenguatge, ple d'interpel·lacions contínues al lector, expressions col·loquials, diminutius afectius, anacoluts i un llarg etc., com si fóra un expert i consumat rondinaire. Malgrat el títol, aquesta entranyable història es desmarca dels relatsedulcorats i recurrents del mercat. Barreja fantasia i realitat, combina la trama psicològica amb la intriga narrativa, alterna la prosa elaborada amb l'espontaneïtat de la parla dels personatges, però sempre tenint en compte el seu públic. Pep Castellano ens demostra una vegada més amb aquestes pàgines que es pot escriure una Literatura (en majúscules) digna i de qualitat, per a xiquets, per molt que altres s'entesten a dir el contrari. Com afirma el iaio de la Marta «les mentides poden convertir-se en veritats si tenen forma de desig».

□ J. Ricart

Lletres Valencianes, nº 25

Descobrint el món

Amunt! és el segon volum de la col·lecció «El meu món i jo», d'Edicions Bromera. Aquesta col·lecció per a infants que tot just comencen a llegir ve de la mà dels millors autors i il·lustradors actuals. *Amunt!* és una obra d'Agustín Fernández Paz (Premi Nacional de Literatura Juvenil, 2008), i les il·lustracions, elaborades amb exquisida tendresa, de la il·lustradora Noemí Villamuza.

AMUNT!

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

IL·LUSTRACIONS DE NOEMÍ VILLAMUZA

COL·LECCIÓ «EL MEU MÓN I JO», 2

24 PÀGINES / 978-84-9824-313-0 / 5,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Després de la tempesta, Mati i el seu pare ixen al carrer a comprar. Com ha plogut, el carrer està ple de tolls d'aigua, i Mati es diverteix veient-s'hi reflectida. Al llarg de tot el camí cap al supermercat, però, la xiqueta es trobarà amb tot d'imprevistos que l'espantaran: un gos gran, més gran que ella, o un supermercat curull de gent. Son pare, veient que la Mati té por, solucionarà les situacions de la mateixa manera: Amunt! I la pujarà al braç, o al carro de la compra. I aquest mateix gest l'utilitzarà Mati quan, una vegada sana i estàlvia a casa, els qui córreguen perill siguen els seus joguets.

Amb aquest argument tan senzill, *Amunt!* se'ns presenta com una història tendra, destinada per a infants que tot just comencen a llegir. Les situacions d'angoixa que se succeeixen en aquest xicotet trajecte fins al supermercat són quotidianes, i el lector d'aquestes edats –quatre, cinc o sis anys– s'hi pot veure representat amb facilitat.

Les il·lustracions, per la seua banda, són arrodonides i agradoses, tendres, amb colors gens estridents i a doble pàgina, cosa que s'agraeix especialment perquè d'aquesta manera el lector es pot fer una idea de l'escena amb més facilitat. Les lletres de la narració estan inscrites dins les il·lustracions, i dnen una

impressió de proximitat. De fet, la globalitat del llibre –el cantó arrodonit, el format xicotet i lleuger i la suavitat de les il·lustracions– el fan agradable a la vista i molt pròxim.

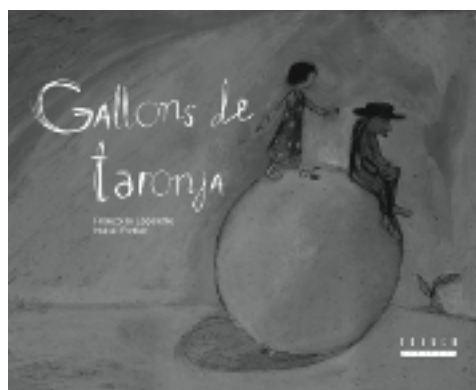
Al final d'aquest llibre hi ha un xicotet recull d'ensenyances perquè els xiquets compreguen millor el seu entorn, amb voluntat de reflexionar sobre el món que els envolta més que com a recull d'exercicis a l'estil d'un llibre de text. La col·lecció té intencions didàctiques i està orientada cap al món escolar, però si no ens deixem influenciar per l'apèndix pedagògic, també es un llibre d'agradosa lectura casolana infantil.

Amunt!, en definitiva, és un bon llibre d'iniciació a la lectura que convida a llegir, tant per la temàtica del text, com per la il·lustració de les escenes. Finalment, cal destacar que trobarem un xicotet divertimento al llarg de les il·lustracions: un vaixell de paper, ubicat sempre en algun raconet de cada il·lustració. Intenteu trobar-lo!

□ Marta Insa
Lletres Valencianes, n° 25

Conflictos humanos básicos

¿Qué busca un escritor al tratar la vejez y la muerte en un libro destinado al público infantil? Si la muerte no es más que el desenlace natural de la vida, el destino común que nos iguala con el resto de los seres vivos, nada más natural que acercar a los niños a un problema vital, de enfrentarles debidamente y a tiempo con los conflictos humanos básicos, según Bettelheim.

GALLONS DE TARONJA

FRANÇOISE LEGENDRE

IL·LUSTRACIONS DE NATALIE PORTIER

33 PÀGINAS / 978-84-8131-778-7 / 14 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Existen temas de los que no es nada fácil hablar. Posiblemente porque su complejidad pensamos que está fuera del alcance del entendimiento infantil o bien porque, culturalmente, han sido considerados tabú, lo cierto es que nos sentimos incómodos cuando queremos hacer comprender qué es el sexo o qué es la muerte, por ejemplo.

Hasta hace poco lo más fácil era resguardarnos en la comodidad de la ocultación y solventar la cuestión con un «ya lo descubrirán». Pero progresar culturalmente es también aceptar con naturalidad los hechos de la vida, y la muerte es uno de ellos. Y para comprender es necesario mostrar. Con elegancia y delicadeza, sí, pero con claridad también, para no formar erróneamente.

La muerte está permanentemente presente, pero en una sociedad tan hedonista es fácil apartarla cuando no igno-

rarla, como hacemos con otras cosas molestas. Los niños apenas conocen esa realidad porque, para qué nos vamos a engañar, la muerte de los otros, de esos países lejanos que quizás no sabemos ni ubicar que aparecen en las noticias, es... como de mentirijillas. Está evidenciada la falta de empatía hacia el sufrimiento humano cuando éste aparece en una pantalla.

En la literatura infantil muchos autores la han tratado. Con sencillez, como en *Abuela de arriba, abuela de debajo* de Tomie de Paola. Con absoluta naturalidad en *Como todo lo que nace* de Elisabeth Brami. De manera misteriosa y ciertamente equívoca en *El canto de las ballenas* de Dylan Sheldon y Gary Blythe. En *Gracias, tejón (Badger's Parting Gifts)* de Susan Varley se plantea desde las primeras líneas: «Badger no estaba asustado de la muerte. Morir significaba solamente que dejaría su cuerpo atrás...». Y se focaliza principalmente en el sentimiento de tristeza y desamparo de los personajes ante la marcha de un ser cercano y querido. En ocasiones la pérdida de una mascota nos prepara para afrontarla, pero es la figura del abuelo o de la abuela la más recurrente, entendible desde el punto de vista de la lógica, si es que ésta existe.

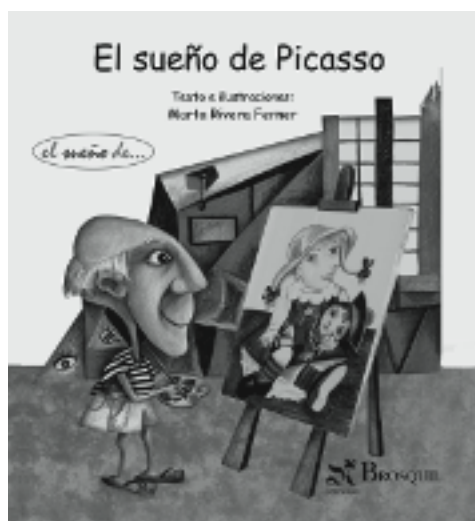
Si ya Tàndem Edicions realizó una incursión en la temática con *¿Dónde está*

el abuelo? de Mar Cortina, publicada hace ya siete años y en donde la protagonista se cuestiona qué hay tras la muerte, en *Gallons de taronja* de François Legendre, el punto de vista es diferente. La autora francesa sitúa la acción en una Andalucía con cierto sabor a tópico pero con intenciones de atemporalidad para hablarnos de una relación de afecto y amor mutuos, de respeto a la vejez, que protagonizan Pepe Juanito y Petra. Pepe Juanito regala cada mañana a su nieta un zumo de gajos de naranja, el símbolo de la vida y de la iniciación de Petra a su comprensión, la mirada sabia hacia las cosas simples, esenciales en las que reside lo realmente valioso y en la que ya es experto el abuelo. Las ilustraciones de Natalie Portier resaltan este aspecto al jugar con las proporciones. Ese mismo zumo es el que ella utiliza para intentar devolver al abuelo, llegado el momento, a una situación imposible: el ciclo vital toca a su fin. Tras el duelo, con su carga de dolor y tristeza, llega la aceptación y, finalmente, el recuerdo permanente, sin más cuestionamientos, a través de una fuente llena de naranjas.

□ Ana Isabel Caro
Letres Valencianes, nº 25

Un artista de mil cares

El sueño de Picasso és un àlbum il·lustrat de gran bellesa on Marta Rivera ens conta d'una manera molt senzilla i poètica com Pablo Picasso va anar evolucionant com a pintor, tot incorporant etapes i estils distints a la seua obra.

EL SUEÑO DE PICASSO

MARTA RIVERA FERNER

40 PÀGINES / 978-84-9795-338-2 / 13,30 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Pablo Picasso
Autocaricatura (1917-1918)

No és gens fàcil trobar una manera divertida i fructífera d'apropar l'art als més petits. D'una banda, dur-los a museus i exposicions resulta una mica esgotador, tot i que alguns d'ells ja comencen a tenir els infants molt en compte, i d'altra, els llibres d'art són encara una eina una mica àrdua per a ells. I tanmateix, sabem que l'art, i en especial les arts plàstiques i la música, criden l'atenció dels més menuts i estimulen els seus sentits de manera ben positiva.

Potser pensant en això, fa un temps que l'editorial Brosquil va començar a publicar sota l'epígraf «El sueño de...» uns llibres il·lustrats força encisadors sobre artistes plàstics.

Són molts els noms famosos que han centrat fins ara aquests àlbums il·lustrats, entre ells Dalí, Miró, Gauguin, Van Gogh, Chagal, Velázquez, Botticelli, i com

que no podia faltar a la llista, ara arriba el torn a Pablo Picasso, i ho fa de la mà de Marta Rivera.

I com ho fa Marta? Doncs amb molta sensibilitat, tant plàstica com literària. Per començar, direm que Marta Rivera Ferner –de nacionalitat argentina i llicenciada en Belles Arts a Buenos Aires– ha publicat fins ara diversos contes infantils i ha treballat per a revistes culturals i per a la televisió, sense abandonar mai el seu treball vocacional com a pintora, i és probablement aquesta passió pictòrica el que ha dut en Marta a crear aquest tercer àlbum il·lustrat dedicat a Picasso, un dels més grans artistes del segle xx.

Així doncs, amb delicadesa, passió per l'art i ganes de transmetre un missatge enriquidor i pacificador, Marta –qui ha dedicat fins ara dos àlbums més a Botticelli i Sorolla– ha reconstruït el camí de Picasso a partir d'una anècdota, la pèrdua d'un colom blanc, un dels símbols pictòrics units indistriablement a la vida del pintor i a un valor universal, com és la pau.

La pèrdua i l'enyor d'aquest colom des de ben petit són l'excusa per explicar l'esdevenir pictòric de l'artista des que comencés a dibuixar coloms als onze anys. Així, doncs, paral·lelament a la recerca d'un colom perdut, anem en-

tenent per què l'obra de Picasso es va dividir en períodes i girs tan distints, des de l'etapa blava, a la rosa, tot passant pel cubisme, fins arribar a l'explosió del Guernica.

Tot viatjant de París a Barcelona i per distints quadres famosos de Picasso, Marta juga, a través del muntatge i la tècnica collage mescla de fotografia i dibuix, amb les perspectives, les dimensions dels objectes i els plànols, alhora que crea un univers surrealista, propi d'un somni, del somni de Picasso.

Els colors, reflex i memòria de l'univers picassià, omplen els fulls d'aquest àlbum de sentiments diversos, del roig exaltant al blau melangiós, fins arribar al blanc de la pau. Tots ells recorren el camí del pintor, units a una paleta que mai no el va abandonar.

Així, jugant amb colors, formes i anècdotes, Marta apropa als més menuts la riquesa de Picasso i de la seua obra d'una manera ben creativa i senzilla. Tot just allò que els nens necessiten per a continuar enamorant-se de l'art.

□ *Lourdes Toledo*

Lletres Valencianes, n° 25

El príncep que no volia obligacions

Una fada converteix un príncep en un gripau, gros i no massa bonic. Els reis busquen el seu fill per llacunes i dolls i després s'organitza una cerimònia per tornar-lo al seu estat original. Encara que no tot ix com estava previst. Al capdavall, es tracta de la lluita per ser un mateix enfront de l'opinió dels altres.

EL PRÍNCIPE SAPO

CARMEN GIL

IL·LUSTRACIONS DE VÍCTOR ESCANDELL

COL·LECCIÓ «EL BAÚL DE LOS CUENTOS», I

36 PÁGINES / 978-84-935727-6-1 / 16,50 EUROS

VERSOS Y TRAZOS, VALÈNCIA, 2008

El príncipe sapo és un conte adreçat al públic infantil i editat per Versos y trazos. Estem enfront de la típica història per a lectors de poca edat, xiquetes i xiquets que s'enfronten a les primeres lectures de la seua vida. Una obra, per tant, on la il·lustració és el recurs per a incentivar la lectura o, com a mínim, l'atenció. Reis i prínceps, animals, la Cort i característiques atribuïdes als personatges com la bellesa o la lletjor. És a dir, una obra que des del punt de vista del contingut reproduïx alguns dels grans tòpics de la literatura infantil.

L'obra narra la història del príncep Facundo, al qual una fada el converteix en un gripau com a conseqüència d'una rabieta. Un ésser gros i «repugnant», tal com es descriu en el llibre, que emigra al seu espai natural, dolls i llacunes, i on el buscaran els seus pares, és dir, els membres de la família reial i empleats, per retornar-lo al seu estat de bellesa ideal i previ a la transformació.

El «canvi» es farà per mig d'un bes per part d'una princesa. La sorpresa del llibre és precisament ací, quan el gripau Facundo, després d'escoltar el discurs del seu pare en la cerimònia de desencantament, i de vore una princesa que no havia triat com a esposa, decidirà que si el millor no seria continuar sent gripau. De fons, com a ensenyament, *El prínci-*

pe sapo planteja que per a ser feliç no hi ha res millor que fer allò que de veritat un desitja, i no el que la resta de persones volen. O dit d'una altra forma, més val ser lleig i lliure, que convertir-se esclau de l'opinió dels altres.

El llibre, publicat en la col·lecció «El Baúl de los Cuentos», està il·lustrat a tot color i els dibuixos condueixen el fil argumental. També s'ajuda en l'aprenentatge del text per part del lector o lectora amb definicions de paraules emprades. La conclusió que a un li queda després de llegir obres com esta, és que més enllà de complir amb l'estructura pròpia d'un llibre adreçat al públic infantil (ben il·lustrat, ben presentat, amb un llenguatge adaptat i una història fàcilment entenable...), el que es fa és reactivar tòpics ja explotats en la literatura infantil com fades, encanteris, prínceps i princeses.

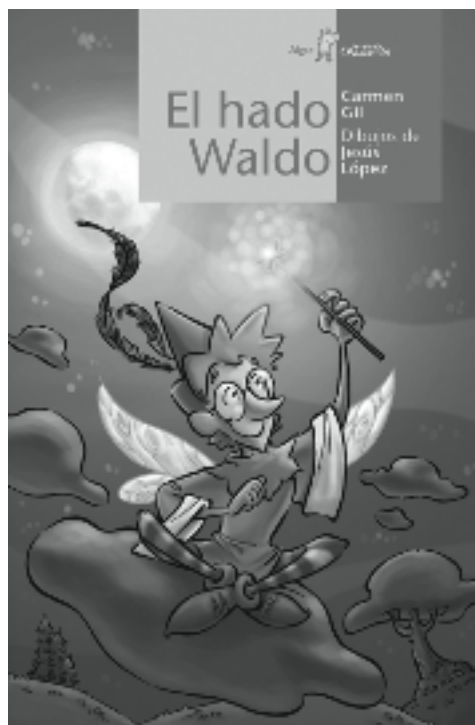
En qualsevol cas, *El príncipe sapo* permetrà passar una estona entretinguda al xiquet o xiqueta, amb una lectura que haurà de ser conduïda per un ensenyant o pels seus pares.

Carmen Gil té més de cinquanta llibres publicats i ha estat traduïda a tretze idiomes, mentre que Víctor Escandell és titulat en disseny gràfic i ha obtingut nombrosos premis i reconeixements.

□ Agustí Hernández Dolz
Letres Valencianes, nº 25

Las cinco misiones

Dentro de su Colección «Caletín amarillo», la editorial Algar ofrece un nuevo título dedicado al mundo infantil. En esta ocasión se trata de una historia de hadas magníficamente planteada por la escritora Carmen Gil. Este libro es una muestra de que tanto la finalidad estética como la didáctica pueden convivir en la misma obra.

EL HADO WALDO

CARMEN GIL

IL·LUSTRATIONS DE JESÚS LÓPEZ

COL·LECCIÓ «CALCETÍN AMARILLO», 39

130 PÁGINAS / 978-84-9845-118-4 / 7,50 EUROS

EDITORIAL ALGAR, ALZIRA, 2008

Natural de La Línea de la Concepción (Cádiz), Carmen Gil ha escrito alrededor de sesenta obras infantiles, entre cuentos y poemas, que recita al compás de la música y la magia en colegios y bibliotecas. Su constante dedicación a los niños se manifiesta, en primer lugar, en su profesión. Maestra desde hace algunos años, la autora dedica sus esfuerzos a observar a los niños, descubriendo de este modo todas aquellas cosas que les gusta o necesitan.

Para contribuir a fomentar el amor a la poesía, la autora suele introducir en sus cuentos sencillos poemitas que ayudan a los niños a desarrollar su sensibilidad estética y emocional. Uno de los temas a los que suele recurrir Carmen Gil, a la hora de buscar su relación con los más pequeños, es el mágico mundo de las Hadas.

Así, en *El hado Waldo* descubrimos un delicioso cuento de hadas que encuen-

tra su originalidad en cada uno de sus planteamientos. Con la maestría que la caracteriza, la escritora Carmen Gil lleva al mundo de las hadas problemáticas actuales. En esta ocasión la autora aborda, de la forma más sencilla, cuestiones tan difíciles para los niños como es el hecho de que ciertos oficios sean patrimonio exclusivo de uno de los dos sexos. Según nos cuenta la autora, todas las hadas aspirantes deben superar ciertas pruebas. Únicamente el cumplimiento de este requisito les dará acceso al grado superior, tan anhelado por todas las estudiantes. Sólo de este modo podrán convertirse en Hadas Madrinas. Un buen día el hado Waldo, creyendo que tenía los mismos derechos que las hadas-mujeres, decide presentarse al examen de la Academia de Hadas.

Waldo lleva alrededor de quince años estudiando para conseguir un título. Su sueño es superar las cinco pruebas impuestas por la Academia y convertirse en «Hado Padrino». Sin embargo el Hada Mayor considera una auténtica vergüenza que un hombre desempeñe este cargo ya que, según su ancestral tradición, solamente las hadas pueden tener acceso al título de hadas madrinas. Este convencimiento le hará enviar al hada Pelotilla, una de sus ayudantes, a realizar la importante misión de impedir que Waldo supere las pruebas.

El Hada Mayor desconfía de la capacidad de Waldo y, a su vez, Waldo desconfía de las costumbres dictadas a golpe de orden fija, por lo tanto, cada vez más firme en su propósito, decide seguir adelante.

De esta manera, Waldo y Pelotilla saldrán en busca de unas bonitas aventuras. El Hado deberá superar las difíciles pruebas impuestas por el Consejo de Hadas, y el hada ayudante procurará, por todos los medios, que el hado fracase.

Sea como fuere, Waldo deberá conseguir: «Una varita mágica del campo de varitas Montaña azul...». «Arrancarle un pelo del bigote a la bruja Brunilda». «Tres escamas iridiscentes del dragón Gustavo, que vive en el Barranco del Eco». «Dos lágrimas de vampiro en el Castillo de la Noche Negra». «El cascabel que lleva Caperucita en la punta de su caperuza».

Le corresponde al lector averiguar si Waldo llega a superar las pruebas y obtener el título de «Hado Padrino» o por el contrario su fracaso será el motivo de ser apartado para siempre del Mundo de las Hadas.

Sin duda, *El hado Waldo* es una obra imaginativa que utiliza un lenguaje moderno, coloquial, muy propio del público infantil a quien va dirigido.

□ M^o Teresa Espasa
Lletres Valencianes, n° 25

L'Anna a través de l'espill

L'escriptora canadenc –d'ascendència catalana– Shaudin Melgar-Foraster ens delecta amb aquesta novel·la fantàstica d'aventures, protagonitzada per dues adolescents, on el món real i el de la imaginació es barregen. Es tracta de la primera obra d'una trilogia que portarà el títol de «Trilogia de la interferència».

MÉS ENLLÀ DEL SOMNI

SHAUDIN MELGAR-FORASTER

COL·LECCIÓ «ESPLAI», 39.

288 PÀGINES / 978-84-96187-87-0 / 10 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2008

L'Anna, la jove protagonista de *Més enllà del somni*, es desperta d'un somni esgarrifós en les primeres pàgines del la novel·la. En el somni s'hi troba al bell mig de dos immensos exèrcits de ferotges guerrers que no semblen inquietar-se per la seua presència. L'Anna s'amaga, però un dels lluitadors la mira fixament, amb el seus terribles ulls vermells. L'endemà, amb el cor bategant-li fortament per l'intens somni, la jove adolescent comença un nou dia al seu barri de Toronto, a Canadà. Però ja res no tornarà a ser com abans. Un món misteriós i fantàstic, un món que es troba «més enllà del somni», farà que Anna no torne a ser la mateixa. Així, quan l'Anna desperta, comença a intuir que allò que somià potser és real i n'és encara més conscient quan un home misteriós (un bruixot) se li apareix pertot arreu: al seu institut, fins i tot a sa casa. Just quan comença a tenir problemes

(ningú creu una nena que diu veure bruixots sovint), l'Anna descobreix que no és l'única que percep aquestes aparicions: l'Alison, prototip de xica d'èxit en l'institut, també té visions estranyes. Comença així una bona amistat entre totes dues, que entraran en un món meravellós a la manera d'*alícies* del segle XXI. A través del mirall de l'institut seran engolides cap al fabulós món de Mai, un paradís de bruixes bones, on governen les dones. Seran aquestes dones de Mai les que explicaran a les dues adolescents l'enigma que les ha portades fins al món que hi ha més enllà dels somnis. Les protagonistes hauran de desxifrar un misteriós document, el *Manuscrit de la interferència*, on s'explica el somni de l'Anna i on se li encomana la missió de trobar un misteriós personatge. D'altra manera, Mai desapareixerà.

Melgar-Foraster, professora de català i castellà a la Universitat Glendon, de Toronto, ha construït una narració en dues veus –la de la protagonista del món real, Anna; i la de Tam, el personatge que pertany al món dels somnis–, que està dividida en dos móns, el del Canadà actual, concretament a la ciutat de Toronto, i el món fantàstic, un món imaginari on hi ha països com ara Rocdur, Maiera, Pot, Calai, Fosca, la terra d'unes «bruixes bones» –Mai– i, fins i tot, un

oceà amb monstres i pirates. Però, tot i ser una novel·la fantàstica adreçada a lectors i lectores joves, l'autora fa constantment referència a realitats actuals i qüestions socials, com ara la immigració. Tam, la segona veu narrativa de la història, és un xiquet que viu a Rocdur, país del món imaginari on un tirà dèspota vigila i castiga amb crueltat als immigrants com ell. Així, mentre les aventures de l'Anna i en Tam es van succeint, l'autora descriu tant la societat actual (a Toronto-Canadà) com una realitat imaginària on éssers humans com nosaltres pateixen els seus conflictes socials i personals. L'autora mateix, entrevistada per un mitjà de comunicació, refermava el seu interès per tractar certs aspectes polítics i socials a la seua obra, com ara el matriarcat, la dictadura, el racisme i, molt particularment, la immigració, i tot dins d'una història d'aventures i fantasia. Animem, doncs, els lectors adults a llegir *Més enllà del somni*. De ben segur que en trauran un bon profit.

□ Sònia Martínez Icardo
Lletres Valencianes, n° 25

Benvinguts al món de les fades

Esriptora, guionista de cinema, il·lustradora... La polifacètica i reconeguda Cornelia Funke té el seu raconet en la col·lecció «Esfera», d' Edicions Bromera. Així, després de Quan el Pare Noel va caure del cel, l'autora alemanya ens sorprèn amb un nou títol ple de màgia i aventures: *El lladre de gorres*.

EL LLADRE DE GORRES

CORNELIA FUNKE

TRADUCCIÓ DE RAMON MONTON

COL·LECCIÓ «ESFERA», 15

147 PÀGINES / 978-84-9824-280-5 / 14 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Cornelia Funke és d'aquelles escriptores amb *gancho*. I tota història nova que crea es transforma en un èxit. Així, no és difícil imaginar que compte amb un autèntic club de fans que s'estén de cap a cap del planeta. Molts són ja els que la denominen la J.K Rowling alemanya. I és que, els personatges, les escenes o les narracions dels seus relats ens poden recordar a aquelles històries del famós aprenent de mag, Harry Potter. Però el món de Cornelia Funke s'estén més enllà. Fades, dracs, pirates o bruixes són alguns dels protagonistes de les seues històries de màgia i fantasia. Una màgia que li han valgut els guardons d'incomptables premis i el reconeixement per part dels lectors, no sols de l'infantil i juvenil, sinó també, igual que passara amb el fenomen de Harry Potter, de l'adult. Tant d'èxit es deu en gran part a l'enorme capacitat

que té l'autora de transformar en realitat els paratges més fantàstics o els personatges més surrealistes.

D'aquesta manera, en *El lladre de les gorres*, el món de les fades en el qual es desenvolupa gran part de la narració sembla que siga un paratge on ja hem estat alguna altra vegada. El seu protagonista, Arthur, està de visita a ca dels oncles i dels seus cosins bessons, Biel i Bernat. Encara no porta ni tres dies fora de casa i ja enyora els pares. No li agrada estar allà, els seus cosins no paren de fer-li la guitza. Així, Arthur s'ha d'entretindre tot sol o en companyia de la seua amiga Ester, una xiqueta de cabells rojos que el té enamorat. Un dia, passejant pel bosc es va trobar amb Otília, la reina de les fades, un ser diminut amb molt de caràcter, pedant, capritxosa i desconfiada dels éssers humans. Amb tot, no li queda altre remei que recórrer a l'ajuda de l'Arthur, ja que un desconegut els ha furtat allò que més poder li dona a les fades: les seues gorres. Així, Arthur i Otília, amb l'ajuda d'Ester i d'algun personatge més inesperat, passaran aventures i desventures per trobar aquell home desconegut que els ha furtat les gorres a les fades i ha aconseguit entrar al seu món. Un fet que ben bé podia ser una traïció d'algú proper, ja que pocs saben el secret que

guarda l'entrada a aquest nou món de màgia i color.

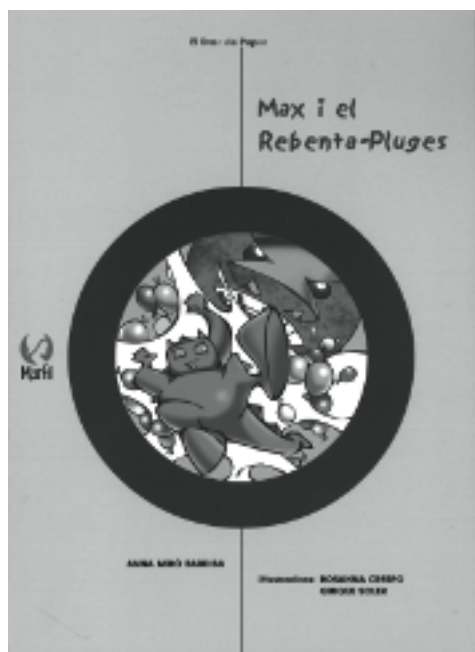
Una narració on abunden les frases curtes però sense deixar de banda el mínim detall descriptiu, ens permet una lectura àgil i fresca. Es tracta, doncs, d'una tècnica narrativa imprescindible per a poder atrapar els més joves lectors, ja que en cap moment el relat es torna pesat. Però per tal d'aconseguir-ho no deixa de costat la capacitat de descriure cada racó, cada situació, cada personatge. I qui millor per entendre la narració i el sentit de la història que la seua pròpia autora. Així, és ella mateix qui il·lustra el llibre tant en l'interior com en la portada. Unes il·lustracions que li permeten reflectir en cada traçat el sentiment o el pensar d'aquell instant atrapat al llapis.

En definitiva, un altra novel·la d'èxit de Cornelia Funke, que aquesta vegada, i a diferència d'altres llibres de la mateixa autora, la història si que va dirigida a un públic més infantil ja que el lector adult potser no hi trobe aquella viva que anava buscant si té en compte altres novel·les com la reconeguda *Cor de tinta*.

□ Andrea R. Lluch
Lletres Valencianes, n° 25

L'aprenentatge de la vida

A Terra Imaginària ja no hi queda cap gota d'aigua perquè algú es dedica a furtar els núvols. Max i el seus amics descobriran un personatge que podria fer ploure, però han de passar algunes aventures per a dur a bon termini les seues intencions.

MAX I EL REBENTA-PLUGES

ANNA MIRÓ BARDISA

IL·LUSTRACIONS DE ROSANNA CRESPO I QUIQUE SOLER

COL·LECCIÓ «EL DRAC DE PAPER», 2

37 PÀGINES / 978-84-268-0825-5 / ?? EUROS

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2008

La història de *Max i el Rebenta-Pluges* és un relat breu, escrit en sentit figurat, amb la clara intenció de mantindre un paral·lelisme amb el món en què vivim. El relat està ambientat en una terra imaginària en què pot succeir de tot. No obstant, este lloc habitat per sers absolutament humans té molts dels problemes que afligeix la civilització dels nostres dies i, en concret, l'escassetat d'aigua. A manera de metàfora, l'autora sensibilitza els més xicotets tot al·ludint a la preocupació dels desajustos que es produïxen davant de l'escassetat d'un element fonamental per a la supervivència del planeta.

Escrita en un llenguatge lleuger i amb nombrosos tocs d'humor, esta història, molt ben articulada i presentada, també ens vol mostrar la importància de col·laborar, treballar en equip i atendre a la veu de l'experiència o els savis aquells que ja han viscut. El protago-

nista del relat són Max i un grup d'amics, a més de les set ancianes sàvies, les creadores dels núvols que proporcionen aigua. La missió de Max és esbrinar què és el que ocorre amb els núvols que han fabricat les sàvies que desapareixen de seguida i donar-hi solució com més prompte millor. Quan troben el personatge del Rebenta-Pluges, tot pareix arribar a la fi que esperen. Finalment, aconsegueixen donar solució al problema entre tots i les set sàvies poden tornar a crear tot tipus de núvols perquè hi haja pluges i aigua en abundància a Terra Imaginària.

A pesar de ser un relat breu, la història ens transmet intensitat, emoció, misteri i bon humor, ingredients prou atractius per a mantindre l'interés dels xicotets lectors a qui no sols els revela alguns detalls sobre diferents aspectes de la vida quotidiana, sinó també valors de convivència, enteniment i sentit de la responsabilitat. Resulta graciós el joc que proposa amb objectes i espais que resulten familiars i coneguts als xiquets; d'esta manera, i a través d'un entorn que no resulta desconegut, els xiquets s'endinsen en l'aprenentatge de la convivència i la vida en general amb totes les vicissituds a què els sers humans en algun moment de les nostres vides hem de fer front.

Max i el Rebenta-Pluges és el segon llibre editat en la col·lecció «El Drac de Paper», que ja compta amb nou títols publicats, un llibre adequat per a xiquetes i xiquets entre cinc i set anys, ben editat, amb unes il·lustracions simpàtiques i en perfecta sintonia amb el text en què s'inscriuen. No hi ha dubte que el treball de Rosanna Crespo i Quique Soler donen a este relat breu un valor afegit, ja que les imatges es fan eco de tot el que el text té. A vegades no es dóna tota la importància deguda a la literatura infantil, però propostes com la d'este conte són les que fan que els xicotets lectors de hui siguen els grans lectors del demà.

□ Lourdes Rubio
Lletres Valencianes, nº 25

Manual per a no ser una bona xica

Abril no és un mes, és el nom d'una jove a qui els seus pares volen posar un nom sense gènere, per principis, perquè «homes i dones no són distints, els eduquen de manera diferent». Un dia, en classe de Biologia, Abril va dir públicament que es masturbava. I va començar a fer front als prejudicis.

ABRIL NO ÉS UN MES

ROSA SANCHIS

COL·LECCIÓ «LA MOTO», 19

158 PÀGINES / 978-8481-31-807-4 / 11 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

«Abril no és un mes, millor dit, no és solament un mes, és el meu nom», diu la jove veu que narra la història en primera persona. I és el principi d'una llarga reflexió que una xica de quinze anys, que estudia en un institut qualsevol, es fa sobre els assumptes que preocupen els de la seua edat.

La novel·la és una passejada per l'entorn de l'adolescent protagonista, que permet conèixer de primera mà la innocència de la primera joventut, però també les pors, les inquietuds, les il·lusions, les misèries, els desitjos i, sobretot, els prejudicis que encara perviuen en l'imaginari de la nostra societat, especialment en allò relatiu al sexe.

A partir del fet de dir públicament, en una classe de Biologia, que es masturbava, Abril comença a veure com el seu comentari s'escampa i genera rumors, crítiques, i un rebuig que, en un primer

moment, fa mal. Però sols és el principi d'alguna cosa que va a canviar.

Potser el que ha fet en classe de Biologia és posar veu a unes altres persones que, com ella, també es masturben i no s'atreveixen a dir-ho. Potser ha trencat un tabú i ha obert una porta en benefici de la llibertat i la igualtat. La professora així li ho suggereix i Abril comença a vore l'assumpte d'un altra manera i a prendre la iniciativa.

La narració sobre la pròpia experiència d'Abril ens ofereix una reflexió madura per a l'edat de la narradora, sobre la vivència de la sexualitat i les dificultats per parlar en veu alta sobre sexe. Les converses amb amigues i el propi aprenentatge la porten a raonar sobre qüestions de gènere, homosexualitat, violència, masclisme, desig, dependència, la coneixença sobre la sexualitat, mentides i confusions, gelosies i conflictes... i ho contarà de la manera que més li agrada, a través d'un còmic.

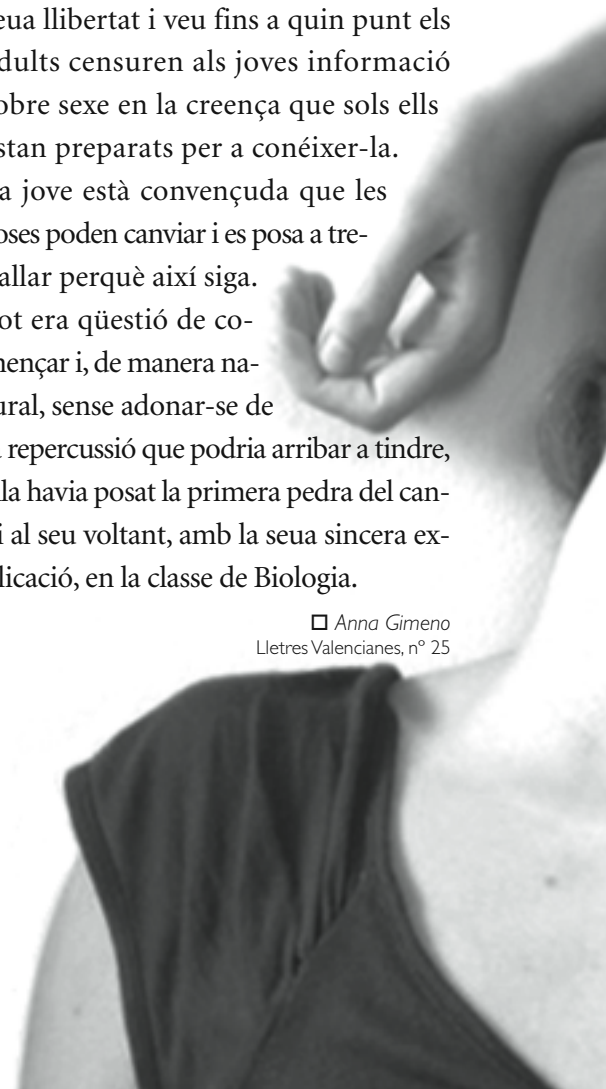
A Abril li agrada dibuixar, per això va a classe de dibuix, i quan la professora li demana que treballi personatges per a un còmic, la jove decideix dedicar-ne un als companys d'institut, «als bocamolls i a les eixides, als tradicionals i a les marranes, als que es marturben i als que no...». El còmic es diu *Ací no hi ha prou sexe*, i el dibuix li permet expres-

sar-se amb llibertat i contar el que veu i el que pensa respecte del seu entorn, a si mateixa i a la sexualitat.

Abril va descrivint les situacions en què es troben les seues companyes, es deté en les dificultats que una amiga lesbiana troba perquè els seus pares entenguin la seua orientació sexual i respecten els homosexuals. També observa amb interès el cas d'una companya que té una parella possessiva que coarta la seua llibertat i veu fins a quin punt els adults censuren als joves informació sobre sexe en la creença que sols ells estan preparats per a conèixer-la.

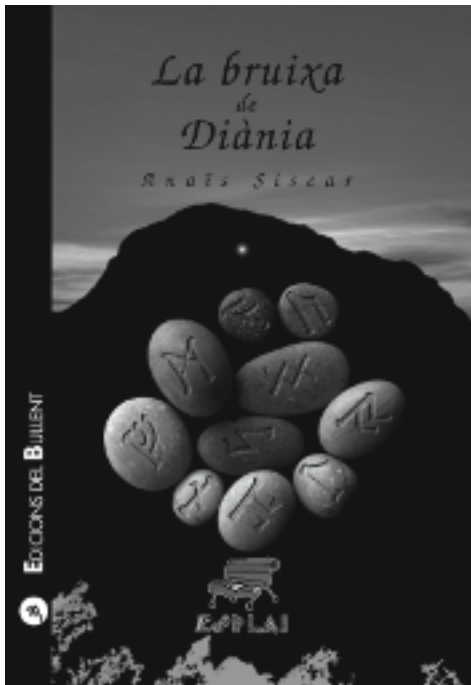
La jove està convençuda que les coses poden canviar i es posa a treballar perquè així siga. Tot era qüestió de començar i, de manera natural, sense adonar-se de la repercussió que podria arribar a tindre, ella havia posat la primera pedra del canvi al seu voltant, amb la seua sincera explicació, en la classe de Biologia.

□ Anna Gimeno
Lletres Valencianes, n° 25

Bruixes que no són el que semblen

El títol d'aquest llibre pot fer suposar un contingut fantàstic de l'argument que, tanmateix, és realista. S'ambienta en temps de postguerra, en un poblet de pescadors. La protagonista és una jove solitària que viu amb l'estigma de ser assenyalada com a «bruixa».

LA BRUIXA DE DIÀNIA

ANAÏS SISCAR

COL·LECCIÓ «ESPLAI», 41

122 PÀGINES / 978-84-9618-796-2 / 8,4 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2008

Un poble costaner, Diània, és l'escenari on una jove passa estones de solitud a les roques de l'escullera. Ella i les altres dues dones de la seua família són titlades de bruixes. Sobretot l'àvia Dana, que ven herbes aromàtiques i n'explica l'ús curatiu. Sa mare, Anja, sobreviu amb tristesa cada dia treballant tant com pot, patint l'absència del marit. Totes tres es donen un tracte carinyós.

Són temps difícils, de postguerra, i la gent d'aquest xicotet poble pateix misèria, hi ha fam i resta encara molta por, alhora que l'intent de refer-se dels desastres de la guerra. A les protagonistes les seues vides els són especialment penoses pel fet d'haver perdut dues persones de la família, una d'elles la tieta Ada, artista, germana de sa mare; l'altra pèrdua, la del pare, desaparegut d'ençà que acabà la guerra.

Viuen als peus de la muntanya del Cimalt, en un indret allunyat del poblat

i marginades socialment. Sobreviuen malvenent les hortalisses que conreen a l'hort familiar. El mercat setmanal de divendres els proporciona l'ocasió d'alguns guanys, com també propicia que siguen l'objecte de les malfiances i burles d'algunes veïnes. De fet, hi són freqüents les especulacions per part d'alguna gent sobre el parador de Joaquim, el pare de la protagonista. Especulacions que sovint van carregades de culpabilitat cap a aquelles «bruixes». Per tot plegat, tenen problemes per a vendre les hortalisses al mercat; fins i tot, massa vegades guanyen el mínim per a poder assegurar-se la subsistència durant una setmana i prou. A banda de les escasses vendes dels divendres, alguns treballs de costura els ajuden a obtenir uns guanys; arreglant bates i camises a les veïnes i als marits de les veïnes.

Les circumstàncies que envolten les protagonistes dibuixen un cercle de solitud al voltant de les tres dones, sobretot aïllant la més jove, que només troba uns moments agradables amb la companyia de la seua gata Metis o tenint cura de dues oques. La rutina diària de treball de la terra i de les feines domèstiques és compartida per totes tres. De rentar la roba sol encarregar-se la més jove, anomenada Margalida. Cal anar als llavadors públics, per això ella, per tal de no

coincidir-hi amb la resta de dones per qui se sent marginada, acostuma d'anar-hi a la nit. Aquest fet farà que hi coincidisca amb el jove Arnau, novingut tres anys enrere amb els seus pares. Té la mateixa edat que la protagonista. A més de treballar l'hort del seu oncle, fa treballs de càrrega i descàrrega al port, fet que li dona l'ocasió d'estar en contacte amb el món que més li agrada: el dels mariners. A les reticències inicials d'aquest xic per acostar-se a Margalida, de qui se li ha advertit que és «bruixa», se superposaran els encants físics de la jove. La relació dels dos serà ambigua. Unes reunions clandestines els posaran en contacte i tindran, així, un mateix motiu per a indagar-hi.

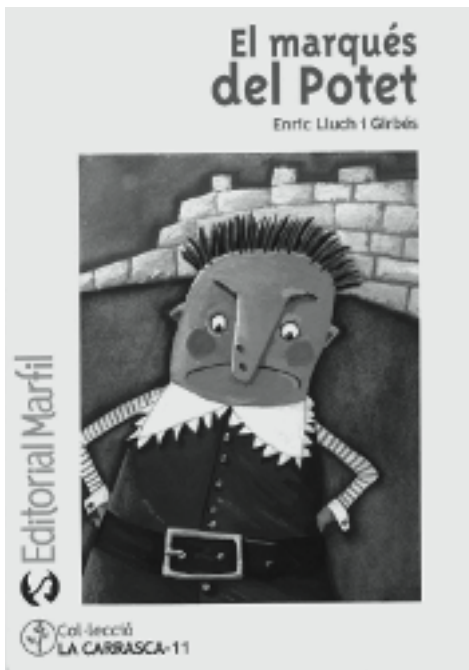
La resta de successos són, si bé interessants, inesperats perquè no acaben de quallar dins de les primeres –i febles– expectatives. La correcta construcció dels personatges no troba solidesa temporal ni espacial. L'univers narratiu no solidifica i dona només unes imatges esparses. Unes quantes qüestions rellevants, com ara la «desaparició» del marit d'Anja, resten sense resoldre's de manera convincent.

□ Isabel Marín

Lletres Valencianes, n° 25

El valor de la lectura

Les bones lectures són aquelles que, a més d'entretindre'ns, ens ensenyen i eduquen. I més encara si parlem de llibres destinats als més menuts. Aquest concepte el tenen molt clar en l'Editorial Marfil ja que han aconseguit fer de la col·lecció «La Carrasca» la plataforma perfecta per al seus primers lectors: diversió i educació per mitjà d'una bona història.

EL MARQUÉS DEL POTET

ENRIC LLUÇ I GIBRÉS

IL·LUSTRACIONS D'ESPERANÇA MARTÍNEZ

COL·LECCIÓ «LA CARRASCA», 11

87 PÀGINES / 978-84-268-1373-2 / 6,20 EUROS

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2008

De vegades una lectura infantil pot tindre més «molla» que una novel·la adulta. Es tracta d'aconseguir històries que, *a priori*, poden resultar innocents, però que en el fons amaguen un misatge que no tan sols pot valdre a xiquets i xiquetes, sinó també a adults. Per tant, potser l'única diferència que finalment existeix entre una novel·la destinada a un públic o un altre és tan sols el llenguatge emprat. Aquesta tècnica la domina a la perfecció l'escriptor d'Algemesí Enric Lluç. Més de seixanta obres publicades i multitud de premis avalen l'èxit d'aquest autor.

En *El marqués del Potet*, Lluç no abandona aquesta tècnica. Així, ens trobem davant d'un conte amb estil rondallístic, és a dir, amb un llenguatge proper i popular, més propi de la llengua oral que no pas de l'escrita. Amb açò, acon-

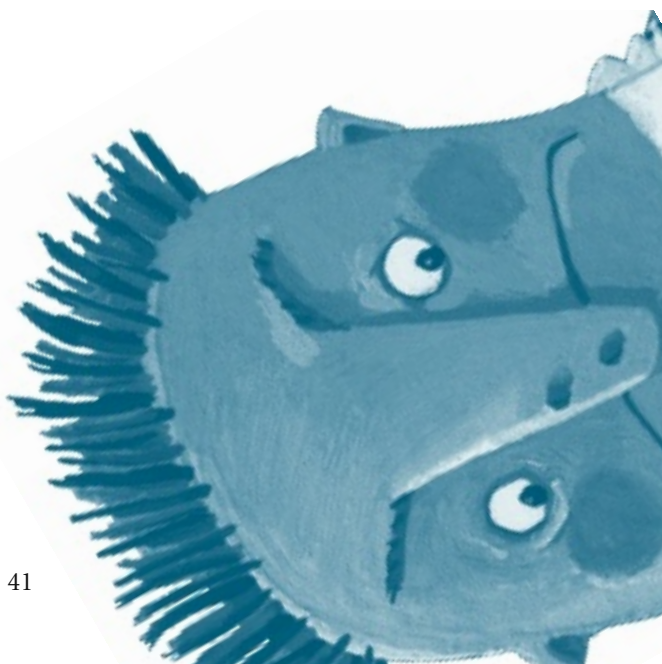
segueix que el lector més menut es trobe a gust amb el llibre, pròxim i confiat amb allò que l'autor li pretén transmetre. I de fons: l'esforç, la bondat, la humilitat... Aquests són alguns dels valors que ensenya *El marqués del Potet*, una història que, encara que imaginària, ben bé podria recordar-nos-en d'altres de més reals.

I es que el marqués del Potet un egocèntric i un egoista. Els seues pares el van malcriar tant que van convertir-lo en un autèntic fanfarró i en un bleda que no es podia valdre per si mateix. Amb la mort dels progenitors, el marqués hereta el títol nobiliari i totes les seues propietats. Tanta abundància prompte se li apujaran al cap sense tindre gens de respecte per res ni per ningú. Aquest fet porta el marqués del Potet a caure malalt de la burrera pura, una infermetat molt greu que fa que es quede completament a soles. Per això, necessitarà l'ajuda del rei, del mag Maginet, del metge, però, sobretot, de l'aigua de pelacanyes per poder curar-se. Es tracta d'una història amena i divertida que ens ensenya a superar barreres i a no donar-nos per vençuts, ja que fins i tot dels pitjors errors se'n pot aprendre amb esforç i humilitat; a saber escoltar la resta per poder enriquir-se com a persones.

Enric Lluch ha estat acompanyat en aquesta ocasió per Esperança Martínez, que es qui ha donat cara al marqués del Potet i a tota la resta de personatges. Els seus dibuixos ja els hem vist en altres llibres de la mateixa col·lecció com ara *El vellet de la Safor* o *L'arbre misteriós*, tots dos de l'escriptor Jordi Raül Verdú Pons.

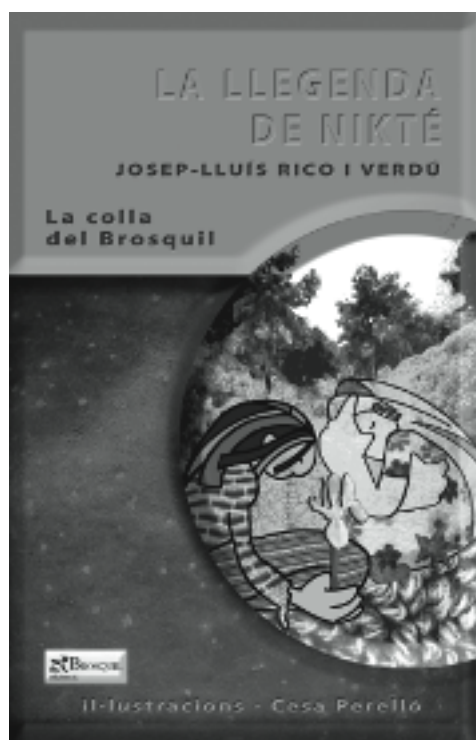
I conte contat, conte no acabat. Ja que Marfil dóna la possibilitat als seus joves lectors que, després de gaudir de la lectura i d'entretindre's amb les il·lustracions, facen recopilació i examen d'allò llegit. Així, diversió vs comprensió gràcies a l'ajuda d'unes activitats que aconsegueixen a la perfecció una de les finalitats de la col·lecció «La Carrasca»: educar i ensenyar per mitjà de la lectura.

□ Andrea R. Lluch
Lletres Valencianes, n° 25

Homenatge a les comarques centrals de l'interior

«La llegenda de Nikté» forma part de la col·lecció «La colla del Brosquil», dedicada a donar a conèixer al jovent valencià costums, tradicions, paisatges i la història de les diferents comarques del País Valencià, en aquest cas de l'Alcoià i l'Alt Vinalopó.

LA LLEGENDA DE NIKTÉ

JOSEP LLUÍS RICO I VERDÚ

IL·LUSTRACIONS DE CESA PERELLÓ

COL·LECCIÓ «LA COLLA DEL BROSQUIL»

156 PÀGINES / 978-84-9795-438-9 / 9,95 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

I amb aquest són dotze els llibres que Brosquil Edicions ha publicat de moment en aquesta col·lecció, iniciada per Manel Alonso l'any 2003 amb *La Calderona és nostra* i que compta amb autors tan prolífics i consolidats com Vicent Pallarés, Vicent Penya, Pep Castellano o el traspasat recentment Vicent Marçà. Aquesta col·lecció té la particularitat que els protagonistes són sempre els mateixos –que no els autors–, la Colla del Brosquil, un grup d'amics adolescents que recorren diverses poblacions i comarques valencianes per conèixer els paisatges, la cultura, la història o els costums de les diferents terres que visiten. En *La llegenda de Nikté*, la colla passa un cap de setmana a Castalla, en la comarca de l'Alcoià i poble natal d'Enric Valor. Hi visiten les poblacions de Castalla i de Biar, el parc natural de la Font Roja a través del GR-7, i aprofitaran la nit per gaudir del mig any de les

festes de moros i cristians de Castalla. Més que un llibre d'aventures, ens trobem davant d'un compendi narrativitzat de la història, geografia, literatura, folklore, tradicions, gastronomia, toponímia, arquitectura, i de la flora i fauna de les comarques visitades (l'Alcoià i l'Alt Vinalopó). L'autor no bada, per posar alguns exemples, a donar detalls de les riqueses gastronòmiques de la zona (la pericana, els sequillos, el putxero amb fassèures), la importància d'Enric Valor per a la llengua i la literatura dels valencians, l'origen de noms com Biar, les diferents espècies animals (porcs senglars, gats cervals, genetes, pit-roigs o fagines) o vegetals (freixes, carrasques, galers o aurons) que habiten les nostres muntanyes interiors.

Josep Lluís Rico també s'esplaià explicant la festa dels moros i cristians de Castalla, festa molt arrelada en la majoria dels pobles de l'interior, que curiosament es torna a commemorar –no tan fastuosament, això sí– al mig any, just el cap de setmana que la nostra colla visita el poble.

El llibre també està farcit de referències a les obres anteriors de la mateixa col·lecció per donar una imatge de continuïtat i coherència de les aventures d'aquesta colla d'adolescents, que va guanyant experiències i enriquint-se amb

cada viatge que fan plegats que també comparteixen els lectors de la saga.

El que descol·loca al lector, però, és el títol del llibre, que funciona més aviat d'esquer al lector interessat en la literatura fantàstica ja que la llegenda de la princesa ibera anomenada Nikté, que habitava la zona, és un capítol més, una curiositat etnològica més de la zona, però no és el tema central de la història.

Malgrat això, *La llegenda de Nikté* és tot un homenatge a unes comarques, a un paisatge i a una gent –i especialment a Enric Valor– que conformen la fesomia d'una part d'aquest país que viu una vida plàcida, harmoniosa i en contacte permanent amb la natura, de la qual en depén però que va veient com les carreteres van guanyant-li terreny perquè els turistes *mesetaris* arriben a Benidorm més ràpidament.

□ Marc Candela

Lletres Valencianes, n° 25

Una tisora que talla la mala llet

És una canya de tisora, com diu el títol de la història, perquè no sols talla el cabell o les flors del jardí; també pot tallar el mal de cap o la mala llet, si s'ho proposa. Esta tisora acompanya Carles, un xiquet que ha fugit de l'orfenat, a buscar una família i vore complit el somni de passejar un diumenge al matí agafat de la mà del pare o la mare.

QUINA CANYA DE TISORA!

MERCÈ VIANA

IL·LUSTRACIONS DE MIQUEL ÀNGEL GINER

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 135

97 PÀGINES / 978-84-9824-281-2 / 7,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Es tracta d'un conte poc habitual pel que fa als personatges, ja que l'amiga que acompanya el protagonista al llarg de tota la narració és una tisora. D'esta manera l'autora es distància dels contes que fan servir companys de viatge més versemblants però també menys imaginatius, com ara un gos, un llibre o una fada.

L'interés que planteja el personatge de la tisora és que és capaç de tallar, no sols objectes, materials, sinó també allò immaterial, com la mala llet, la tristesa, el mal de cap o, fins i tot, les distàncies per a arribar a una destinació en principi llunyana. La personalitat de la tisora també resulta atractiva per la seua actitud positiva, lluitadora i atrevida. És una veu experimentada que guia el menut en les seues aventures.

Es tracta d'un conte singular i suggeridor, que l'editorial recomana per a

lectors de 10 anys, tot i que recorre a alguns llocs comuns dels contes clàssics que ens recorden també la filmografia sobre orfenats, l'ambientació d'uns espais grans, gelats, lletjos, humits, vells, gens agradables per a viure. Un lloc del qual el protagonista vol escapar-ne siga com siga.

El protagonista humà d'esta història forma un tàndem amb la tisora al llarg de tota la narració, i és un xiquet de nom Carles, amb molta iniciativa, molta imaginació i sobre tot uns enormes desitjos de trobar un pare i una mare. És un xiquet que somnia formar part de la vida quotidiana d'una família a l'ús, que desitja la passejada dels diumenges al matí agafat de la ma d'un pare o d'una mare. L'hàbit de la lectura l'ajuda a alimentar la seua imaginació. Mentre llig, imagina els llocs on vol anar, com serà viure amb una família, i actua per a vore complits els seus somnis.

La narració s'acompanya de les il·lustracions de Miquel Àngel Giner, que juga especialment amb el blanc i el negre per crear ombres i ambientar els episodis.

Carles es troba amb la tisora de manera casual, quan esta acaba de quedar-se sola i està lamentant-se de la seua sort. El xiquet també està sol: acaba de fugir de l'orfenat i en la seua fugida va trobant-se amb personatges que compar-

teixen amb ell esta mateixa situació. Primer és la tisora, a la qual li s'ha mort l'amo; després, és un gos, Vellut, que també s'ha quedat sol al morir el seu amo, un jardiner; més endavant és la senyora Supergertrudis, l'ama d'un gran jardí, que viu sola amb els servents i acaba accedint a acollir-lo, i més tard... No cal contar-ho tot.

És una bona lectura per a iniciar-se en l'aprenentatge del valencià, especialment pel vocabulari i per tractar-se d'una història curta. I és un conte diferent que, de segur, desperta la fantasia dels lectors més menuts.

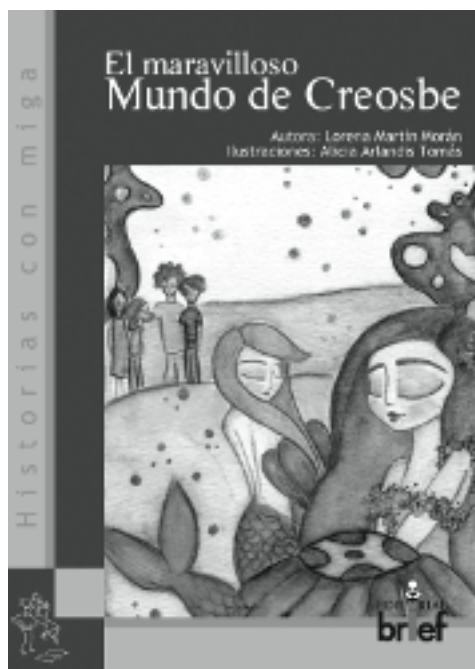
□ Anna Gimeno

Lletres Valencianes, n° 25

Els secrets del llac Enol

El debut literari de Lorena Martín (Barcelona, 1974) ens proposa un viatge fabulós al llarg d'un centenar de pàgines cap un món submarí poblat de nàiades, de sirenes i de fantasia, on només es pot accedir les nits de lluna plena.

EL MARAVILLOSO MUNDO DE CREOSBE

LORENA MARTÍN MORÁN

IL·LUSTRACIONS D'ALICIA ARLANDIS

116 PÀGINES | 978-84-9589-557-8 | 9 EUROS

EDITORIAL BREF, VALÈNCIA 2008

Amb més de quinze títols a les seues espatlles, «Historias con miga» és una col·lecció –tal com ens aclareix una de les pestanyes del llibre– d'una sèrie que intenta conjugar literatura i educació en valors mitjançant la pedagogia per al públic més menut (en concret, a partir dels 10 anys). Aquesta tasca, aparentment a l'abast de tothom, no ho és tant; perquè escriure contes infantils és molt més difícil del que pot parèixer, ja que cal trobar un equilibri entre qualitat i eficàcia. La majoria de les peces del mercat solen decantar-se per sacrificar la part creativa i estilística en favor d'un presumpte didactisme, o a la inversa. *El maravilloso mundo de Creosbe* s'inicia amb un pròleg fictici en el qual la realitat comença a fondre's en la narració, tot deixant de costat el seu distanciament extern per formar una part més d'aquesta. De la mateixa manera, conclou amb l'epíleg que copia la manera de molts telefilms de contar la

història un any més tard. Entrant en matèria, es pot observar una tensió interna que sembla no resoldre's. El llenguatge de l'escriptora es debat entre dos pols extrems. Per una banda l'honra un cert desig deliberat d'acostar-se a la parla col·loquial per connectar millor amb els lectors («chillar», «alucinante», «chica lista», «chiflado»), tot i que contrasta molt amb més d'una vintena de termes poc adequats per al seu públic («acaecido», «viandas», «corroborar», «mesar», «gracilidad», «por doquier» o «quedamente»).

Una altra objecció que es pot fer a l'obra és el galimaties de noms propis que apareixen en el submón fantàstic (Xajá, Guilor, Gaquet, Reina Nalor, Reina Roxelia, Meslote...) al costat de tots els topònims (isla Relania, isla de Beanio, Osmitel...) que costa de seguir, fins i tot, a un adult. També pensem que és gratuït barrejar i subratllar el localisme del protagonistes, com afirma la contraportada «Arnau y Adrià, hermanos catalanes; Rocío, una simpática muchacha andaluza, y Sonia, la avispada niña asturiana», dintre del gènere fantàstic, on l'important és la seua identitat indeterminada, per poder abastir una dimensió atemporal i universal.

Però, en honor a la veritat, també hem d'elogiar-ne algun encert, com l'aprofi-

tament d'una faula popular autòctona, la del llac Enol a Astúries, o l'intent de crear un món paral·lel al nostre amb la seua pròpia cartografia (com ja hem assenyalat abans), amb la seua gastronomia («pan de liquen, jugo de cangrejo»), igual que en la seua pròpia llengua: *nosbá* (xiquet), *eslamba* (arma), i un llarg etcètera. Així mateix, resulten destacable les activitats finals (com ja és habitual en aquests tipus de publicacions) que tracten les competències bàsiques com la comprensió lectora, l'expressió escrita i l'adquisició de vocabulari nou. Fent un balanç general, no neguem la bona voluntat de Lorena Martín ni, potser, la seua creativitat. Estem totalment convençuts que a poc a poc anirà desenvolupant-la i perfeccionant-la. El problema, modestament, pensem que és que la història, tal volta, se li ha anat de les mans. Per una banda, s'ha deixat emportar pel la trama i la lluentor del llenguatge; per altra banda, ha sobrevalorat massa la capacitat lectora dels més menuts. Per tot això, el resultat presenta uns acabaments desiguals. Si bé la seua proposta inicial podia haver estat original a l'hora de combinar realitat i ficció en forma de llegenda; a la fi l'autora es deté i aprofundeix una mica en detalls irrelevants.

□ J. Ricart

Lletres Valencianes, nº 25

¿Te vienes conmigo?

La hormiga viajera de Alonso Palacios y Javier Olivares es un nuevo libro que se suma a una amplia nómina de títulos ya publicados en la colección «Muy Ilustrados» como *Operación J*, *Tres viajes* y *Los animales de la lluvia* que este año ha recibido el premio al mejor libro ilustrado en valenciano de la Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas.

LA HORMIGA VIAJERA

ALONSO PALACIOS

IL·LUSTRACIONS DE JAVIER OLIVARES

COL·LECCIÓ «LIBROS MUY ILUSTRADOS», 12

32 PÁGINES / 978-84-96976-10-8 / 13 EUROS

DIÀLOGO INFANTIL, VALÈNCIA, 2008

La colección «Muy Ilustrados» de Diálogo Infantil publica libros bien editados, de tapa dura y a todo color, donde la parte gráfica, sabiamente dirigida por Miguel Calatayud que además es el responsable del diseño gráfico, tiene un absoluto protagonismo. Todos ellos son títulos que se conocen en el mundo de la edición como «Álbumes ilustrados», esos que desde hace tiempo escasean en el panorama editorial, aunque con alguna excepción destacable. En este tipo de libros, si bien el peso radica en la ilustración, el texto también es de una gran importancia y lo es por dos razones fundamentalmente. En primer lugar porque van dirigidos a un público infantil, aquí podemos incluir a los adultos-infantiles es decir aquellos que disfrutan con libros bien ilustrados independientemente de su edad, y por ello

su lenguaje y temática han de ajustarse a la edad lectora a la que van dirigida y en segundo lugar porqué es fundamental contar con un texto original e interesante para que el ilustrador pueda realizar un buen trabajo. Es por tanto tarea de todos aquellos que aspiren a entrar en el «territorio ilustrado de la edición» conseguir reunir este tandem perfecto que se reflejará después en la calidad de la obra.

El ilustrador de este nuevo título es Javier Olivares, un profesional que ha demostrado tener «oficio» y ha publicado obras muy destacables desde el punto de vista gráfico y estético. Como él mismo dice «Realmente me dedico a un único trabajo, solo que a través de varias profesiones» y las profesiones han sido varias y exitosas, ilustrador de libros para diferentes editoriales, proyectos de *story board* y también trabajos para la prensa escrita. Su obra está llena de guiños al lector y perfectamente adaptadas al texto al que sirven. Sus ilustraciones lejos de ser unas imágenes frías consiguen atrapar al lector por lo novedoso de su planteamiento.

En esta ocasión el texto que las acompaña, sin ser excesivamente original, se adapta a los gustos de los lectores más pequeños, ya que se trata de un texto

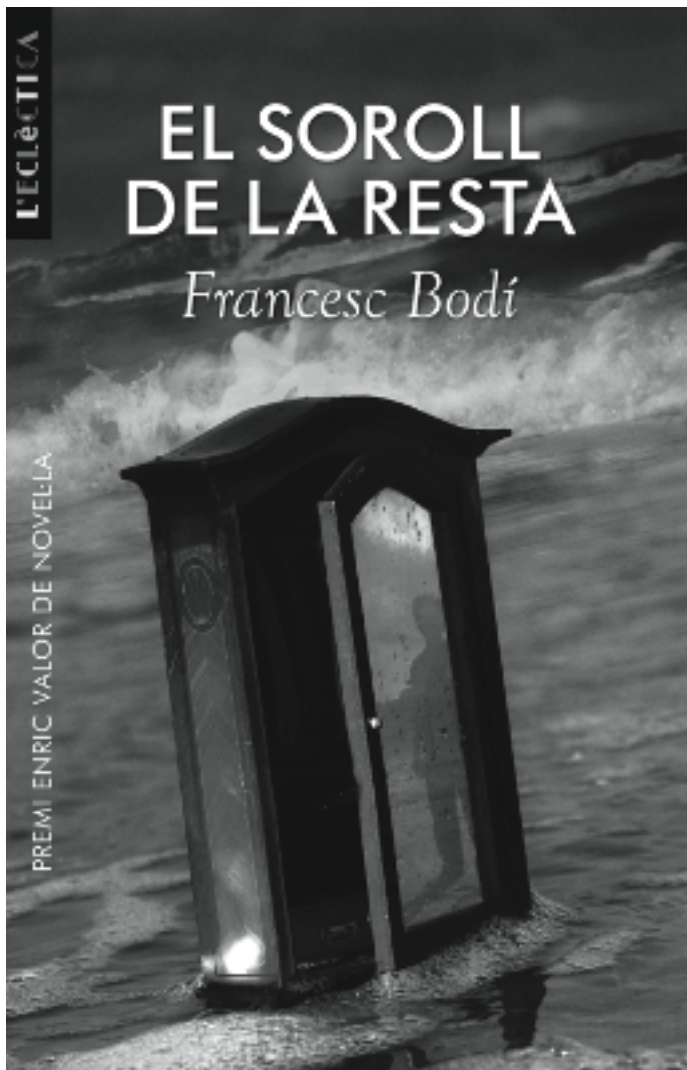
simple de tipo acumulativo. A lo largo del libro se mantiene un único protagonista acompañado por diferentes personajes que permiten a Olivares interpretarlos gráficamente con ese estilo suyo tan característico.

Al igual que su «hormiga viajera», Javier nos lleva por el camino de la imaginación y nos obsequia con personajes cotidianos pero que él consigue convertir en diferentes, como un perro, una niña, una leona...

Un meritorio esfuerzo el de Diálogo Infantil que acerca al lector al universo «ilustrado», un lugar que le conducirá a un mundo imaginado que muchas veces puede resultar muy real, tan real como la vida misma.

□ Beatriz López
Lletres Valencianes, nº 25

L'abisme del buit

De bell nou Francesc Bodí torna al primer pla de la narrativa valenciana actual –si és que mai l'havia deixat– amb *El soroll de la resta*, una novel·la perfectament travada i amb un important component filosòfic que reflexiona al voltant de la mort i de la vida i alhora crítica la superficialitat de la societat de consum dels nostres dies.

Sovint ocorre que un èxit literari pot acabar per convertir-se en el pitjor enemic del seu autor quan allarga en excés la

seua ombra sobre la resta de la seua obra. És el que podia haver ocorregut a Bodí després d'haver escrit la magnífica *Havanera*. Però aquest, al meu parer, no ha sigut el cas de Bodí en *El soroll de la resta*, atesa la qualitat literària indisputable que la novel·la atresora. I bona part de culpa de la seua qualitat es fonamenta en la tria encertada del personatge principal, Bataller. Aquest és un publicista –o publicitari, tal com en diuen ara– de reconegut prestigi que es troba a punt de l'abisme existencial com a conseqüència, en primer lloc, del seu tercer infart i, en segon lloc, d'haver sigut testimoni del famós tsunami de Tailàndia de 2004, on es trobava per motius laborals. Després d'aquests ensurts seriosos, Bataller decideix abandonar de manera dràstica la seua professió i la seua família i retirar-se al paratge idíl·lic de la vall de Gallinera, on retrobarà trenta anys després Adrienne, un vell amor de la seua època d'estudiant a París. No hi ha res debades en la novel·la: el tercer infart, el tsunami de Tailàndia i la vall de Gallinera esdevenen metàfores que marquen punts d'inflexió, i de reflexió, sobre la vida del protagonista. Perquè si alguna cosa pretén Bodí en aquesta novel·la és fer reflexionar el lector sobre la buidor que impera en la nostra societat. És per aquest motiu que, tot i que trobem característiques que delaten la mà inconfusible de Bodí, la novel·la que tenim entre mans assenyala un canvi

EL SOROLL DE LA RESTA

FRANCESC BODÍ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 155

244 PÀGINES | 978-84-9824-351-2 | 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

considerable respecte a les seues novel·les anteriors. Una d'aquestes característiques a què al·ludia abans i que podem rastrejar fà-

cilment en la trajectòria com a novel·lista de Bodí és la barreja entre realitat i ficció tan típica del realisme màgic que, en especial, amerava pels quatre costats *Havanera* i que trobem també, tot i que en forma i mesura diferents, en *El soroll de la resta*. Perquè encara que no podem encabir la novel·la en el peculiar motlle del realisme màgic, no podem obviar que la constant barreja de realitat i ficció és un dels trets més importants i definitoris d'aquesta novel·la. Al costat d'aquest tret, però, és precís ressaltar-ne un altre: la forta càrrega filosòfica de l'argument. Compertat i debatut, no estaria de sobra titllar *El soroll de la resta* de novel·la filosòfica, amb la limitació inherent que això comporta. Per a bé i per a mal, doncs, podríem parlar-ne de novel·la filosòfica. I dic per a bé i per a mal perquè, si bé moltes reflexions filosòfiques que hi trobem arruixen una llum imprescindible per a copsar la realitat que van construint els personatges, en altres casos va en clar detriment del desenvolupament de l'acció que se'ns està narrant; en altres paraules, l'excés de reflexió, en ocasions, arriba a entebancar la fluïdesa de la narració. Tot i això, Bodí reix amb solvència i aconsegueix harmonitzar amb mestria l'argument, l'estructura narrativa i els personatges per a bastir una novel·la notable.

□ Salvador Ortells Miralles
Letres Valencianes, n° 25

Personas que se encuentran

Los seis cuentos reunidos en *El boxeador polaco* dan cuenta del complejo y rico universo literario del guatemalteco Eduardo Halfon. Historias de corte autobiográfico en las que se entrelazan magistralmente literatura y realidad.

EL BOXEADOR POLACO

EDUARDO HALFON

COLLECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÁNEA»

112 PÁGINES / 978-84-8191-910-3 / 13 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

En uno de los cuentos que recoge esta colección (tercera, tras «El ángel literario» y «Siete minutos de desasosiego», libros publicados por Anagrama y Panamericana, respectivamente), la voz del narrador, que pasa por ser la del mismo autor, Eduardo Halfon (1971), ingeniero de formación, escritor vocacional —esto es, lo que podemos entender por un escritor verdadero— se interroga cómo la literatura podría «rasgar» la realidad. Porque ni siquiera él mismo lo sabe. Intuye (y así nos lo demuestra) que literatura y vida están imbricadas, siguiendo las tesis de Sainte-Beuve; ahora bien, que literatura y realidad mantengan una relación de igual a igual, eso es una cosa que pasa, primero, por definir (y diferenciar) ambas. Cuestión en absoluto baladí.

La literatura de Halfon, esto sí lo podemos asegurar, se compone de preguntas, de esa certeza de la incertidumbre que tiene como lema todo escritor que

se precie, de la misma literatura y de sus creadores, de la soledad y del desamparo, en fin, del que escribe. Porque, a fin de cuentas, escribir, ¿para qué? Y no obstante ahí seguimos. Inmersos en una búsqueda imposible. Cogiendo papel y lápiz y escribiendo cuanto creemos que puede descifrarnos otros pliegues, otros rincones que no están a la vista, otros mundos no tan lejanos. De la multiplicidad de modos y maneras de contar, de las voces y los registros, más o menos cercanos, también. En ese terreno se halla la escritura de Halfon: buscando a tientas, tratando de descifrar lo indescifrable.

No había leído uno con anterioridad nada de Eduardo Halfon. Y de repente quiere leerlo todo. Porque en estos seis cuentos, breves, preciosos (lástima que se haya deslizado alguna que otra errata entre sus páginas), hay literatura, historias bien trenzadas y definidas. Historias autobiográficas que merecen la pena porque sin embargo te habrán revelado detalles de tu vida presente, o tal vez futura. Historias, en fin, muy bien contadas que uno puede hacer suyas. ¿Qué más podríamos pedir?

Los seis cuentos que componen este libro le dejan a uno con más sed de la que tenía. Como un buen licor, que no la sacia, sino que tiende a aumentarla, estos

relatos atrapan por su inmediatez, por su calor. Y ahí cabe destacar su estilo, preciso y sobrio. Contribuyen a ese tono particular sus personajes, por lo demás poco comunes: personas extrañas al fin y al cabo que se encuentran milagrosamente. El profesor y el alumno, en el espacio delimitado de la literatura. El boxeador polaco y el judío que da con sus huesos en Auschwitz, en la confidencia. El mismo escritor, Halfon, con las realidades que ha de llevar al papel de este modo, de aquel otro. Historias, en fin, que dan pie a esas desasosegantes preguntas que todos podríamos hacernos. ¿Por qué yo? ¿Por qué ahora? Por ejemplo.

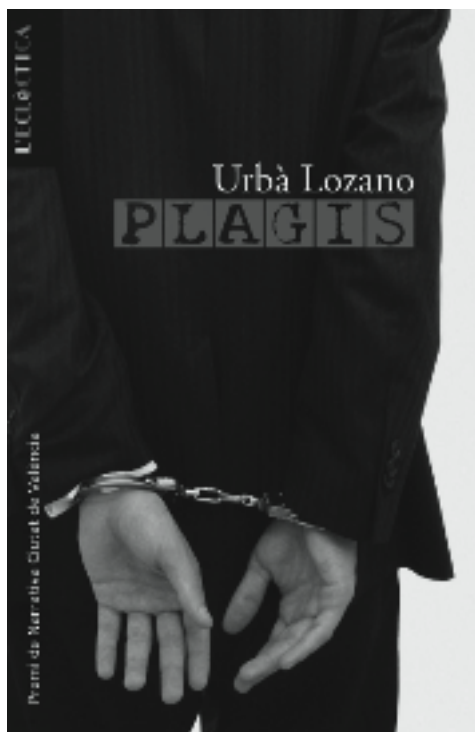

□ *Rafa Martínez*
Lletres Valencianes, nº 25

Viñeta de
Susan Hiller
(1997)

Tot allò que no és tradició és plagi

Quina relació pot tenir un conte de Santiago Rusiñol amb l'esquarterament d'una funcionària de l'Ajuntament de Carlet? Aquesta és una de les moltes preguntes a què respon amb una especial gràcia –en el sentit més ampli del terme– narrativa aquesta segona novel·la de l'escriptor d'Alginet, Urbà Lozano.

PLAGIS

URBÀ LOZANO

PREMI DE NARRATIVA CIUTAT DE VALÈNCIA 2007

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 154

200 PÀGINES / 978-84-9824-350-5 / 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Les lletres valencianes estan d'enhonorabona. *Plagis*, la novel·la guanyadora del Premi de Narrativa Ciutat de València 2007, és mereixedora indiscutible d'un premi literari –si ha de ser aquest o qualsevol altre, ja no ho sé. Si la llegiu, comprovareu en carn pròpia que esteu davant d'una obra diferent, que ens enganxa des del primer capítol, una novel·la certament memorable. Si la rellegiu, com s'ha de fer amb els clàssics segons la sàvia recomanació d'Italo Calvino, descobrireu els diferents nivells de lectura possibles que reivindica Lozano per a la seua obra i qui sap si algun dels plagis encoberts amb què l'autor ha minat la seua última creació literària.

De la novel·la, en vull ressaltar tres aspectes. D'una banda, la tècnica narrativa, on hi podríem encabir les diverses focalitzacions adoptades en cada capí-

tol per narrar-nos d'una manera calidoscòpica un tot molt ben travat. Així com l'estructura, amb ingredients sovint metaliteraris que concedeixen a l'autor la possibilitat impagable de construir una trama perfecta i de gaudir mentre ho fa. Sembla que la casualitat és la norma, però a mesura que avancem en la lectura i anem lligant caps, observem que no hi ha res atzarós o, millor dit, que el que en un principi ho era, deixa de ser-ho i dóna pas a la causalitat. En certs moments, i tenint en compte que són novel·les molt diferents, *Plagis* m'ha fet recordar, tècnicament parlant, una novel·la que vaig ressenyar fa poc en aquesta mateixa revista: *De tot cor*, d'Andreu Martín. Ara, que ben pensat, també m'hauria pogut recordar, pel que fa a aquest aspecte i tenint en compte el mateix que us deia ara, *Mirall trencat*, de Rodoreda, per exemple.

De l'altra banda, en destaque, com va fer Vicent Borràs en el discurs de presentació de *Plagis* a Alginet, l'humor. I, per tant, l'efecte catàrtic, higiènic i totalment recomanable que es deriva de la seua lectura... o relectura, això ja, a gust del consumidor. I us en transcriu un fragment que parla per ell mateix. Una xicoteta variació de l'*in dubio pro reo*, mentre traslladen l'autor del crim novel·lesc a les dependències policials:

«[...] que la policia en lloc de l'*in dubio pro reo*, era més partidària de posar en pràctica l'*in dubio arreo*, aquesta última màxima entesa com a barreja de llatí i el castellà, ambdues llengües indubtablement imperials». I amb una nota a peu de pàgina, l'autor acaba de reblar el clau humorístic i diu que el que fa la policia, recolzant-se en la versió adaptada de la dita llatina, és: «En cas de dubte comence a ventar hòsties –en una traducció més aviat lliure.»

Finalment, també vull posar l'èmfasi en el treball que, enginyosament, es fa, des de diferents perspectives, amb la llengua literària. Aquesta tasca implica una voluntat explícita d'exhibicionisme lingüístic, en aquest cas gens gratuït. Per tot això, i per moltes més coses, les lletres valencianes estan d'enhorabona.

□ Isabel Clara Moll Soldevila
Lletres Valencianes, nº 25

~~ambargo las que ofrece~~

Els llibres de viatges

Sempre s'ha dit que viatjar obri la ment, ens fa millors persones i tot això. Joaquín López Cruces sembla que vol demostrar-ho en *Por el camino yo me entretengo*, un llibre de viatges inaudit, més visual que verbal, ple d'amics, indrets i monuments visitats.

POR EL CAMINO YO ME ENTRETENGO

JOAQUÍN LÓPEZ CRUCES

164 PÀGINES / 978-84-96730-28-1 / 20 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

Com que nosaltres no tenim l'experiència vital de l'autor ni la seua gràcia natural per retratar allò que veu —una gran virtut, sens dubte, que no totes les persones posseïm—, potser el millor seria oferir al lector un llistat molt abreujat dels llocs que visita, ja que, el que són les visites, sens dubte ell les explicarà molt millor que nosaltres, que en general no hi hem anat. Alguns d'aquests llocs són: Toledo, Escalona, Carrión de los Condes, Madrid, París, Londres, Bruges, Amsterdam, Luxemburg, Pamplona, Estella, Viana, Nájera, Santander, Comillas, San Vicente de la Barquera, Unquera, Covadonga, Cangas, Oviedo, Gijón, Granada, La Carolina, Almagro, Daimiel, Orgaz, Sonseca, Villarejo de Salvanes, Lleida, Espot, Andorra, Salardú, Boí, Aigüestortes, Benasc, Aravaca, Annécý, Santander, Liencres, Orduña, Pedraza, Ginebra, Colchester, Escòcia, Essex, Artze, Bilbao, Erratzu, Zugarramurdi, Rodalquilar o Polònia, per citar-ne tan sols uns pocs exemples. No obstant això, un llibre tan ple de vida com aquest estaria coix sense amics, molts amics, països plens d'amics, entre els quals hi ha: Saïd, Quino, María del Mar, Paqui, Dami, Ignacio, Carmen, Rachida, Aurora, Izaskun, Vane, Sara, Zahíra, Neshe, Berkant, Helen, Carola, Inma, Javier o l'in-

evitable Pepe, entre molts altres que l'espai d'aquesta revista (sencera) ens impedeix ressenyar com indubtablement mereixerien. Tanmateix, Javier Olivares, un altre amic que en aquest cas convindria destacar potser perquè signa el pròleg de l'obra, ja defineix l'autor com a híbrid professional de cartògraf i humorista, cosa que a més de ser totalment inefable dóna una idea aproximada de com és de difícil descriure una publicació com aquesta. Perquè sens dubte el lector sagaç ja es deu haver adonat, en la seua sagacitat, que és tan inútil una ressenya d'una obra d'aquestes característiques com ho és aquest ressenyista per escriure-la i com ho és, també, en general per tot allò que tinga a veure amb la vida, amb el món i amb com és de meravellosa, espontània, fresca i alegre la gent que sap apreciar-los en la seua justa mesura, naturalment.

□ Felip Tobar

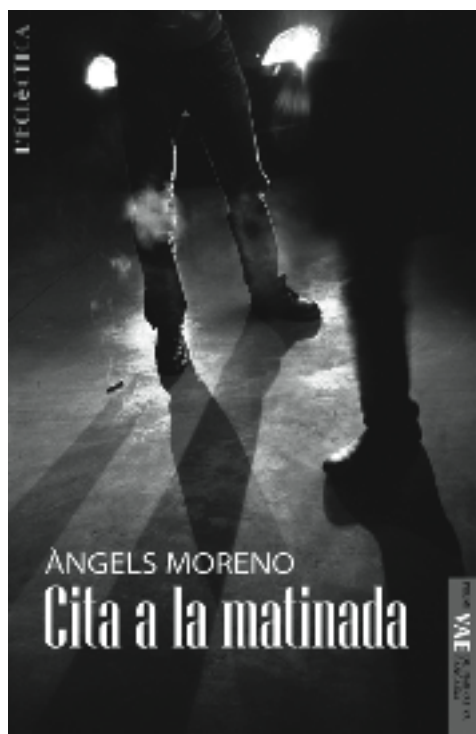
Lletres Valencianes, nº 25

Georges Braque,
dibujo

Cita amb la corrupció

En clau de novel·la negra, Àngels Moreno denuncia en *Cita a la matinada* un dels casos més sonats de corrupció al si del sistema valencià d'oposicions. Amb un bri d'intriga, i sense perdre de vista l'humor més negre, aquesta és una història que treu fum.

CITA A LA MATINADA

ÀNGELS MORENO

PREMI VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 148

279 PÀGINES / 978-84-9824-278-2 / 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Les novel·les d'Àngels Moreno (Gandia, 1939) tenen, al meu parer, un gran encert en els temes que tracta i en el plantejament en clau *thriller* que en fa, i probablement per això *Cita a la matinada* ha estat reconeguda amb el Premi Vicent Andrés Estellés de Narrativa Bancaixa 2007.

Però al marge de guardons literaris, aquesta novel·la –cosa que no ocorria en les anteriors– és una petita bomba de relotgeria. Vull dir, basada en fets reals, tal com l'autora i les solapes del llibre ens asseguren, si el que ací llegim –al marge de la hipèrbola literària que comporta tota ficció– desvetla i reflecteix una part de l'entramat que hi ha darre de certs concursos públics, cal treure's el barret davant d'Àngels Moreno, per la valentia que ha mostrat a l'hora de traslladar a la ficció un tema tan tèrbol, basat en una experiència que va tenir la sort d'escoltar de primera mà.

Però, de què parlem? es demanarà segurament el lector. Doncs, parlem de corrupció, d'una «màfia descarada que envolta les oposicions i que a més d'actuar amb total impunitat, es creu amb dret a fer-ho»; parlem d'abús de poder i de tenir la cara ben dura. I de tot això, n'és víctima Juli, el protagonista d'aquesta història, un jove entestat en ser bomber, passe el que passe, per a la qual cosa es prepara a consciència, i fins i tot ajuda a preparar-se d'altres companys, i que, malgrat això, es veu sospitosament eliminat en tres oposicions valencianes consecutives.

Al voltant d'aquest argument, Moreno ha construït la trama a partir d'una estructura que s'ajusta molt bé a les exigències de la novel·la d'intriga: un començament impactant i desconcertant, a partir del qual el personatge ens du en *flashback* als orígens de la història, fins que arribem al present, i una porta oberta al final de la història davant de la qual el protagonista es prepara per un canvi que el lector pot imaginar i probablement ho fa.

Mentrestant, en Juli –cegat en tot moment per la seua obsessió– viu un rosari de penalitats i turments que el deixen ben minvat, tant en el cos com en la ment. Un desgast al qual s'afegiran la ruïna econòmica i el mal d'amors.

A partir d'aquests elements, doncs, Àngels Moreno fa passar al lector una bona estona a partir d'una història de tocs surrealistes, inspirada en una experiència d'aquelles per tornar-se boig. I tot això ho fa transcórrer l'escriptora per una atmosfera densa i corprenedora, que si bé en ocasions podem trobar desmesurada, en altres és ben creïble.

En canvi, potser alguns personatges i situacions resulten forçats, un tant difícils de pair, però tot i així la història enxampa des d'un primer moment: d'una banda, en desvetlar un comportament corrupte, i de l'altra, tot mostrant-ne les conseqüències tan nefastes sobre el nostre personatge, qui, dit de passada, es veu immers en altres trames corruptes i en relacions paral·leles que li faran, mai millor dit, jugar amb foc i estar a punt de cremar-s'hi.

□ Lourdes Toledo
Lletres Valencianes, n° 25

La condició de totes les dones

La muerte y la doncella I-V són cinc peces teatrals breus, més un epíleg, protagonitzats per models diferents de dona, on l'escriptora austríaca Elfriede Jelinek reflexiona sobre la condició femenina, un tema que alimenta la major part dels seus textos.

LA MUERTE Y LA DONCELLA I-V

ELFRIEDE JELINEK

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA»

152 PÀGINES / 978-84-8191-881-6 / 17 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

L'escritura d'Elfriede Jelinek és exigent. Molt exigent. I reclama un destinatari avesat a textos compactes, que no es deixen desentranyar sense una lectura activa. I no sols això: exigeix també una familiaritat notable amb tota una gamma de símbols, de referències, sense els quals els textos de l'autora perden massa matisos. Es tracta d'una literatura sense concessions. Radical. Plenament compromesa amb ella mateixa. *La muerte y la doncella I-V. Dramas de princesas* va ser publicada en alemany en 2003, l'any anterior a l'obtenció per Jelinek del premi Nobel de Literatura. Es tracta de cinc peces teatrals concebudes com a entreactes d'obres anteriors. Cinc textos en aparença independents que, no obstant això, mantenen lligams suficients per a ser considerats, alhora, cinc esglaons d'una escala única. Cinc reflexions encadenades sobre el gran tema de les obres de Jelinek: la condició de la dona. Per a confegir aquests drames de princeses, Jelinek fa servir tres personatges de conte –Blancaneu, la Bella Dorment i Rosamunda–, una icona popular del segle xx –Jacqueline Kennedy-Onassis–, i tres poetesses suïcides: Sylvia Plath, Ingeborg Bachmann i Inge Muller. A partir d'aquestes figures, reflexiona sobre la impossibilitat de les dones per assolir una vida plena, sense els límits que els imposa una societat on són els homes

els qui dicten les normes. Una societat que redueix les dones a simples estereotips. Així Blancaneu, condemnada a la bellesa, que trobarà la mort a mans del caçador quan decidisca buscar la veritat. Així la Bella Dorment, que no es podrà desprendre de la dependència del bes del príncep sense el qual no pot fruit de la vida. Així Rosamunda, les ambicions d'escriptora de la qual cauran indefectiblement en l'oblit. Així també Jackie, que, a través del llenguatge de la roba, intentarà –i fracassarà– fer de la seua pròpia vida una obra d'art. Així també les tres poetesses sobre les quals Jelinek fa girar l'acció de l'última peça, «La pared». Un mur que representa l'espai limitat on la societat reclou les dones i que totes elles –escriptors brillants– intentaran superar. Fracassaran totes tres i, finalment, en una cruel metàfora, acabaran netejant la paret amb les pròpies mans. Les mateixes mans que són capaces d'escriure textos sublims. *La muerte y la doncella I-V* es tanca amb un epíleg en què, a propòsit del funeral de lady Diana Spencer, l'escriptora austríaca reflexiona sobre la nova versió dels vells contes de fades, ara esdevinguts un espectacle mediàtic on els tradicionals caçadors s'han convertit en fotògrafs sense escrúpols. Però en els quals la dona continua sent la mateixa víctima de sempre.

□ Vicent Usó

Lletres Valencianes, n° 25

Les portes de la mitjanit

Els lectors anglosaxons han escollit *Els fills de la mitjanit*, de Salman Rushdie, com la millor novel·la que ha rebut el prestigiós premi Booker en el seus quaranta anys d'història. Coincidint amb aquest guardó, Bromera recupera en la nostra llengua aquesta obra que ha esdevingut un clàssic de la literatura.

ELS FILLS DE LA MITJANIT

SALMAN RUSHDIE

TRADUCCIÓ DE JOAN SELLENTARÚS

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 156

608 PÀGINES / 978-84-98243-83-3 / 24 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

L'escriptor Salman Rushdie torna a estar present a les prestatgeries dels llibres en valencià. Edicions Bromera ha apostat per posar, de nou, a l'abast dels lectors del nostre territori un dels millors llibres d'aquest escriptor de prestigi internacional. *Els fills de la mitjanit* és una novel·la publicada el 1981, que ben prompte va rebre el reconeixement dels lectors i dels crítics, ja que aquell mateix any li van atorgar el premi Man Booker. Posteriorment, l'any 1993, també va obtindre el Booker of the Booker, un premi al millor dels guardonats fins aleshores. I ara, una enquesta feta per Internet i per telèfon mòbil a lectors de tot el món l'ha confirmat com la millor novel·la dels quaranta anys del Booker Prize. I amb aquest important aval torna als catàlegs editorials de la nostra llengua l'obra de l'escriptor nascut a Bombai.

El nom de l'autor de *Els fills de la mitjanit* estarà sempre associat a la polèmica que el llibre *Versos satànics* va despertar entre l'integrisme islàmic. La condemna per blasfem el va obligar a viure alguns anys amagat, però, per una altra banda, també va despertar l'interés d'editors i lectors de tot el món per conèixer la seua obra. Aquesta va ser una perillosa carta de presentació que ens ha permés descobrir l'estil captivador del segell Rushdie. Els pròxims anys, l'editorial d'Alzira ha anunciat que recuperarà les obres d'aquest escriptor. I per a encetar aquesta sèrie, han escollit l'obra que molts experts qualifiquen com el bressol on s'han criat el seu món literari. De fet, aquesta novel·la posa al descobert la encertada conjunció entre la tradició oral índia i les influències dels grans autors de la literatura contemporània. Un fet lligat a la biografia d'aquest autor, que va nàixer a l'Índia en una família musulmana, però va acabar graduant-se a Cambridge i adoptant la nacionalitat britànica.

Els fills de la mitjanit narra la història d'un xiquet amb poders paranormals que naix a la mitjanit del 15 d'agost de 1947, precisament en el moment exacte de la independència d'Índia i de Pakistan respecte de Gran Bretanya. El protagonista del relat, Saleem Sinai, i

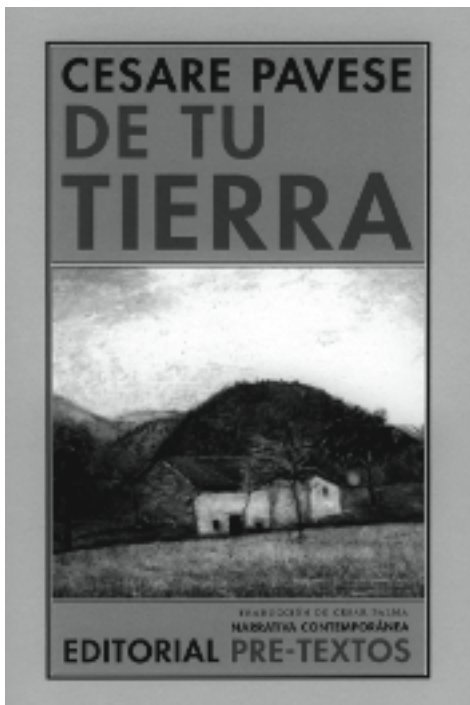
els nadons que naixen aquella mitjanit reben una sèrie de poders màgics. La història del país es personifica en el protagonista: és la història de la nissaga familiar que el precedeix i és la història de l'atzar i l'empenta que ha possibilitat el seu engendrament. Al mateix temps, les singulars aptituds esdevenen un reflex de les il·lusions que ens contagien els inicis. Però, el pas dels anys ens portarà al balafament de l'esperança que desemboca en un amarg destí on acaba aquesta crònica del fracàs.

No cal oblidar que aquesta enrevessada trama literària descansa sobre l'estil Rushdie, un estil exigent, amb ell mateix i amb el lector. La digressió, la ruptura de la linealitat i les reflexions sobre la capacitat demiúrgica de la memòria són alguns dels elements interns que basteixen l'arquitectura de la novel·la. I per fora, una façana amb finestres que mostren la tradició oral índia i balcons d'humor negre i sàtira política. Però, l'element més aclaparador i sorprenent d'aquesta novel·la és la capacitat d'obrir noves portes d'entrada allà on el lector no ho espera.

□ Ricard Peris
Lletres Valencianes, nº 25

Realismo y sinsentido

Pre-textos prosigue con su recuperación de los principales textos del escritor italiano Cesare Pavese publicando la segunda novela del autor, *De tu tierra*. Obra que ejerció considerable influencia en el realismo de la guerra y posguerra italianas, *De tu tierra* se caracteriza por un eficaz análisis de la dureza, rayana en la brutalidad, de la vida campesina en la Italia de su tiempo, así como por el eficaz tratamiento de un crimen de sangre exento de sentido.

De tu tierra, novela publicada en 1941, pero escrita en 1939, tras la dolorosa crisis psíquica y moral sufrida por Pavese en 1935-1936, es obra con que este abre el fuego en su particular carrera contra el hermetismo de la literatura italiana de su tiempo y a favor de una escritura ceñidamente realista, con claras influencias norteamericanas tanto en la preponderancia del diálogo y la acción como en la preferencia por los ambientes opresivos. Publicada después del poemario *Trabajar cansa* y de la novela *La cárcel*, *De tu tierra* cuenta, sobre todo mediante copiosos diálogos y breves descripciones, la vuelta a la vida civil de dos expresidarios. Uno de ellos es Berto, el narrador de la propia novela, obrero de Turín, y el otro Talino, un hombretón campesino de pocas luces. Al salir de la cárcel, este propone a aquel

DE TU TIERRA

CESARE PAVESE

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA»

127 PÀGINES / 978-84-8191-913-4 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

que lo acompañe a la granja de su padre. Berto aceptará allí un trabajo como mecánico de la trilladora familiar por el motivo mayor que mueve a los personajes: la indiferencia, la improvisación. La novela presenta dos partes claramente separadas por el punto de inflexión en la página 107, cuando Talino degüella a su hermana en medio de una discusión banal. Hasta ese momento, el interés de la novela reside más en la forma de vida de unos campesinos primarios extraídos de la región de las Langhe, que en los focos de tensión narrativa, a saber: la desconfianza entre Berto y Talino, el motivo que ha llevado a Talino a la cárcel, la venganza que alguien le tiene preparada y el interés de Berto por Gisella, hermana soltera de Talino.

A partir del asesinato de Gisella, la novela gana en interés, el reconocimiento y el desvelamiento de la estupidez y violencia de Talino, la terrible simultaneidad de las labores de trilla que no pueden detenerse con la agonía de la joven campesina en una dependencia de la granja, la búsqueda del criminal y la radical incomprensión entre la ciudad y el campo, bien resumido por dos frases de Berto: «Quién te mandó venir al campo. Tu sitio está en Turín», y, en especial, «se pasan la vida trabajando» con

que un turinés como el propio Pavese retrata la vida de la campiña italiana de donde procedía su propia familia.

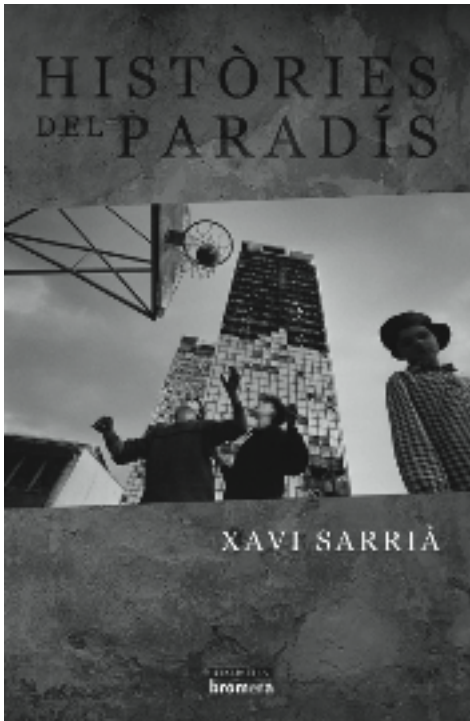
Cuidada y exquisita edición de la editorial Pre-Textos con sólo algunas erratas menores: «ungir» por «uncir» en la página 46, la metátesis «desproticando» por «despotricando» en la 48 y una página, la 56, en que los personajes hablan a diálogo cambiado. Notable la traducción de César Palma, a quien ya conocíamos por sus versiones al español de Italo Calvino o Benedetta Craveri, además del propio Pavese. Una obra, en fin, necesaria para comprender toda la obra de este autor italiano de cuyo nacimiento se cumple ahora un siglo.

□ Miguel Catalán
Lletres Valencianes, nº 25

Com un flaix

Històries del paradís és la primera incursió de Xavi Sarrià en la literatura de ficció. A través d'un recull de relats breus, alguns d'ells força sorprendentors i d'altres, més previsibles, Xavi tradueix la visió fragmentada de la realitat que ens ofereixen els actuals mitjans de comunicació.

HISTÒRIES DEL PARADÍS

XAVI SARRIÀ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 159

153 PÀGINES / 978-84-9824-354-3 / 15 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Llegir els relats de Xavi Sarrià (Barcelona, 1977) és viatjar de manera ràpida i fulminant pels drames socials i polítics que colpeixen les últimes generacions arreu del món.

Ara bé, la sensació de perill i drama irremeiable que ens retransmeten dia a dia els mitjans de comunicació du, alhora, una segona sensació de seguretat i benestar, quan ho escoltem de casa nostra estant i pensem que quina sort que tenim que no ens ha tocat a nosaltres, almenys per ara. I dic almenys per ara perquè d'igual manera que es globalitza l'economia, la cultura i la política, també es globalitza la pobresa, el malestar social, la crueltat i la violència. I aquest sentiment de drama latent el transmeten les *Històries del Paradís* en una mena de viatge planetari amb visió mosaic, tan plena de vida com de drama perquè, en definitiva, cap paradís és etern, com ben bé ens han en-

senyat, sinó que el paradís també pot esdevenir infernal.

Per això, Xavi encerta en fer-nos veure que en tota grandesa hi ha un gram de misèria i viceversa, i que en aquesta vida vertiginosa que duem, qui avui es creu Déu, demà descobreix que és un pobre diable i al contrari.

Però a banda d'aquesta inseguretad que comporta una societat globalitzada, i dels temes triats per tal d'il·lustrar-ho en els relats (d'aquell alumne embogit que dispara a tort i a dret a l'institut, de l'adolescència viscuda des dels suburbis, de les pasteres que arriben i de les que no, de la guerra televisada i recreada)..., hi ha també la intenció estilística d'en Xavi Sarrià, que en aquesta primera incursió en la literatura de ficció s'ha descobert –si bé no sempre se'n surt– com un conreador de la frase curta i impac-tant, i un enamorat de començaments subversius i de finals sorprenents.

Probablement hi té molt a veure la seua dedicació a la música com a lletrista i cantant del grup Obrint Pas. No debades Xavi i els seus tenen ja sis discos publicats i un munt de concerts arreu del món, tant a Europa, com a Amèrica i Àfrica. L'experiència musical, doncs, i el trajecte viscut entre concert i concert conformen un bagatge que, a més de

canalitzar-se en noves cançons, ha trobat ara una nova traducció: el relat breu. De fet, la música i la literatura van juntes de la mà en aquest llibre, on cada narració està precedida d'una cita-ció musical, d'un extracte de cançó o d'una llegenda.

Sia com sia, per a la veu d'Obrint Pas l'una i l'altra són indestriables, i entre elles, la mirada crítica i penetrant observen i contenen el món en un viatge inaturable que pren forma de cròniques diverses, tan carregades de força visual que resulten flaixos literaris, a mena de notícies ràpides i urgents, si bé en aquesta ocasió hi ha una intenció de denúncia més enllà del mer aparador de notícies en què s'han convertit alguns diaris i alguns informatius.

□ Lourdes Toledo
Lletres Valencianes, n° 25

Memòria històrica

Matz Mainka ofereix amb el tercer dels seus àlbums publicats per Edicions de Ponent un relat en la línia dels anteriors, en què la mesquinesa humana a través de la història cobra una dimensió tan omnipresent com d'habitud.

EL RETORNO A NOVOGOROD I

MATZ MAINKA

TRADUCCIÓ DE MIGUEL GARCÍA CARABALLO I MATZ MAINKA

98 PÀGINES / 978-84-96730-26-7 / 16 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

Ja vam poder veure en 1928. *Una història de Hamburgo* (ressenyat en el número 7 de *Lletres valencianes*) i *La sospecha* (en el número 12) que les atrocitats de la història universal són un escenari que Matz Mainka domina a la perfecció a l'hora d'encabir les seues narracions, tant pel que fa a l'ambientació com a la personalitat més aviat repugnant de gairebé tots els protagonistes, amarats en unes circumstàncies generalment negres i depriments com poques. És el cas també de diverses situacions d'aquest àlbum, com ara la que presenta la líder religiosa de l'orde teutònic resant de manera inútil just abans de ser brutalment decapitada. En aquest cas, però, la contenció i concisió dels relats anteriors es deixa de banda en benefici d'un plantejament més novel·lesc: la història comença l'any 1242 amb l'atroc derrota d'aquest orde religiós i l'ocultació d'un tresor, i també d'un pergami creat per trobar-lo en un petit crucifix de fusta; continua després amb la intervenció a Rússia de la *División Azul*, l'any 1941, i amb la troballa d'aquest crucifix per part d'un soldat mutilat; i acaba entre alguns dels ambients més miserables de la postguerra espanyola, amb el descobriment del crucifix per part d'un vell erudit i el posterior mercadeig que té lloc entre diversos nazis interessats a fer servir aquestes riqueses ocultes du-

rant segles per finançar el ressorgiment de la seua causa.

Malgrat que el final de l'obra deixa el relat inconclús i se n'anuncia una segona part al revers mateix de l'àlbum, es tracta d'un còmic que segueix en general l'estil marcat per l'autor als precedents i que segurament no decebrà els qui hagen gaudit d'aquells també. S'hi troba a faltar, en general, una narració més centrada, o simplement imatges puntuals amb més força pròpia, com les d'aquells anteriors treballs, encara que les principals virtuts de Mainka, com dèiem, continuen intactes i amb una força idèntica o fins i tot alguns dirien que superior; potser per això mateix caldria conèixer la continuació promesa abans de jutjar massa severament aquesta última aportació d'un autor que segueix demostrant ser un mestre a l'hora de copsar la realitat històrica (aquests documents que, tot i l'estil gràfic volgudament lleig, apareixen reproduïts de manera gairebé exacta: mapes històrics, cartells d'època a les parets...) i d'indagar en les pitjors baixeses humanes (com demostren personatges tan execrables com ara José Espinosa i els nazis refugiats a l'Espanya franquista que l'acompanyen durant un «sopar entre amics» especialment horrible, en el bon sentit de la paraula).

□ Felip Tobar

Lletres Valencianes, nº 25

Més enllà del silenci

El misteri, l'actualitat temàtica i, sobretot, l'especulació entorn de la psicologia complexa dels personatges forneixen *Els silencis de Maria*, la tercera obra de l'alcoià Carles Cortés.

ELS SILENCIS DE MARIA

CARLES CORTÉS

COL·LECCIÓ «ELS ULLALS DE NARRATIVA», 14

222 PÀGINES / 978-84-9795-383-2 / 12,96 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Carles Cortés (Alcoi, 1968) és professor de literatura a la Universitat d'Alacant. Però la seua faceta acadèmica no es redueix en absolut a les classes sinó que es caracteritza per un gran dinamisme en l'àmbit cultural: Carles Cortés hi ha desenvolupat una trajectòria impecable com a gestor, coordinador i animador cultural. Cal dir també que aquest jove professor alcoià és escriptor. *Els silencis de Maria* és la seua tercera novel·la. Abans li n'havien precedit dues més: *Veu de dona* i *Marta dibuixa ponts*. A més a més, és autor del llibre de contes eròtics *Directe al gra* i de diverses antologies i estudis sobre literatura. *Els silencis de Maria* és una novel·la de personatges. Un home empresonat, Hèctor, acusat d'haver mort la seua dona, Maria, rep la visita inesperada i enigmàtica de Laura que, cada setmana, acudirà puntualment a la cita dels dimecres. Personatges amb una vida turbulenta, tumultuosa, plena de difi-

cultats psicològiques. Per això, un dels temes o motius principals de l'obra és la por, una por existencial i individual, perquè a *Els silencis de Maria* ens trobem que tots els personatges es resisteixen a assumir les seues potencialitats en relació als altres; així, el proïisme hi apareix com un repte impossible d'asimilar, de pair, perquè hom parteix de la mancança personal. Uns personatges complexos, no lineals, que reaccionen de les formes més inesperades i que sorprenden el lector; per això, l'obra de Cortés resulta del tot engrescadora. Novel·la psicològica, també, no exempta de misteri. Novel·la sobre el silenci, que és com dir sobre la incomunicació i els malentesos que presideixen molt sovint les relacions humanes. En aquest sentit, el paral·lelisme entre els deserts d'Àrabia i del sud d'Alacant fa d'al·legoria entorn de la psicologia dels personatges, i li serveix a l'autor per introduir-hi paradigmes de supervivència ben diferents, geogràficament i mentalment allunyats –i que, malgrat tot, expressen neguits i realitats paral·lels.

Narrada en segona persona, i amb l'element o contrapunt d'un diari personal, l'especulació narrativa constitueix un dels fonaments –i de les virtuts– d'aquesta novel·la. No és una novel·la autocomplaent tampoc, sinó que de-

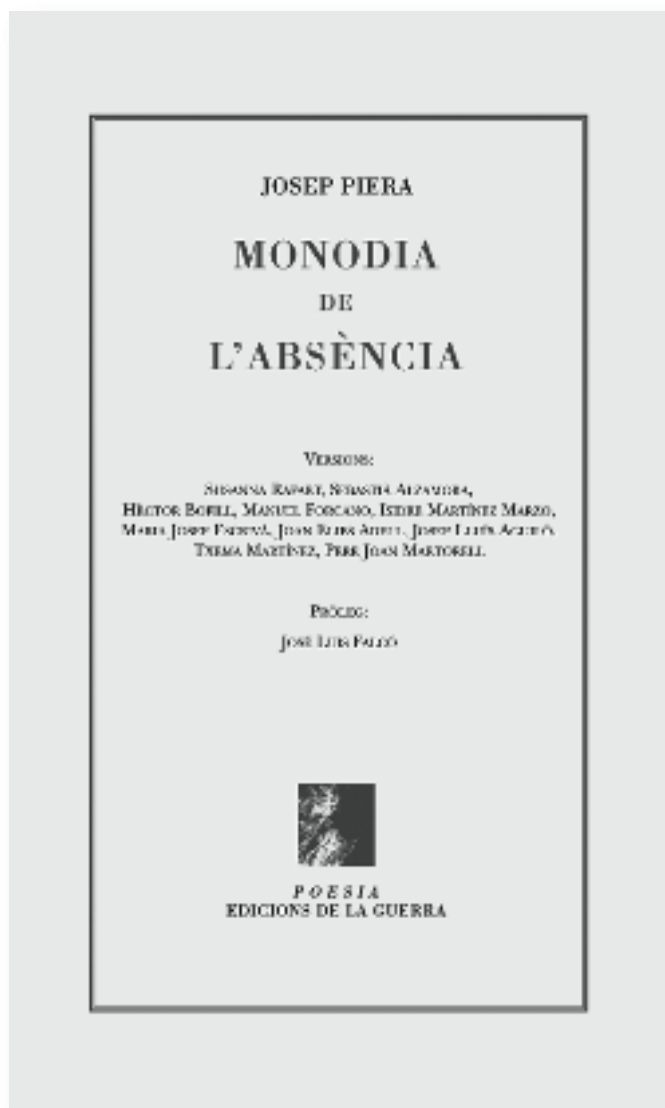
mana la complicitat i la implicació d'un lector actiu, intel·ligent, atent; que s'agrade de la literatura. Els silencis narratius, endemés, sedueixen, diuen molt més, de vegades, que no la paraula directa. I, a més, hi ha una trama ben travada, amb una gamma de temes ben actuals i suggeridors: la violència de gènere, les desigualtats econòmiques arreu del món, la multiculturalitat, la qüestió de la identitat...

Quant a l'estil, cal dir que la prosa d'*Els silencis de Maria* és del tot corprenedora i subtil alhora, neta i pulcra ensem, exacta i primmirada. Especialment reeixits són els diàlegs, la qual cosa fa més creïbles els personatges i l'obra sencera –no farem servir el qualificatiu tan insuls de «versemblants».

Per tot plegat, podem afirmar sense vacil·lacions que la de Carles Cortés és una de les veus narratives valencianes més prometedora o, més bé, caldria dir que es ja una veu del present que dignifica el nostre panorama narratiu actual i que, al mateix temps, és una garantia de continuïtat.

□ Juli Capilla

Lletres Valencianes, nº 25

Encert de les celebracions

De les iniciatives per tal d'homenatjar Josep Piera pels seus quaranta anys d'activitat literària, les traduccions de *La sonrisa de la hierba* i de *Monodia de l'absència* en seran de les més duradores. Aquesta correspon al seu últim llibre publicat en castellà.

MONODIA DE L'ABSÈNCIA

 JOSEP PIERA

 COL·LECCIÓ «POESIA EDICIONS
DE LA GUERRA», 76

 87 PÀGINES / 978-84-96545-78-6 / 12 EUROS

 EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

«Jo no havia vist mai un poeta igual, ni tan sols una persona igual, tan inactual, tan antiga i postmoderna alhora» diu José Luis Falcó en el

pròleg, mentre rememora la primera trobada amb Josep Piera l'any 1972. I encara ara perdura l'influx d'aquest personatge, barreja potser indestriable de l'home i l'obra escrita, exemple de compromís amb la literatura en la nostra llengua. L'homenatge a Piera és, doncs, ben merescut. Aquestes iniciatives resulten lloables també en general, més enllà d'egos individuals, que són vanitats i misèries íntimes, perquè afavoreixen l'autoestima col·lectiva, el respecte a les tradicions pròpies i el reforçament dels fonaments nostrats.

Falcó també explica, de forma ben personal, el context d'aquells anys setanta i aporta comentaris interessants d'una generació que manté la seua importància entre nosaltres fins ara mateix. Alhora que aporta claus de comprensió d'aquest poemari: «En definitiva, *Mono-dia de l'absència* és el resultat d'una ascensió del poeta cap a si mateix, i és en el transcurs d'aquesta ascensió lingüística on finalment es reconeix, i es reconeix també com a part d'un territori i d'una infància oblidats, en les absències dels quals, en els silencis dels quals, es troba la veritable música que està ja vivificant un nou paisatge de paraules».

Ja el títol fa referència, amb el deix grec que tant s'estima l'autor, a un monòleg líric, a un cant a una sola veu. Però

l'absència que envolta aquesta veu està molt poblada, en el cas de Piera. El to neoromàntic de la seua poesia desperta els matisos de qualsevol

experiència sensible, i traspuja una vivència quasi animista dels paisatges. L'estructura interna del recull es distribueix en tres parts: *Reflexions a la riba de l'èxtasi*, *L'enamorada de la pluja* i *Reflexos del cercle*. Jo em trobe bastant lluny d'aquest èxtasi líric que sembla encalçar tothora el poeta. Val a dir que la sensació d'artifici que m'assalta al començament del llibre, és molt més marcada en la versió castellana, original però no «natural» per a l'expressió de Josep Piera. A més, segons m'hi endinse al llibre apareixen poemes que demostren la vàlua i profunditat del poeta, com ara «Inici», que comença amb aquests versos: «Irrepetible la petjada de l'instant. I nosaltres. / Argila dòcil al tacte dels dies, / nosaltres, ja no som els mateixos / quan ens recordem. Clarobscur oscil·lant.» Cal destacar també l'edició especial d'Edicions de la Guerra i la bona traducció al català que n'han fet un grapat de poetes destacats de l'actualitat, imparables i més. La sonoritat senzilla n'és bon símptoma. Al capdavant un llibre que val la pena rescatar, rellegir i descobrir quins dels seus valors poètics ens són més propers, o mantenen el seu encís més esmolat. Com hi escriu Piera mateix: «Tot retorna sempre; / però mai no del tot.»

□ Eduard Ramírez
Lletres Valencianes, n° 25

El fuego comedido

Como en sus ojos de vejez perdura la llama, en la poesía lúcida de José Antonio Muñoz Rojas habitan la experiencia, el análisis y el deseo. Lanza el poeta el amor a conquistar el mundo. Lo anuncia la edición de su obra completa lírica en Pre-textos, desde su primera página, en referida carta del poeta: «escribir, que es el andar del alma».

OBRA COMPLETA EN VERSO

JOSÉ ANTONIO MUÑOZ ROJAS

425 PÁGINES / 978-84-8191-905-9 / 30 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Ahora parecen proféticos aquellos primeros versos de 1929, por el título, «Versos de retorno», «Caminemos, caminemos/ lentamente hacia la aldea/ con la paz puesta en la boca/ y con el alma serena». Buscará siempre el retorno a la tierra primera que muy temprano se llevó a su madre. Pacto de soledad con el universo –la cruel Guerra le quitaría a su hermano–, «vestido triste de ausencias». Hombre plural, «Los seres de mi yo/ aunque son hombres distintos/ tienen sólo un corazón».

Herida y dulzura, exaltación y muerte, conviven en el itinerario de sus versos, «Oh muerte de lo incierto». El tono de hombre moderado hace digerible las grandes cosas, verdad hacia dentro, «de la brisa que viene y el pájaro que vuela/ un arroyo de amor cada vez que enmudece». Magnífica poética la de «Ardiente jinete», «Yo quiero que seas

todas las cosas,/ y te confundo frecuentemente con los recuerdos». Decae en «Canciones», pese a algún poema hermoso, como «Dulce juventud», «Todo se va alejando, pero a veces/ quisiéramos morir menos aprisa,/ no alojarnos por siempre en estas cosas,/ tanto vuelo, lo bello que se escapa».

Y en todo pesa la divinidad, que a todo aporta su certeza. «Al dulce son de Dios» (1936-1945, poemas para sobrevivir a dos guerras) recupera la energía en un canto planetario que recuerda por momentos el panteísmo de Walt Whitman al nombrar la Tierra, «compañía/ y morada donde el amor tuvo nombre». Dios y el amor están en todas las cosas.

Poco aportan, en el discurso amoroso, «Sonetos de amor por un autor indiferente» y «Abril del alma». Tanta claudicación hiere, (la amada) «pura concentración de mi albedrío» y «soñar la libertad es vivir en tus muros». Superior, en «Consolaciones», pese a la reincidencia, «Nada tengo sin ti», pues recobra el vuelo, «Yo ya sé que la tierra es cielo que pisamos,/ Que poco a poco vamos quedándonos en ella». Imprescindible, el poema «Sueño adentro», «No se olvida/ lo que escriben los sueños en la sangre». En «Cancionero de la Casería» fructifica

la vocación de homenaje. Junto al triunfo del territorio que habitan olivos, chopos y romero, lo mejor, la firsura, el poeta exiliado de su paisaje, «El no poder no morir» y «Hoja en el agua. Perdidos./ Perdidos, nos encontramos». «Cantos a Rosa» supone la maduración del discurso amoroso; el reconocimiento cobra distancia, ingenio. «No toques/ más de lo justo el corazón, que puede/ hacerse añicos». Dios y el amor están en todo; necesita el poeta a Rosa para que Todo en ella se encarne. Afortunadamente, el amor no cura de la pulsión del vacío, por eso tenemos «Lugares del corazón», «¡Quién pudiera/ no esperar y vivir! O ¡quién viviera/ quieto sobre las horas!». Bienvenida, «Oscuridad adentro», «El corazón está con lo que sabe,/ llamando y sin entrada en las tinieblas».

Dígase para él, en reconocimiento, el verso que dedicó a uno de sus maestros, Don Antonio Machado, «Agarrada a los labios la sed que no calmará agua ninguna».

□ *Miquel Martínez*
Lletres Valencianes, nº 25

Bitàcola salobrenca

Maria-Carme Arnau i Orts és autora dels poemaris *Bri de vols* (1996), *Clissar les hores* (1998), *Totes les mars són una sola mar* (2005) i *Fragments de cel* (2007), pels quals ha estat guardonada amb diversos premis i mencions. Amb *Bastir la mar endins* ha estat guanyadora del Premi Jordi de Sant Jordi de la Vall d'Uixó.

BASTIR LA MAR ENDINS

MARIA-CARME ARNAU I ORTS

PRÒLEG D'ANTONI FERRER

PREMI JORDI DE SANT JORDI DE LA VALL D'UIXÓ

COL·LECCIÓ «POESIA»

78 PÀGINES / 978-84-9795-441-9 / 12,48 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Per Maria-Carme Arnau i Orts la mar és el portulari de la investigació cultural i personal, d'allò que ens envolta i d'allò de més íntim. No és la primera vegada que l'autora s'ajuda d'aquesta imatge per tal de bastir un poemari, ja que en *Totes les mars són una sola mar* s'enfrontava a les ones amb interrogants i navegacions. També ara, tot i que la maduresa adhereix a les paraules un saber governar més profund, més viscut, «més viatjat» en el sentir emprat per Claudi Magris en *El viatjar infinit*.

La mar manifesta una excel·lència simbòlica de la qual el més destacat és el naufragi, la caiguda emblemàtica als inferns, de la profunditat dels quals hom sura renovellat, batejat per l'infortuni i la desolació i amarat per un far la llum del qual serà la salvació del futur. Fet i fet, l'escriptura poètica d'Arnaú i Orts esdevé un quadern de bitàcola de vivències que la mar promet i ofrena, i el poe-

mari creua les pàgines manifestant l'evidència que tenim a les mans l'experiència del creuar de que parlen veus con la d'Eugenio Trías, on la «frontera» seria ací el límit de la cresta de l'ona, allà on la bromera mostra una cal·ligrafia cega però explícita («un minúscul raig de llum») que brolla de l'abisme, de l'interior de «l'aljub».

Cal situar, però, les paraules en el temps, i vet ací com en «Diari d'a bord», profundament *machadià* (pluja i xiquets jugant, contraposició interior a exterior, un temps bergsonià...) on se situa en un lloc d'observació –com en «Des del balcó»– des d'on atalaiar la profunditat dels esdeveniments; ni que siguem aquests d'allò més quotidians. Llavors, pren la paraula («t'anunciaré», proclama) nascuda del silenci «del cel i la terra». I en el moment de la confessió, revestida d'un pudor afectiu que es desdobra en la segona persona, dona compte del viatge «entre onada i onada...» i dels «temporals inevitables del destí». Després només caldrà informar del que ha estat el projecte vital que branda entre l'infinit i la terra, allà on hi batega «una mar de paper». No defuig sempre la primera persona per evidenciar l'intimitat i escriu que «Encara em puc veure, / errant entre ombres en blanc i negre, / amb l'espatlla abatuda». Arnau i Orts

s'adarga rera la imatge platònica de la caverna (com en la novel·la homònima de Saramago o en *Matrix*) i extreu de les ombres –diguem-li, amb Plató, falsa realitat però és la nostra– «les estrelles», la llum –pura maièutica lírica– sobre una marina talasomensora.

No obstant, quan es tracta de fer bandera de la pàtria assolida, torna a amagar-se rere la segona persona. Així com al poema que dona nom al llibre, «Mar endins», una poètica vital tan fructífera com una singladura amb el nord definit i inalterable, els fruits de la qual brollen en paraules per redactar l'acta del camí d'un quadern invisible enllà l'horitzó, on les ones són una línia a l'espera d'escriptura, també descrita en «L'esperança de les venes».

Aquest anar i venir d'una persona gramatical a una altra és un gran encert del poemari ja que participa del *leixaprén* de l'oneig; un ritme que, des de Paul Valéry, mai no s'atura ni deixa de reprendre el moviment, la recerca i l'endinsament. El que fa la poeta és destil·lar aquest segment abissal i, com deia Fray Luis de León en la dedicatòria a Pedro Portocarrero, deixar caure els mots sobre el paper, com esmunyits de la màniga; en paraules d'Arnau i Orts: «un petit fragment obscur se m'escola».

□ Pasqual Mas
Lletres Valencianes, nº 25

Bàlsam de Terra

Elies Barberà és actor i poeta. És ben segur que aquests dos oficis es complementen gratament i que l'un aporta coses a l'altre. Així, paraula i gest esdevindran una proposta artística i professional de gran interès. Parlem d'un home de Xàtiva que escriu poesia i prosa i que, de Barcelona estant, es guanya la vida fent d'actor. Aquesta és la seua última proposta poètica.

AIXÀTIVA, AIXÀTIVA

ELIES BARBERÀ

PREMI IBN HAZM, AJUNTAMENT DE XÀTIVA, 2007

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 79

103 PÀGINES / 978-84-9824-275-1 / 13,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Capbussar-se en el record és tasca fàcil, practicada sovint per poetes de tots els pelatges. El món de la infantesa, el *lost paradise* de cadascun de nosaltres, és una font eterna d'inspiració. Recreem el món als ulls d'un infant i el revivim. Ara bé, cal una certa distància per tal de donar a conèixer qui hem estat, què hem viscut. Una distància que permeta l'exercici literari, la ficció, el joc. Es tracta d'una distància física, dels anys, i també psicològica, d'un pensament que, a força de temps, ha madurat, ha trasmutat la mirada.

Amb aquest poemari, Elies Barberà destapa el flascó de la memòria i, conscient que ja no li pertany, mostra el món de la seua infantesa al públic lector. És la infantesa d'un xativí, com pot ésser la infantesa de qualsevol de nosaltres, inscrits en la història del nostre poble, de l'època que vam viure: «[...] resàvem al pati i a l'aula / rodava tovament la vida

/ per damunt de les coses com / ho fa la llum, i verdejàvem / com els xiprers, com els rosers / bruns del jardí. i estudiàvem / en castellà, les lliçons, pura / memòria; dictat i còpia [...]».

Aixàtiva, Aixàtiva és un cant a la innocència, a l'escola i als fruits de la terra, als jocs dels xiquets, a la tieta fadrina, a la mort de Franco. Poesia de vers curt, com una cançó, com una lletania. Versos escrits en lletra minúscula on la majúscula es reserva només per a noms com Terra, Fusta, Aire, Foc, Flama i altres capricis d'aquest univers que el poeta recrea. Retrat d'aquell temps en què tot era possible, llegir aquest recull de textos és com fer un viatge als anys setanta amb referents clars i concrets de l'època -Bruce Lee, Mazinger Zeta, Sandokan, Heidi- i amb la recuperació d'un lèxic oblidat, el que pertany al món del carrer, de l'entorn íntim de la casa dels avis, dels treballs de la terra, d'una manera de dir la realitat -l'haca i el matxo, la terrissa, el balancí, el cistell, el pic-i-pala, l'harca, l'estacadoret, el mataroni i el moro Mussa.

A mesura que avança el llibre, els records són més recents. Si a l'inici hem reconegut les primeres olors, l'escola dels *caçonets*, i els records més llunyans, més endavant hi ha l'adolescent avorrit per l'Albereda, l'estudiant que viatja amb tren a València, els desenganys que amb l'edat

apareixen. Destaquem aquell poema titulat «Els del 70», on sembla que el poeta posa el punt i final al seu exercici contra l'oblit. «[...] deglutits per l'Entorn / obrers de l'Incapaç / sense mites ni màgia despullades les mans / ¿no sabem ensucrar / el cotó en pèl dels Núvols? [...]». El xiquet s'ha fet un home. I és l'home qui parla al final del llibre, a la part de «Les resplendors». Es tracta de sis poemes més breus en què es tanca el cercle, ja que, finalment, «[...] el Record ja és una Mentida / immens bagul dels enganys la Memòria / s'enganya a si mateix / qui fabrica records: / volent caçar la cadernera / i l'ocellet ja ha alçat el vol / el Record arriba sempre tard / només engrapa / l'efímer buf / d'allò que ja no hi és [...]». No vol dir que tot ha estat en va. El poeta ha parlat per saber qui és. El poeta ha guanyat la partida al temps perquè ha sabut recuperar aquell món i l'ha convertit en paraula escrita. La paraula, com sempre, ens fa lliures.

□ Begonya Mezquita
Lletres Valencianes, n° 25

El nou repte d'Europa

Lluís Alpera (el Cabanyal, 1938) és una de les veus poètiques més sòlides de la poesia contemporània catalana. Més d'una vintena de poemaris i de diversos premis constitueixen la seua trajectòria literària, d'altra banda completada per la seua tasca docent. Amb *El nou rapte d'Europa* va estar guardonat amb el Premi Ciutat de Sagunt.

Per a un poeta, mirar enrere i atalaiar la història del seu entorn, és lligar la geografia i la política als esdeveniments més personals. En el panorama editorial, equival a agafar les obres de Günter Grass *Tot un segle* i *Tot pelant la ceba*, passar-les per l'alambí de les metàfores i destil·lar un llenguatge contundent i viencial alhora, marcial i precís, arrelat i expeditiu. Potser davant d'aquest llibre també ens vinguen a la memòria els poemaris de Salvador Espriu, amb un país ofegat al davant, tot i que en aquesta ocasió Alpera n'amplia les fronteres perquè l'home d'avui, en la realitat o en el magma cibernètic i virtual, sempre viu més enllà. Però renunciar a allò més íntim, el pou més fructífer del llenguatge literari, fóra una inconsciència i d'ací que des del primer poema el poeta es veu forçat a matisar el títol: parlaré d'una Europa, sí, però des d'allò tan

EL NOU RAPTE D'EUROPA

LLUÍS ALPERA

PRÒLEG DE JORDI LAVINIA

PREMI CIUTAT DE SAGUNT 2008

56 PÀGINES / 978-84-9795-480-8 / 12 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

personal com la memòria del pare que li va obrir els ulls al món.

En el pròleg, Jordi Lavinia es refereix a una «conciliació de la circumstància personal amb la col·lectiva» i aquest aspecte ens retorna a Espriu i a Riba, rebutjats per l'experimentació i restaurats pels postmoderns i d'altres seqüeles. Val a dir que l'Alpera mateix de *Cavalls a l'alba* ha donat un pas endavant i ha assolit el temps de fer recompte, d'acabar el pòsit de la memòria històrica amb el de la unamuniana intrahistòrica. «És l'hora de parlar de nou clar i ras», afirma, tot recalant en paraules aspres com «postguerra» o «transició» i reivindicant un temps ja clausurat com el de la Nova Cançó –amb referències implícites a Lluís Llach i explícites a Ovidi Montllor–. D'altra banda, no vull passar de llarg un text de Manel Garcia Grau, *La mordassa*, que també feia servir una embranzida semblant davant el passat manipulat i mal digerit.

Aquest poemari té un punt de partida i un reconeixement clar: la infància. Com si el poeta es mirara en l'espill, com si li parlara al doble, ret homenatge a l'herència de somnis i fabulacions que li inyectaren els pares. Des d'aleshores la vida ha estat dur a terme els projectes, constituir-ne un nou Ulisses i encetar el camí del viure: comprendre i gaudir de la vi-

da. Els poemes seran la bitàcola desencantada de l'*iter crucis* en què tanta força empra a espantar les quimeres que algun dia el llançaren al descobriment. D'ací la desolació, l'ànima deixarà de ser «endolcida» –com en una mística inversa– en assumir que, tal com van les coses, Ítaca encara no es troba a l'abast i trigarà «el dia llunyà de la victòria».

També és significatiu que refunde Europa a partir, no del centre econòmic, com acostumen a fer els mitjans de comunicació, sinó del cultural: Roma. Des del Renaixement, el somni de les ciutats ha estat esdevenir imatges de Roma, i Alpera ho recorda per tancar el poemari en afirmar que «Roma és la font de la vida» i tanmateix, malgrat l'atrocinada i decebedora singladura, manté l'esperança inoculada en la infantesa: «la vida encara es troba al teu abast».

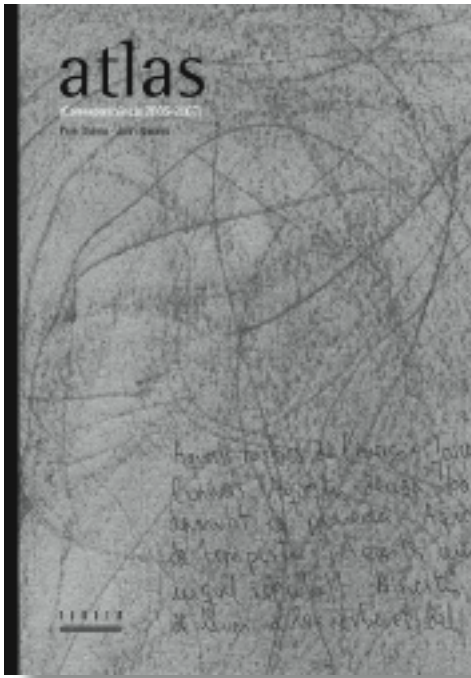
La mirada neoclàssica i desencantada –potser maxaubiana– del poemari –gairbé del Goya *negre*– no desemboca en una follia perquè no es perd la fe en l'individu ni en el projecte de la *polis* de la primera Roma: Atenes. Per això, el nou *rapte* que ens proposa Lluís Alpera és un repte i una invitació.

□ Pasqual Mas

Lletres Valencianes, n° 25

Diàleg fructífer

Del fèrtil intercanvi entre un pintor, Pere Salinas (Barcelona, 1957) i un poeta, Joan Navarro (Oliva, 1951), ha sorgit un volum inusual i extraordinari que recull en un esforç compartit les obres pictòriques i els poemes que han creuat al llarg de dos anys tot retroalimentant la passió artística d'ambdós artistes.

ATLAS (CORRESPONDÈNCIA 2005-2007)

JOAN NAVARRO

IL·LUSTRACIONS DE PERE SALINAS

TEXTOS INTRODUCTORIS DE DANIEL GIRALT-MIRACLE
I D'ENRIC SÒRIA

TRADUCCIÓ DE LOLA ANDRÉS

119 PÀGINES / 978-84-8131-824-1 / 43,20 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Pere Salinas manté en la seua trajectòria una potent relació amb poetes, amb la reinterpretació i plasmació visual d'obres d'autors com Goethe, Hölderlin, García Lorca, T.S. Eliot, W.H. Auden o el present Joan Navarro. També ha treballat les «sensacions destil·lades» a partir de peces musicals de Mozart, Dvorak o Schönberg. Alhora, ha estat un afortunat conreador dels llibres d'artista –autèntica conjunció entre el concepte de llibre únic, obra d'art i vehicle d'expressió– com *Nàufrags*, *L'olivera*, o *El gran llibre de Frankfurt*. Podem destacar la seua faceta com a investigador dels *beatus* altomedievals i d'altres còdex d'aquesta època, fet que ressona amb força en el cromatisme i en l'estructura de la seua obra. Reconeix part de la seua tasca com que «adapta el treball realitzat pels miniaturistes durant els segles X al XII al seu llenguatge plàstic».

Aquest volum que avui presenta pot ser equiparat a una d'aquelles obres excel·lents i úniques amb què aquell temps ens ha obsequiat. De Joan Navarro, poc podem dir-ne que no coneixa ja el lector de poesia, sent com és un dels més destacats autors de la generació dels 70 i una de les veus més sòlides del panorama literari de les nostres lletres. Potser cal recordar que dirigeix –en una el·lipsi just a l'altre costat d'aquesta *Correspondència*– la revista digital *sèrieAlfa. art i literatura*, que podeu trobar en <http://perso.wanadoo.es/joan-navarro>. De la conjunció d'ambdós artistes n'ha sorgit aquest magnífic volum que aplega, acarats eternament, quaranta-sis obres pictòriques de Salinas i quaranta-sis poemes de Navarro. Aquesta obra comença «el 14 de maig de 2005 amb una pintura de Pere Salinas que va donar lloc a un poema de Joan Navarro» cinc dies més tard. Conclou el 29 de març de 2007. I entre aquestes dues dates fou creat gairebé un *beatus* modern de pintures acríliques i poemes manuscrits sobre paper de format 38 x 26 cm. Diem açò perquè el lector pugua fer-se una mínima idea de la potència estètica de l'obra d'art, complexa i completa, de la qual els volums comercialitzats són un parcial reflex, car, ai

las, qui pot posseir avui un *beatus*, encara que siga actual? A més, l'obra compta amb un pròleg i una epifania a càrrec de Daniel Giralt-Miracle i d'Enric Sòria, respectivament. Al final del volum, en un apèndix, hi apareix la traducció castellana dels textos.

Aquesta obra marca un punt molt sòlid en l'edició, per la qualitat i l'interès de la proposta, a més de la vàlua de cada artista per si mateix considerat i per la força del projecte conjunt. Creiem que es tracta d'un autèntic *tour de force* on els dos artistes mostren el bo i millor de les seues forces creatives. Podem recomanar-lo sense embuts i amb l'íntima convicció que aquesta obra formarà part del corpus secret i imprescindible dels amants del gaudi artístic. Al principi, encara que no ho diu així un llibre sagrat, fou la imatge. I la imatge creà la paraula. El resultat el teniu a les mans.

□ Alexandre Navarro
Lletres Valencianes, n° 25

La poesia, com l'amor

Ramon Guillem repassa amb aquest llibre, *La luz furtiva*, la seua obra poètica. Una antologia bilingüe (1981-2004) on el poeta fa un repàs de més de vint anys d'escriptura.

LA LUZ FURTIVA

RAMON GUILLEM

COL·LECCIÓ «POESIA»

112 PÀGINES / 978-84-9795-091-6 / 12,15 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

De Ramon Guillem en podríem dir moltes coses: ha escrit poesia, narrativa (contes, novel·la eròtica i no, dietari,...), a més de dedicar-se a tota mena d'activitats aproximadament relacionades amb la literatura. Però la més indiscutible, i la primera, rau en el fet que és poeta. Que viu en la poesia i per la poesia. Que l'estima. Tant, que això converteix els seus poemes metaliteraris en amorosos, i a l'inrevés, ja des dels inicis de la seua poesia, com en el poema «El vell pont del segle XVIII»: «Vol-dria que aquest poema no morís, / i, com àmfora dels déus fos el vi dolç / de les seues disbauxes, el tou coixí / que en l'embriaguesa del tàlem cau. / [...] / Són gairebé les deu de la nit. / Tu, per ara, deus ésser esperant-me. / Si tanque els ulls et veig nua. Meua. / [...] / I recórrec ansiós el camí de tants dies, / la Plaça Vella, l'antic carrer de les Moreres, / el Camí Reial, ara passeig entre els arbres, / el vell pont del segle divuit. // Demà, què farem de tot açò?».

I aquesta mirada de poeta destaca, en els seus versos, especialment respecte de l'adjectivació, dels complements del nom. Gens estrident però ben efectiva i justa, que compon amb sobrietat metàfores i líriques: «Entra, a dolls per la lluernia, / la taca fugaç del dia que s'al-

ça». La poesia és com un signe d'admiració o bé d'interrogació que parteix de la realitat per enlairar-se. Perquè malgrat ser una poesia molt lírica, no deixa mai d'estar arrelada al concret, al món. Això fa més interessant el format de *La luz furtiva*: podem resseguir com ha evolucionat no sols la seua poesia, sinó també el món on viu, com també la lectura que en fa. Perquè és aquesta una antologia de més de vint anys d'escriptura, que ens mostra l'evolució: gosariem afirmar que el món és ara més ferotge, que l'amor és ara més ferotge –o dubtós, com a mínim–, que només la poesia és encara fidel, la voluntat de l'esperança. Que, tanmateix, hi ha un clar fil conductor, una coherència, des del primer vers al darrer.

Respecte de la versió castellana, sembla prou correcta però de vegades cau excessivament en la literalitat i perd el sentit del ritme. Ara bé, sí que aprofita per apropar el text original als castellano-parlants. Perquè la nostra literatura té una qualitat indiscutible i les traduccions són una feina obligada. No sols en castellà, sinó en qualsevol idioma. Així doncs, donem la benvinguda a aquesta *luz furtiva*.

□ Josep Lluís Roig
Lletres Valencianes, n° 25

Poemes sense data

Autor premiat i publicat en diverses ocasions, Ricardo Bermejo (Badajoz 1961) destaca per la seua obra prolífica. Trobem els seus versos repartits per tot el territori de la península (Cantàbria, València, Torredonjimeno, Àlaba, etc.) i destaquem, sobretot, el seu llibre *Diva vida*, premiat amb el guardó Gerardo Diego, l'any 2002. Coneguem l'home que escriu com somnia i viu com escriu.

EL QUE CUENTA LAS SÍLABAS

RICARDO BERMEJO

PREMI SARGANTAS DE POESÍA, 2006

COL·LECCIÓ «CALABRIA/POESÍA»

41 PÁGINES / 978-84-96545-76-2 / 9 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

La poesia es presenta com un dilema. Davant la infinita síl·laba del ser, el poeta es disfressa amb la pell de l'impostor i decideix fer-se passar per allò que és: productor de versos que escampa pel camí que recorre, com a senyal del seu pas. Després del preludi explicatiu que obri el volum, els poemes s'estructuren en dues parts clarament diferenciades: unes «Divagaciones iniciales», on reflexiona sobre el fet d'escriure («Qué somos y qué hacemos... Si, al cabo de los versos, ensalzamos cadencias y aplazamos razones») i uns «Epidramas y sketches», amb un sentit de l'humor i un to més prosaics.

Ricardo Bermejo beu de les fonts de grans poetes com Antonio Machado, Jorge Luis Borges, Octavio Paz i José Manuel Caballero Bonald, entre d'altres, dels quals assumeix la veu directament

i indirecta. Hi trobem citacions i al·lusions directes a aquests autors –el títol mateix pertany a un vers de Borges– i, d'altra banda, ensumem l'aire d'una poesia de caire clàssic, intel·ligent, per bé que no es deslliga del joc de paraules, dels clucs d'ulls al lector i del divertiment, sobretot en la segona part.

Fet i fet, recorrem aquest recompte de síl·labes amb una agradable sensació. El poeta desfà camins, desescriu títols i els reinterpreta («Asistencia a los actos», «Relatividad de las teorías», «Suspiro de España», «Libertad de prensa»), a cavall entre la literalitat i la literarietat. I, de tant en tant, flors perfetes com aquesta «Sínestèsia General: Hueles a la irisada caricia / de aquellas músicas que saben a poco», on, amb tots cinc sentits, el lector resta ben bé anestesià.

No tot ha de ser joc literari, o, si més no, l'autor no es queda, tanmateix, en aquest primer estadi del vers. Si, d'un costat, Bermejo s'acosta al llenguatge popular i aterra amb uns versos fets al més autèntic estil machadià, que recorren per moments l'Espanya de *charanga i pandereta* que vam aprendre a escola, de l'altre, l'artifici de la paraula s'eleva per unes altres esferes metafísiques, a la manera del Machado filosòfic del poema de Juan de Mairena, posem per cas. En qualsevol cas, és

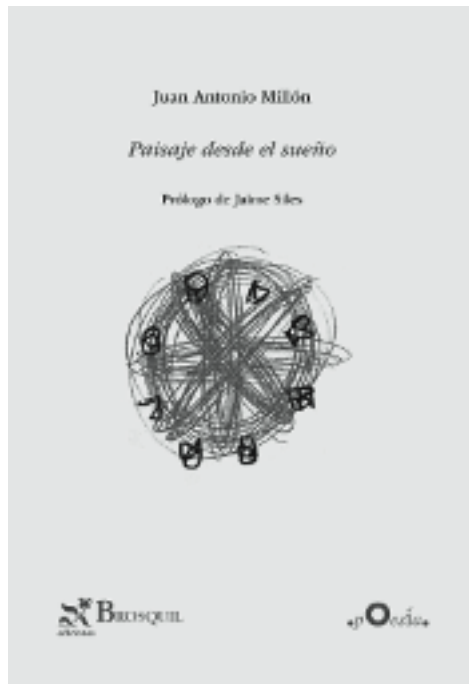
aquest un poeta que sap el que diu, que no concedeix cap gratuïtat, per bé que divague en ocasions entre els mots. Ni tan sols això no és en absolut gratuït. És per aquesta raó que els poemes de Ricardo Bermejo esdevenen poemes sense temps, sense data, més enllà de modes o tendències, únics en la seua factura. Preocupat pel demà, ateny el món entre les fineses de Cézanne i unes olives arbequines, obsequia el lector amb mots valents, desinteressats. Bermejo atorga al vers, finalment, una autonomia amable: «Que cada verso aguante su alegría, / su tristeza, su pizca de ternura, / de desamor, su exceso de infinito / de minimización. / Que cada verso / soporte el temporal que desatare, / la calma chicha de alguna indolencia / tenida por virtud, los desacuerdos / consigo mismo, sus aceptaciones [...]». I així fins que cada síl·laba, comptades una a una, signifiqui.

□ Begonya Mezquita
Lletres Valencianes, n° 25

Afán de infinito

Magnífica cuna poética, la de Sagunto. Demos la bienvenida a Juan Antonio Millón. *Paisaje desde el sueño* rebosa honestidad. La sabiduría acumulada se disuelve a favor de la indagación más personal. Prologa Jaime Siles: aquí, la poesía, «reúne al yo con el sí mismo».

PAISAJE DESDE EL SUEÑO

JUAN ANTONIO MILLÓN

PRÓLEG DE JAIME SILES

COL·LECCIÓ POESIA

82 PÀGINES / 978-84-9795-440-2 / 12 EUROS

BROSQUIL EDICIONES, VALÈNCIA, 2008

Parece obedecer el libro a la triple acción del arquero: máxima exigencia conceptual en la primera parte, «Alcancía», para tensar el arco; en la segunda, «Espacios de albor y de espesura», geografía temporal donde ubicar los hallazgos, instante en que el arquero ha encontrado un paisaje para el dardo pero éste no se ha movido un ápice todavía; y tercera, «Alientos del deseo», donde el poeta queda al alcance de las heridas que provoca su propia flecha. Siendo el conjunto una luminosa apuesta, resultan más convincentes y vigorosos los dos primeros tramos; «Alientos del deseo», con ser, como bien indica Jaime Siles, la sección más lírica del libro, no sostiene el alto nivel de exigencia indagatoria del resto.

Millón alcanza que todo acontecer es ruina, «Y lo que fue se fue», cuya raíz procura su oro en humedades profundas. Entendemos que el olvido no es la nada, es el recuerdo todo. Para el alma todo acaba de suceder, «Somos un alma de ausencias vivas». Azorín estaría orgulloso de «Alba de ausencias», «Luz y soplo. Aire encadenado y prendida llama de la lejanía,/ como un tiempo y un espacio meditados». Los otros, los que se han ido, aquí siguen, pues son proyecciones del yo. Mientras vives ya inventas, nunca fue éste atributo exclusivo del recuerdo. Afán

de infinito, vocación de ser llama, brasa, ceniza, «Sucesión del humo». Ya previó, nombrando la penumbra, el impercedero bascular de uno a su yo mismo, «Anidas, conciso,/ el feraz olivo y su remota sombra». El saber, luego de extrañarse en lo vivido. El vacío es asedio del deseo, «Numen de lo que espera/ en la estación sin tiempo». Donde «ausencia» leamos «deseo», donde «olvido», recuerdo para siempre. «Sed en fin, sed», pues vivir es esperar. Sueño, «errático paisaje», e infancia, confuso eco, resuenan en un «corazón deshabitado». Bella imagen la del tren para agrupar pasado y presente, «Tropa y la memoria con él/ viaja hacia las sombras de una luz de estío». Barcas son deseos fondeados, permiten la ilusión del eterno comenzar. Humilde mirada, papel preciado, «Lo inabarcable de la mirada/ resuelta en tu mirada/ de lo inabarcable».

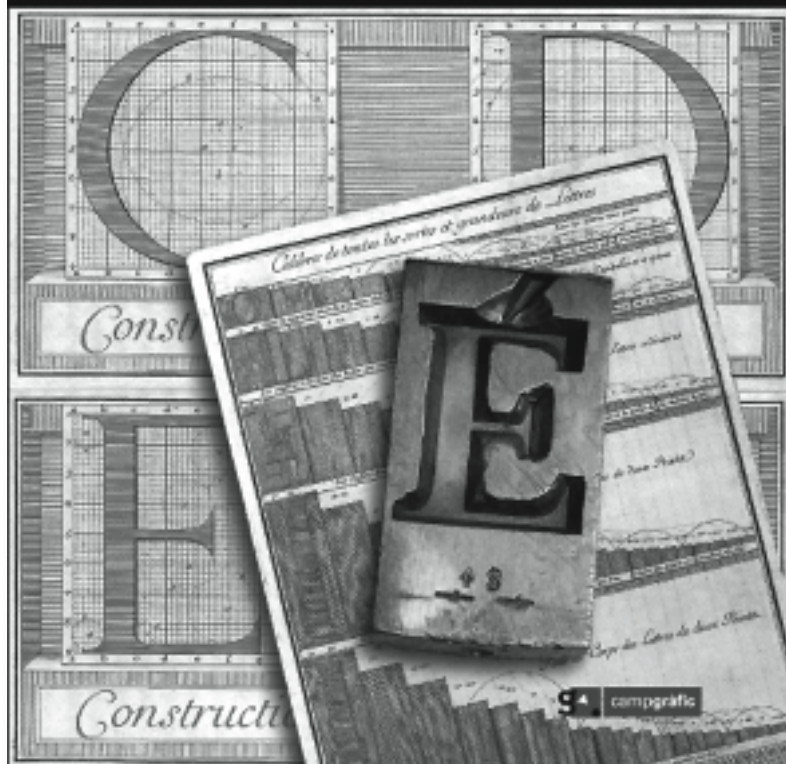
Evocador reconocimiento, en fin, hazme sentir, amada, «Pronúnciame». Sentirás deseo por sentirte deseado, el deseo que presta unicidad a «estos fragmentos anhelantes de ti». El dardo y la herida son lo mismo, «Fuiste la razón de lo que fui/ y hoy sólo huyo de lo que fuiste». Sea bello pórtico. Aguardemos lo mejor de Juan Antonio Millón.

□ Miquel Martínez
Lletres Valencianes, nº 25

Tipografia moderna

Un ensayo histórico crítico

Robin Kinross

Tipografia i modernitat

En plena voràgine d'aberracions estètiques perpetrades amb la incontinència tipogràfica que propicia l'autoedició, sembla imprescindible una obra com aquesta que analitza la importància històrica de la tipografia com a estímul per al desenvolupament de la modernitat.

TIPOGRAFIA MODERNA.
UN ENSAYO HISTÓRICO CRÍTICO

ROBIN KINROSS

TRADUCCIÓ DE CARLOS GARCIA ARANDA

293 PÀGINES / 978-84-96657-09-0 / 28 EUROS

CAMPGRÀFIC EDITORS, VALÈNCIA, 2008

Es tracta d'un treball erudit i trencador en el qual, ja de bon començament, s'emfatitza el seu caràcter d'assaig, en el sentit d'intent: un intent de canviar l'enfocament de la història de la tipografia limitada fins ara, en paraules de l'autor, «a la reproducció de productes i als ritus d'admiració i de reprovació que l'acompanyen». Així, contra la tendència historiogràfica generalitzada que centra el seu discurs en la tipografia tradicional i reserva per a la tipografia moderna un paper subsidiari i inconnex, Kinross tracta de demostrar que existeixen «elements moderns en allò que s'ha considerat com a tradicional i que al seu torn existeix una tradició darrere del que s'ha considerat únicament com a modern». Per a dur a terme aquests propòsits, l'autor desvia l'atenció del producte —els caràcters tipogràfics— al procés de producció, les convencions culturals que el susciten i la ideologia que desemboca en la creació d'un determinat estil tipogràfic.

Kinross inicia la seua anàlisi en els orígens il·lustrats de la tipografia moderna quan comencen a separar-se les figures de l'impressor i el tipògraf i apareixen les primeres iniciatives per ordenar i racionalitzar la pràctica tipogràfica. Després tracta l'evolució que experimenta aquesta pràctica al llarg del segle XIX amb la introducció de la maquinària motoritzada i la consegüent indus-

trialització; un procés que comportaria primer, segons el paradigma historiogràfic més estès, una notori descens en la qualitat de la producció i, des-

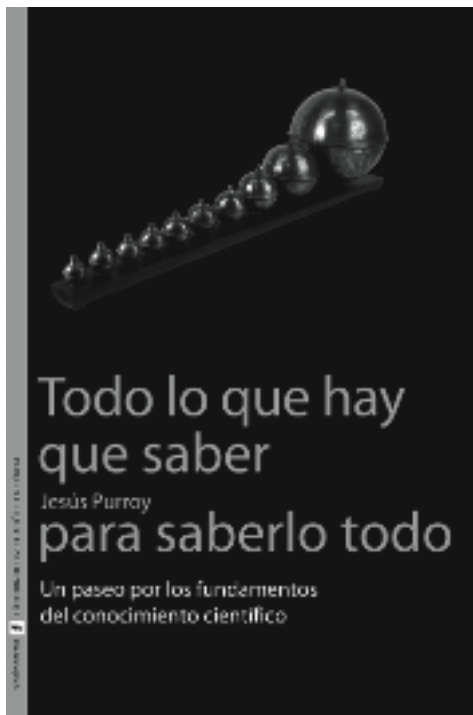
prés, una regeneració. Kinross critica la superficialitat d'aquest paradigma i, al llarg de diversos capítols, el combat amb un argumentari on destaca la dialèctica entre tradició i modernitat que protagonitza tot el segle, la complexitat dels canvis ideològics que s'hi esdevenen i la irrupció dels primers símptomes del gran canvi que es materialitzarà definitivament al segle XX: sortida de la tipografia de l'àmbit del llibre, desenvolupament de noves formes de lletra i introducció de nous mètodes de reproducció. Aquest canvi, anomenat Nova Tipografia, aglutina en la seua formulació ideològica consideracions socials i qüestions formals i fixa les bases del disseny gràfic contemporani, «la modernitat després del moviment modern», en paraules de l'autor que dedica bona part de l'epígraf d'aquest títol a l'escrutini de les aportacions tipogràfiques de la informàtica —i a fer palés el seu escepticisme davant la presumpta «democratització de la tipografia» que aquesta hauria propiciat.

Un complet mostari d'exemples tipogràfics i una rigorosa anàlisi de les fonts consultades enllesteixen un estudi apassionant i altament suggeridor.

□ Josep Vicent Frechina
Lletres Valencianes, nº 25

Un biòleg front als fonaments de la ciència

L'estudi de la metodologia i els fonaments de la ciència contemporània han estat tractats per un gran nombre d'autors de procedències acadèmiques ben diverses. Tanmateix, aquell interès no sempre s'ha traslladat al gran públic amb la intensitat que seria desitjable. Segons afirma Purroy, aquest és l'objectiu que persegueix aquest llibre.

TODO LO QUE HAY QUE SABER PARA SABERLO TODO

JESÚS PURROY

PREMI EUROPEU DE DIVULGACIÓ CIENTÍFICA ESTUDI GENERAL 2007

COL·LECCIÓ «SIN FRONTERAS»

154 PÀGINES / 978-84-370-7093-3 / 14 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

Amb *Todo lo que hay que saber para saberlo todo*, el biòleg Jesús Purroy fa la seua aportació per apropar el gran públic a aquella concepció de la ciència que impera entre els professionals de les ciències naturals. Aquest llibre pren com a punt de partida la idea que la ciència és l'únic tipus de coneixement racional i, així, tracta de donar al lector algunes claus que li permetrien comprendre com funciona aquest tipus de coneixement. Purroy destaca la dificultat per donar una definició precisa d'allò que és ciència i opta per plantejar allò que, en la seua opinió, no hauria de ser considerat un coneixement científic. D'aquesta manera, al llarg del text va construir les fronteres disciplinàries que haurien de delimitar allò que cauria dins el coneixement científic i allò que hom hauria de considerar pseudociència, religió o altres tipus de sabers.

En el seu recorregut pels fonaments de la ciència, Purroy destaca, entre altres qüestions: les particularitats de l'explicació científica; la centralitat de la falsació d'hipòtesis dins el mètode científic; el caràcter únic del debat científic; la regulació ètica de les pràctiques científiques i les característiques fonamentals de la comunicació en ciència. Totes aquestes qüestions les tracta per incloure tota una sèrie de consells que el lector hauria de tenir presents per identificar allò que és, en l'opinió de l'autor, un coneixement científic. Uns consells a través dels quals l'autor aprofita per a emprar un estil més directe que l'apropa al lector i que fa el text de més fàcil lectura.

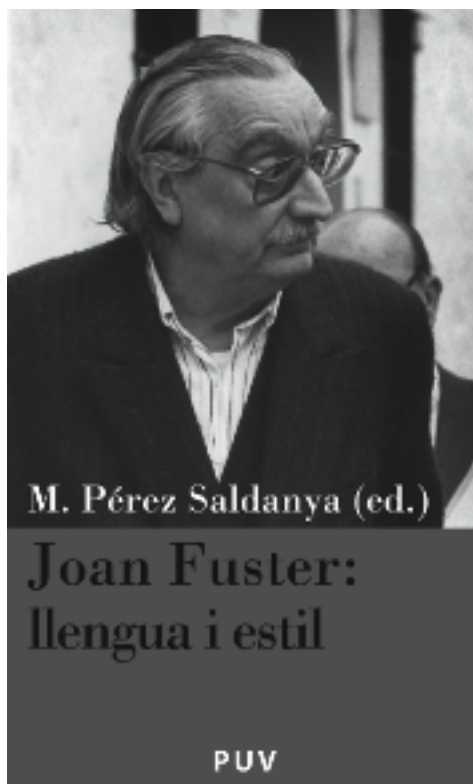
D'altra banda, s'hi identifica, de manera implícita, una separació entre la «bona ciència» i allò que podríem considerar «mala ciència». En aquest sentit, l'autor planteja que la història de la ciència inclou tota una sèrie d'episodis protagonitzats per investigadors que, en les seues investigacions, hi feren prevaldre els seus interessos polítics, socials o econòmics per acabar practicant una mala ciència. Tanmateix, en contraposició a aquesta última, hi hauria una ciència que funcionaria al marge de qualsevol tipus de condicionant de caire social o cultural; sempre moguda per la vo-

luntat de conèixer més sobre el funcionament d'aquest món en el qual vivim. Amb aquest tipus de raonament, tot i que l'autor diu defugir la idealització de la ciència, es reforça aquesta visió mítica i positivista d'una ciència que sempre tendiria cap a un progrés lineal o exponencial, que podria funcionar al marge dels condicionants polítics, socials, culturals i econòmics i que, per descomptat, constituïria un tipus de coneixement diferent als altres i, sobretot, superior. D'aquesta manera, ens trobem amb un text altament ideològic que s'alinea amb un tipus de pensament que oscil·la entre els postulats popperians i kuhnians. Un tipus de pensament, d'altra banda, que encara avui preval entre els professionals de les ciències naturals. El llibre de Purroy resulta valuós per a apropar-nos a aquests darrers professionals. Tanmateix, la lectura del llibre encara resultaria més gratificant si anés acompanyada de la d'altres estudis més documentats, com ara els del clàssic Ludwik Fleck o els més recents de Steven Shapin, Bruno Latour, Harry Collins o Trevor Pinch.

□ *Ximo Guillem-Llobat*
Letres Valencianes, n° 25

Llengua i estil en Joan Fuster

Joan Fuster: llengua i estil aplega les intervencions dels ponents que van participar en la V Jornada Joan Fuster, coordinada per Manuel Pérez Saldanya. Tots ells van analitzar, des de diverses perspectives, els recursos lingüístics i estilístics que caracteritzen els assaigs de Fuster.

JOAN FUSTER: LLENGUA I ESTIL

M. PÉREZ SALDANYA (ED.)

125 PÀGINES / 978-84-370-7145-9 / 10 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

Una bona part de l'interés i la fascinació que els assaigs de Fuster produeixen en molts lectors tenen el seu origen en l'experiència d'entrar en contacte amb una veu personal molt individualitzada, que es manté inconfusible al llarg de tota la seua obra i que aconsegueix de mantenir un to de diàleg molt acostat al lector. Aquesta veu, a més, planteja la gran varietat de temes que tracta com una indagació i això crea una intriga que s'apodera del lector com si estiguera llegint una novel·la policíaca. Aquests aspectes formals o estilístics de l'obra de Fuster, molt relacionats amb alguns dels punts centrals del seu pensament, van ser analitzats pels ponents que van participar en la V Jornada Joan Fuster, organitzada per la Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València que, des de la seua creació el 1993, està portant una tasca sostin-

guda de difusió i estudi de l'obra de Fuster. Les intervencions d'aquesta jornada les podem llegir ara en el volum *Joan Fuster: llengua i estil*.

En l'estudi que obri aquest volum, «Els mots de Joan Fuster», Vicent Salvador identifica, a partir del *Diccionari per a ociosos*, alguns dels mots clau que assenyalen el nucli del pensament humanista de Fuster, i destaca, com un dels procediments principals de la retòrica de Fuster, el gust per confrontar mots de registres diferents, una estratègia que contribueix a «desfamiliaritzar» la seua escriptura. Aquesta prevenció o suspicàcia es revela de manera explícita en molts dels assaigs del *Diccionari* dedicats a reflexionar sobre el significat d'algunes paraules, en un intent de desinfectar els mots de la tribu de metafísica i de mistificacions.

Jordi Ginebra, en «Joan Fuster i la llengua estàndard», resumeix la concepció que tenia Fuster de l'estàndard del català: un model funcional on les característiques dialectals havien de quedar neutralitzades. Res a veure, per tant, amb reivindicacions de la *riquesa* que alguns creuen trobar en la diversitat geogràfica de la llengua.

Enric Sòria, en «Quaestiones et disputationes», insisteix en la relació que hi ha entre la concepció de l'assaig fuste-

rià i el seu estil. Sòria subratlla el que ell anomena «el caràcter extraordinàriament desconfiat del discurs de Fuster: antidogmàtic i antimetafísic», que tendeix a veure maniobres i fal·làcies per tot arreu. Aquest tret té un pes enorme en procediments habituals de l'estil fusterià, com la cautela i la ironia, la insolència i la desacreditació. L'escepticisme, però, va de costat amb una confiança en la virtut higiènica de la raonabilitat en el discurs. El mateix model de prosa de Fuster, clar i amé, és una afirmació d'aquesta confiança.

Amadeu Viana, en «Ironies de Babel. L'escriptura indirecta en Joan Fuster», analitza, en el que és potser l'assaig més tediosament acadèmic del volum, de quines maneres actua la ironia de Fuster per descobrir les contradiccions i els artificis del discurs.

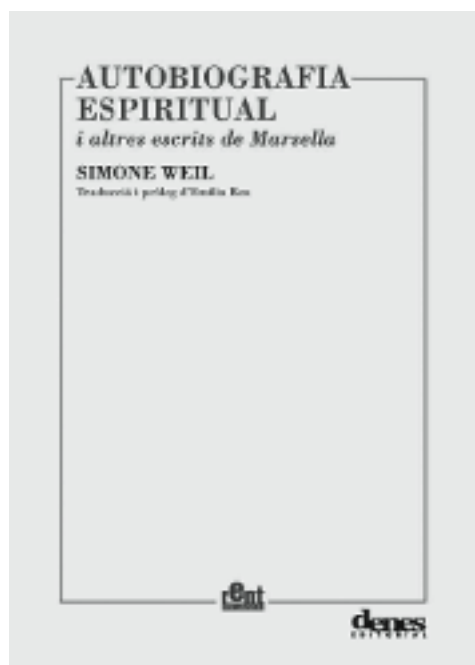
Finalment, Donatella Siviero, traductora a l'italià de *Diccionari per a ociosos*, tanca aquest volum amb «Llegir i traduir Joan Fuster». Contra el que promet el títol, Siviero no parla de la seua experiència com a traductora, sinó que ens ofereix una síntesi de les característiques més importants de l'obra assagística de Fuster.

□ Enric Iborra

Lletres Valencianes, nº 25

Amb Déu, però sense ciris

Simone Weil (1909-1943) concentra, ella sola, moltes de les contradiccions espirituals del final de la modernitat. No debades va nèixer en una família jueva agnòstica, va fer la nostra guerra amb Durruti i diu que va sentir íntimament la veu de Crist.

**AUTOBIOGRAFIA ESPIRITUAL I
ALTRES ESCRITS DE MARSELLA**

SIMONE WEIL

COL·LECCIÓ RENT», 3

140 PÀGINES | 978-84-96545-79-3 | 12 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

D'algú que s'incorpora a la columna Durruti al front d'Aragó com a brigadista internacional per a lluitar contra l'amenaça de la clericalla feixista no esperariem veure'l ara editat primorosament en una flamant col·lecció de literatura cristiana. L'editorial Denes, però, ha decidit obrir la seua nova sèrie d'obres pies –Rent– amb tres autors d'alguna manera heterodoxos: John Henry Newman (de qui publiquen *En el món, però no del món*), Martí Domínguez (autor d'*Isaïes, profeta de Nadal*) i la ja esmentada Simone Weil, de qui s'apleguen diferents textos sota el títol d'*Autobiografia espiritual i altres escrits de Marsella*.

En realitat, la tria és encertada i molt estimulant. John Henry Newman (1801-1890), actualment postulat per a la canonització, va ser un convers de l'anglicanisme al catolicisme, un home molt influent al seu temps, les doctrines del qual tenen l'encant de la fermesa de sentir-se

minoritari (catòlic entre anglicans) i creure's en possessió d'una veritat punyent.

De Martí Domínguez (1908-1984), al seu torn, poc podem dir ja que el lector no coneix. També ell resultà un «traïdor» per a la seua classe –la burgesia capitalina valenciana–, tot i que la seua única traïdoria va consistir a dir en veu alta el que molts pensaven sobre la relació del franquisme amb València després de la riuada del 57. La claredat li va valdre l'ostracisme, però també l'estima de diverses generacions de valencians no contaminats per les toxines doctrinals de la dictadura.

Simone Weil (1909-1943), en fi, és en ella mateixa un sismògraf sensible de les contradiccions ideològiques i espirituals de la primera meitat del segle XX (aquella que ens proporcionaria les històries de terror i de solidaritat més emotives que encara ara ens parlen). Al capdavant, sembla insòlit –i més en els temps que corren ara– tindre notícia d'un cristià que va lluitar fusell en mà contra el feixisme teocràtic i el nazisme pagà, o que se n'anara a treballar a una fàbrica per a conèixer de primera mà les condicions de la vida obrera (la dels anys 30!). Si una persona així ens vol parlar després de Crist, no hi ha dubte que, com a mínim, mereixerà ser escoltada.

Simone Weil creia sincerament que la representació de Déu i del poder mereixia

una crítica radical. Per a ella el cristianisme no era res relacionat amb multituds embafores a la plaça de Sant Pere, bisbes amb anells d'or a les dues mans i una parafernàlia espantosa. La seua concepció del que era ser cristià es referia més bé a una experiència inefable, que l'hauria duta a la mística de no ser perquè, probablement, era massa intel·lectual. En les seues paraules: «Sabia molt bé que la meua concepció de la vida era cristiana i, per això, mai m'havia vingut al cap la idea d'entrar en el cristianisme. Tenia la impressió d'haver-hi nascut dins. Però afegir el dogma a aquesta concepció de la vida sense sentir-me obligada per una evidència, m'hauria semblat una falta de probitat» (de la carta al dominic Joseph-Marie Perrin).

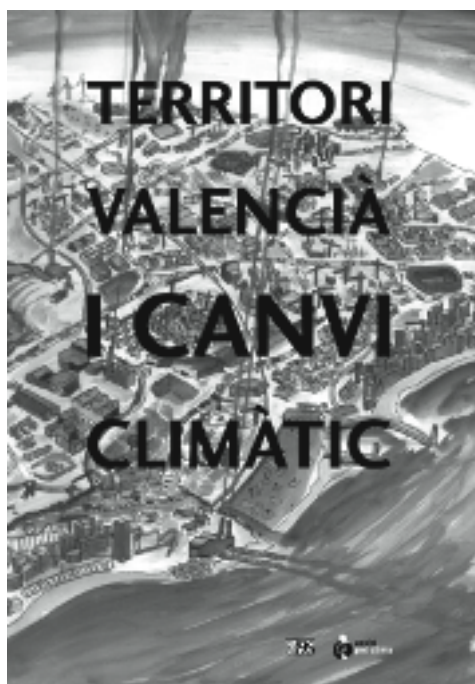
Resulta cusiós que una persona amb aquestes vivències no arribara mai a ser batejada (amb la qual cosa va restar fora del «club» catòlic). En realitat, però, això té un sentit. Només des del llindar de la catedral es comprén bé la missa; només en els marges del Nou Testament s'entén completament el missatge. Sense aquesta reticència, segurament, hi ha beateria, però de cap manera pot haver religió.

□ *Victor Cotlliure*

Lletres Valencianes, n° 25

Acció local contra el canvi global

El col·lectiu *Acció pel Clima* es presenta davant la societat amb una publicació que alerta sobre les implicacions del model territorial valencià sobre el medi natural, tot inserint aquests riscos en l'escenari de canvi climàtic d'escala planetària.

TERRITORI VALENCIÀ I CANVI CLIMÀTIC
ACCIÓ PEL CLIMA

84 PÀGINES / 978-84-9551-062-4 / 10 EUROS

EDICIONS 96, CARCAIXENT, 2008

Durant la passada dècada i mitja hem assistit, en l'àmbit internacional, a una presa de consciència generalitzada sobre els riscos ambientals, econòmics i humans que pot generar l'actual escenari de canvi climàtic. Però en paral·lel, durant aquest mateix període hem presenciat, al territori valencià, un intens procés d'urbanització que, a més d'alterar notablement alguns paisatges, ha anat acompanyat d'un important increment del consum energètic i de les emissions de diòxid de carboni.

Hi ha, per tant, una considerable contradicció entre l'acció local i els canvis globals, entre uns processos territorials accelerats i uns discursos oficials confusos, als quals es dona un ús del terme «sostenibilitat» tan profús com vacu. La preocupació per aquesta manca de coherència donà origen a la constitució, a la tardor de 2007, de la coordinadora Acció pel Clima, un

col·lectiu format per diversos grups ecologistes, organitzacions socials i altres entitats de caràcter progressista d'àmbit valencià.

Amb aquesta publicació, Acció pel Clima planteja explícitament l'objectiu de capgirar les polítiques territorials i ambientals de la Comunitat Valenciana, a la recerca d'un model més ajustat als principis de sostenibilitat i a les exigències generades per un escenari climàtic preocupant. L'obra pretén justificar la necessitat de l'elaboració d'una estratègia valenciana contra el canvi climàtic, la qual, al seu entendre, ha de passar per una transformació radical del model de desenvolupament territorial.

De la mateixa manera que les administracions de la democràcia van haver de fer front a les factures ambientals impagades pel «desarrollismo» dels anys seixanta, en forma de serveis públics, depuradores, col·lectors o zones verdes, els autors de l'obra plantegen el deute que ara estem generant per a les generacions futures. Una sola xifra, elaborada a partir dels càlculs de l'empremta ecològica, ens dóna l'abast d'aquesta insostenibilitat: el territori valencià consumeix els recursos de set comunitats valencianes per mantenir el seu nivell de vida.

S'hi reuneixen en total tretze articles d'autors que, des de diferents àmbits

temàtics i professionals, han mostrat en els darrers anys una posició crítica devers el model de desenvolupament valencià. Signen, entre d'altres, professors, investigadors i divulgadors com Ricardo Almenar, Emèrit Bono, Josep Sorribes, Carles Dolç, Francesc La Roca, Artemi Cerdà o Maria Josep Picó.

Es tracta de contribucions breus, la qual cosa força els autors a elaborar una diagnosi molt sintètica del cas valencià i a esbossar un grapat d'idees sobre una matèria concreta. Ara bé, la distribució temàtica de les aportacions està pensada per a poder donar una visió de conjunt ben armada, sense coincidències. Així els autors analitzen el model urbanístic, l'eficiència energètica, el sistema de transports, la gestió de l'aigua o els processos de desertificació, tot enllaçant els impactes locals d'aquestes activitats amb la problemàtica climàtica d'abast global.

L'obra es dedica a la memòria d'Antonio Estevan, qui emprà bona part de la seua trajectòria vital a divulgar els principis de l'anomenada «nova cultura de l'aigua».

□ *Carles Sanchis Ibor*
Lletres Valencianes, n° 25

Quan la cartografia ensenya un poc més

Des de ben menuts hem vist mapes, hem estudiat mapes i hem dibuixat mapes, però no tota la cartografia és igual ni ens diu el mateix ni de la mateixa forma.

**ATLAS DE LA GLOBALIZACIÓN. COMPRENDER
EL ESPACIO MUNDIAL CONTEMPORÁNEO**

**MAIRE-FRANÇOISE DURAND, PHILIPPE COPINSCHI,
BENOÎT MARTIN I DELPHINE PLACIDI**

189 PÀGINES | 978-84-370-7193-0 | 25 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

La cartografia és la simple transposició d'un espai a un altre, de l'espai real a l'espai reduït i simplificat del paper, i en teoria és un procés objectiu. Tanmateix, ja fa temps que se'n va demostrar la ideologització molt sovint sota fórmules subliminars, i que s'agregujà en passar del portolà que es llegia damunt d'una taula i en totes les direccions, al mapa al s. XVI. De fet, la imatge cartogràfica es transforma en iconogràfica quan el nord es presenta sistemàticament a la part de dalt. Una projecció que en la tradició europea medieval, occidental i bizantina, situa els valors positius a la part superior i els negatius a la inferior (cel-infern, cap-extremitats, esperit-cos...)

Tot tenint en compte aquestes consideracions, el volum que presentem ens explica els grans canvis geopolítics, demogràfics, econòmics, socials i culturals des d'un enfocament interdisciplinari, tot prioritzant els problemes, processos i desafiaments del nou mil·lenni, com una mena de síntesi de l'estat del món en 2008.

Però què té de diferent aquest atlas? En primer lloc, la diàfana explicitació dels seus objectius i la confecció de la informació reflectida que ofereixen els professors Joan Romero i Bertrand Badié; en segon lloc, la seua estructura en-

focada a través de problemàtiques socials com ara els espais contrastats (rics i pobres, viure i morir, malalties, educació...), la regionalització del món, els actors transnacionals, les obediències entre estats, pau i guerres, les noves regulacions (medi ambient i contaminació, dinàmiques comercials, govern mundial, energies sostenibles...) i la globalització a Xina (tema a què dedica un capítol sencer); en tercer lloc, destaca la utilització de la projecció de Bertin 1953 en els mapes en detriment de la de Mercator, i en quart lloc la profusió de gràfiques i dades, així com comentaris molt seleccionats i que no es troben fàcilment.

Completa el volum un actualitzat mapa del món de 2008, amb la inclusió de Montenegro i el Sàhara occidental, plantilles mudes del mapamundi, índex de lèxic, relació de sigles, mapes, gràfics, comentaris sobre les fonts emprades, un índex detallat i una bibliografia de llibres i webs agrupada per diferents temes amb un predomini absolut dels originals francòfons. Ara bé, s'hi troba a faltar la utilització de la cartografia Peters i alguns quadres amb les dades bàsiques de cada país (superfície, població, PIB...).

□ Enric Ramiro

Lletres Valencianes, n° 25

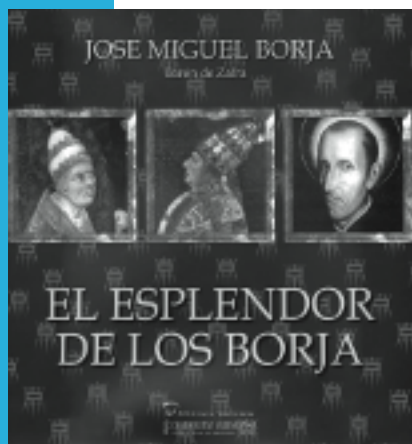
L'exposició i el catàleg *El llibre, espai de creació* ens permet aproximar-nos als orígens, variants i evolució històrica del llibre, així com al destacat paper que han exercit nombrosos creadors i artistes valencians en la constitució del llibre d'artista d'avantguarda. Aquesta és una exposició que serveix per a donar a conèixer l'important paper exercit per la Comunitat Valenciana en l'edició de llibres preciosos que per la seua concepció tipogràfica, format i enquadernació es constitueixen en valuoses i originals obres d'art.

L'exposició, comissariada per Antonio Alcaraz, sorgeix de la col·laboració entre la Biblioteca Valenciana i la Facultat de Belles Arts de València amb el Departament de Dibuix i amb el vicerectorat de Cultura de la Universitat Politècnica de València.

Biblioteca Valenciana
*Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma*

La celebración del V Centenario del nacimiento de San Francisco de Borja es una excelente ocasión para mostrar lo que representaron, los más destacados miembros de la familia Borja-Borgia, una familia de la nobleza valenciana que dejó su huella imperecedera tanto en el ámbito religioso como en el social y político. A lo largo de la historia, esta insigne familia proporcionó a la sociedad dos papa, numerosos obispos y cardenales, miembros de la nobleza, capitanes generales, embajadores y virreyes como el IV duque de Gandía.

Con *El esplendor de los Borja*, José Miguel Borja ha querido ofrecer a los lectores una obra divulgativa dónde se nos muestra los eventos borgianos más importantes, y para ello ha elaborado este libro que es una colección iconográfica que nos acerca, con imágenes y textos, a la atmósfera vital de este importante linaje a lo largo de cuatro siglos. De esta manera, uniendo la imagen a la palabra, ha podido dar una visión muy aproximada de lo que fueron los personajes y los escenarios donde se desarrolló una de las historias más extraordinarias del Renacimiento.

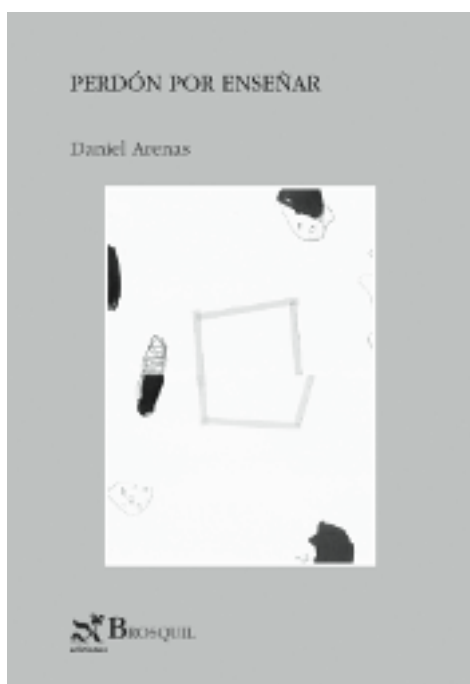

Tot un món per a triar

Mirant l'educació amb els propis ulls

A tothom que se li pregunte sobre el canvi educatiu, assentirà ràpidament. Són molts els elements que han evolucionat en el món de l'ensenyament, però uns pocs s'han mantingut, com són la queixa i la desconfiança cap a les noves generacions.

PERDÓN POR ENSEÑAR

DANIEL ARENAS

COL·LECCIÓ «CAMINÀS»

253 PÀGINES / 978-84-9795-294-1 / 16,95 EUROS

BROSQUIL EDICIONES, VALÈNCIA, 2008

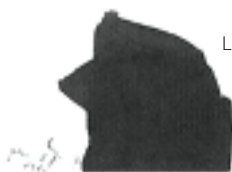
És fàcil comprovar que en els darrers anys s'han succeït tot un conjunt de lleis i reformes educatives, de vegades contradictòries i sovint conflictives. Sembla que cada govern pensava que tenia la fórmula màgica per a solucionar la complexitat educativa. El temps, tanmateix, els ha llevat la raó i ha dibuixat el consens i estabilitat del sistema com el menor dels mals. En aquesta ocasió, és un professor amb una llarga experiència en el món docent, qui ens apropa al procés d'ensenyament-aprenentatge a través de les seues opinions i vivències. Ens ofereix un tresor basat en el dia a dia i amb un llenguatge proper d'aspectes concrets i una certa ironia literària que farà les delícies de tots aquells que estem convivint amb els adolescents.

Perdón por enseñar és un crit de comunicació a la societat perquè siga conscient de les dificultats del docent, amb explicacions reals de fets singulars que de segur sorprendran a tots aquells que coneixen el món educatiu superficialment. Realment és un text entre biogràfic, assagístic i de narració realista, una barreja equilibrada per a observar i endinsar-se d'una manera agradable i a distància en les dificultats que pateixen la majoria dels docents en aquesta etapa de la secundària obligatòria. Daniel Arenas ens dibuixa en aquest re-

lat el treball quotidià del professor i les seues il·lusions, amb un panorama de tragèdia d'un sistema públic d'ensenyament que ha evolucionat des de la capacitat per a oferir oportunitats als estudiants fins a «l'atonía discriminadora en què agonitza actualment, ofegada en una filosofia pedagògica buida i feudatària de la hipòcrita correcció política regnant» segons les seues paraules. No obstant, si repassem la història des d'abans de Crist, hem de tindre en compte que les generacions que dominaven el sistema s'han queixat tradicionalment de les futures generacions ja que no compartien els seus ideals i costums. Però aquesta crítica és un parany, ja que els adults han estat els corresponsables de la seua formació i especialment dels valors que els han introduït. Per altra part, mala evolució seria si les coses no canviaren amb independència que ens agrade més o menys. I, a més a més, no hem d'oblidar que l'educació és tan sols un reflex distorsionat i inclús diríem que positiu, de la societat que estem creant entre totes i tots.

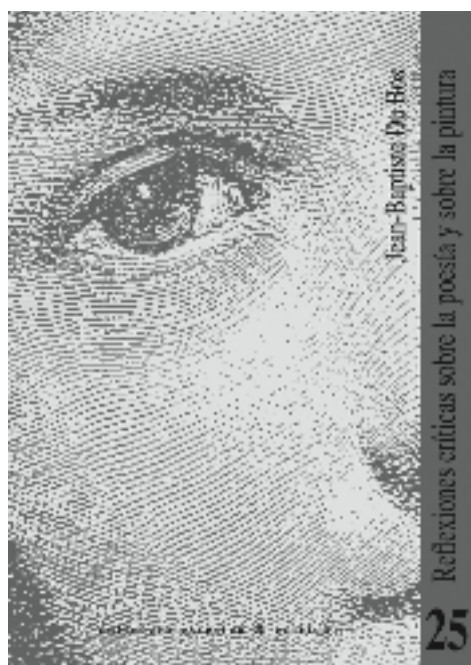
En definitiva, un llibre sincer, polèmic i autèntic que s'agraeix llegir per a reflexionar ben profundament sobre aquest meravellós panorama de l'educació contemporània en el món occidental.

□ Enric Ramiro
Lletres Valencianes, nº 25

La qüestió de l'estètica

L'obra de Jean-Baptiste du Bos és un esdeveniment decisiu en la història de la constitució de l'estètica moderna. Publicada en francès en 1719, es pot llegir ara, traduïda al castellà gràcies a una iniciativa editorial que cal qualificar d'important.

**REFLEXIONES CRÍTICAS SOBRE LA POESÍA
Y SOBRE LA PINTURA**

JEAN-BAPTISTE DU BOS

EDICIÓ, ESTUDI PRELIMINAR I
NOTES DE RICARDO PIÑERO MORAL

TRADUCCIÓ DE JOSEP MONTER

516 PÀGINES | 978-84-370-6842-8 | 29 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2007

La reflexió sobre les arts ha acompanyat sempre la creació artística per part dels filòsofs, pels preceptistes o pels artistes mateix. Però el problema de la bellesa i de les seues diferents manifestacions ha estat tractat d'una manera marginal i dispersa. El que hi ha comptat més són les «arts», les tècniques, els preceptes, que l'artista ha de seguir i que el crític ha de tenir en compte en les seues observacions. A partir, però, de finals del segle XVII, comença la constitució d'una disciplina autònoma que tractava d'estudiar sistemàticament aquestes qüestions que seran denominades «estètiques» sobretot a partir de Baumgarten, que publica un tractat amb el títol, justament, d'*Estètica*. El fet és que, durant el XVIII, es multipliquen les publicacions amb un títol o altre sobre aquesta problemàtica. Entre aquestes, en 1719, aparegué una obra en gran part pionera i fonamental de la història de l'estètica: *Reflexions critiques sur la Poesie et sur la Peinture*, de l'abat

Jean-Baptiste du Bos. Malgrat el temps transcorregut, conserva un gran interès no solament històric, sinó actual. En té, d'una manera particular, perquè el punt de mira central d'aquestes *Réflexions* convergeix, bàsicament, amb el corrent actual de l'estètica de la recepció. La gran novetat de l'obra de Du Bos en la història del pensament sobre l'art és justament la d'ocupar-se de l'art en tant que objecte d'experiència de l'espectador o del lector. Abans, en general, el poema o el quadre eren el camp d'atenció privilegiat, mentre que l'autor i el públic restaven en un lloc lateral. Per a Du Bos, en canvi, l'espectador i el receptor constitueixen l'eix del seu plantejament estètic. Com que per a ell la finalitat de l'art és plaure, cal reflexionar sobre el subjecte d'aquest plaer. Diu, per exemple: «*Dado que la primera finalidad de la pintura es emocionarnos, los poemas y los cuadros no son buenas obras más que en la medida que nos emocionan y nos enganchan.*» Amb aquesta declaració defineix la tasca del filòsof de l'art en una direcció psicològica, ja que es proposa saber com és que les obres d'art produeixen un plaer en els éssers humans. Però Du Bos, a més a més, no es limita a estudiar i examinar les causes d'aquests efectes de les obres, sinó que afirma que l'experiència sensible del receptor de l'obra, les emocions que aquesta li produeix, són

justament el criteri que permet judicar-les amb justesa. Les regles artístiques no són una bona guia per al crític, sinó al contrari. Ell no les té en compte en el seu examen. Diu: «*Si alguna vez adopto el tono de legislador, será por descuido, no porque se me ocurra tener esta autoridad.*» L'autoritat la té l'espectador, el lector. «*El verdadero medio de conocer el mérito de un poema será siempre consultar la impresión que produce.*»

La paraula clau amb què Du Bos anomena el centre de l'experiència estètica és «sentiment». Aquest és com un «sisè sentit» que tots els homes tenen per judicar una obra.

El públic, doncs, es constitueix en el protagonista de la reflexió estètica perquè qualsevol aficionat pot judicar una obra seguint el seu sentiment. Ricardo Piñero, en el seu estudi preliminar, situa històricament aquesta posició. Du Bos, diu, era un home de món, no un artista d'ofici, sinó un estudiós, un «consumidor» que es movia amb freqüència pels salons del seu temps on es parlava de temes artístics o que visitava exposicions de pintura, cosa que va permetre «*la configuración de la noción de público*». Va configurar, també, entre altres reflexions interessants, una nova noció de l'artista com a «geni».

□ Josep Iborra

Lletres Valencianes, n° 25

Punt de Mira

Aquesta miscel·lània recull les conferències del simposi «El món i l'obra de Joan Francesc Mira», celebrat l'any 2005. S'hi apleguen textos d'Enric Balaguer, Emili Casanova, Xavier Ferré Trill, Joan J. Gregori Berenguer, Albert Hauf, Víctor Mansanet, Lluís Meseguer, Juan Luis Moliner, Miguel Navarro Sorní, Francesc Pérez i Moragón, Adolf Piquer Vidal, Vicent Pitarch i Almela, Jaime Siles, Josep A. Solves Almela i de l'escriptor i intel·lectual de València mateix, Joan Francesc Mira.

EL MÓN I L'OBRA DE JOAN FRANCESC MIRA
A CURA D'EMILI CASANOVA, ALBERT HAUF I LLUÍS MESEGUER
268 PÀGINES / 978-84-96545-72-4 / 30 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

A hores d'ara, dir que Joan Francesc Mira és un dels escriptors valencians més destacats i de més projecció enllà de les nostres fronteres, és no dir quasi res, o parlar-ne esbiaixadament i incompleta. Perquè Mira és, a més d'un prolífic i molt bon escriptor, un intel·lectual de primera magnitud. Un intel·lectual amb una sòlida formació i una trajectòria impecable. Introducitor de l'antropologia social i de l'etnologia a casa nostra, activista cívic, militant polític, agitador de consciències, traductor, novel·lista, articulista, assagista... Tot plegat correspon a un home de mentalitat i vocació enciclopèdiques, que parteix del saber i de la raó com a màximes inequívokes i ineludibles del seu quefer literari, o, millor encara, com a principis regidors del seu tarannà vital.

Joan Francesc Mira va començar a fer d'antropòleg quan aquesta disciplina de les ciències socials era, al nostre país, poc més que una quimera llunyana o un miratge indefinible. Va treballar en els anys setanta amb uns dels pares de l'antropologia social, C. Lévi-Strauss; va ser col·laborador en el Consell Internacional de les Ciències Socials de la Unesco, i va ampliar estudis a les prestigioses universitats de la Sorbona i de Princeton. Mira va revertir aquell bagatge acadèmic com a director de l'Institut Valencià de Sociologia i Antropologia Social (1980-1984), fundador i director del Museu d'Etnologia de València (1982-1984), conseller de la Institució Alfons el Magnànim i de la Institució Valenciana d'Estudis i Investigacions (1991-1997).

Totes aquestes facetes de l'intel·lectual Mira tenen un eix vertebrador que no l'ha abandonat mai: el compromís amb la causa del valencianisme. Un valencianisme entès des d'una perspectiva profundament democràtica, basat en l'intercanvi social, la tolerància, el diàleg, la solidaritat...

Potser el seu cim intel·lectual passa pel vessant literari, com un dels assagistes més perspicaços que tenim, i com un dels més reeixits novel·listes, que sap

aprofitar l'erudició en la justa mesura, en favor d'una trama perfectament travada. Títols com ara *Crítica a la nació pura* o *Sobre la nació dels valencians*, en el terreny de l'assaig, i *Els cucs de seda*, *Borja Papa*, *Purgatori* o la recentment apareguda *El professor d'història*, pel que fa a la narrativa, són ja fites cabdals de la història de la nostra literatura. A més, Joan Francesc Mira és autor de milers d'articles periodístics en què exerceix de *voyeur*, d'observador perspicaç –i crític– de la seua societat i de la seua gent. Aquests articles han estat feliçment recopilats en llibres com ara *Punt de Mira*, *Els sorolls humans*, *Cap d'any a Houston, Texas* o *Déus i desastres*.

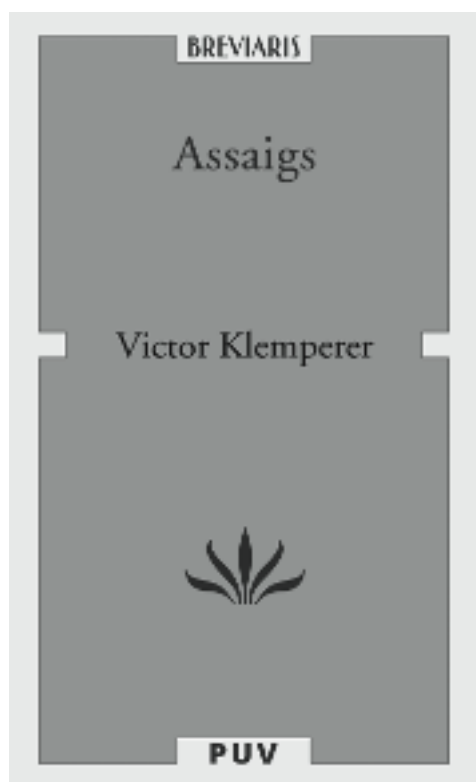
Enmig de l'ambient de mediocritat política, social i cultural generalitzat que hi ha en la nostra societat, llegir Joan Francesc Mira és un luxe impagable. Únicament podrem «compensar» el seu «sacrifici» pel país i el seu lliurament incondicional a l'ofici de l'escriptura si llegim la seua obra, sens dubte la correspondència més gratificant per a un escriptor, i la més profitosa per a les persones que cerquen en la lletra impresa, no únicament entreteniment, sinó també la possibilitat de créixer moralment i humana.

□ Juli Capilla

Lletres Valencianes, n° 25

Camins europeus de la literatura

Aquest volum recull tres assaigs de Victor Klemperer, romanista reconegut que va ser perseguit pels nazis. El primer és una interessant reflexió sobre el problema de la literatura universal; el segon, sobre la funció dels intel·lectuals; l'últim és una penetrant recensió de *Mimesis*, la gran obra d'Auerbach.

ASSAIGS

VICTOR KLEMPERER

TRADUCCIÓ DE MARC JIMÉNEZ / INTRODUCCIÓ D'ANTONI MARTÍ

COL·LECCIÓ «BREVIARIS», XVIII

156 PÀGINES / 978-84-370-7132-9 / 12 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

La idea d'una literatura universal és una idea típicament europea. La va formular Goethe en els últims anys de la seua vida durant els quals hi va insistir de tant en tant per precisar-la. El terme *Weltliteratur* amb què la va encunyar apuntava en principi a una mena de literatura mundial, però que ell no entenia en tota l'amplitud. La proposta de Goethe depenia d'una idea determinada de la cultura, que era en el fons, la que s'havia desenvolupat des dels grecs i els llatins.

La concepció goethiana de la «literatura universal» depenia, en bona part, segons Klemperer, de la idea que s'havia fet la literatura de l'antiguitat clàssica grecoromana. S'hi va afegir el concepte orgànic de la cultura que Herder havia plantejat i que incloïa, en principi, en un pla d'igualtat totes les cultures diverses animades per l'esperit original que les definia.

Goethe havia subscrit aquesta teoria i s'interessà al llarg de la seua vida per la poesia popular d'Occident i d'Orient, però acabà considerant que aquest tipus de producció no tenia cabuda en la *Weltliteratur* pel seu caràcter limitat, local. La concepció que ell en tenia, com ho remarca l'autor d'aquest assaig, gravitava en l'espirit de la literatura europea. Goethe mateix, en els seus dubtes i vacil·lacions, parlava de «literatura universal europea». En definitiva, pensava que cada poble o cada individu podia participar de «la» literatura amb la seua pròpia peculiaritat, però sempre dins d'una racionalitat comuna. Evidentment, amb aquesta condició, la «racionalitat comuna», Goethe es remetia a l'Europa que es va forjar precisament entorn de la raó. Per altra banda, tampoc no volia situar-se en la noció il·lustrada de la raó, sinó tenir en compte la part més peculiar dels diferents pobles i individus. Remarcava, però, que en compte de fixar-se en les manifestacions externes d'aquestes cultures, calia aprofundir en allò que tenien de més intern i íntim, de més essencial i original, d'origen inconscient. Però això no és encara tota la qüestió. Klemperer assenyala que Goethe es movia ja des del *Sturm und Drang* en un clima romàntic i que en poc temps els

escriptors del seu país havien creat una gran literatura que es volia el paradigma de la literatura universal. Goethe, encara que va participar d'aquesta concepció, continuava pensant que França l'havia de liderar. Klemperer, pel seu compte, tot repassant la història de la idea de la literatura universal abans i després de Goethe, arriba en el fons a la conclusió que la realitat de la literatura universal passa per les literatures francesa i alemanya.

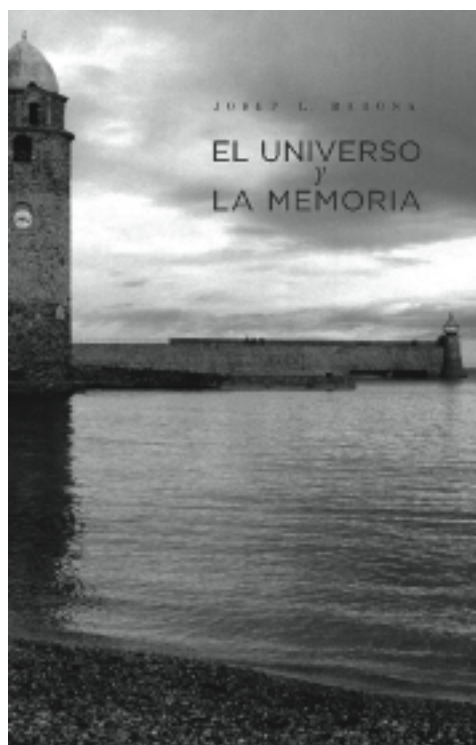
Aquest volum es completa amb dos assaigs molt més curts. «El paper de l'intel·lectual en la societat» és una reflexió sobre el menyspreu dels nazis per la intel·ligència i sobre els mitjans que el règim de Hitler va fer servir per destruir-la. L'autor subratlla el paper que pot acomplir l'intel·lectual per refrenar els instints tot conservant la llibertat de pensament. El volum es tanca amb l'article «Filologia a l'exili», centrat en l'obra *Mimesi. La representació de la realitat en la literatura occidental*, que Auerbach, expulsat pels nazis, va escriure a Istanbul, on ocupava una càtedra universitària. Klemperer ha intentat resseguir en aquesta ressenya els fils de la trama rigorosa i complexa d'aquesta obra fonamental de la literatura comparada.

□ Josep Iborra

Lletres Valencianes, n° 25

Exploración retrospectiva

Josep L. Barona, doctor en medicina, historiador de la ciencia y catedrático de la Universidad de Valencia, es el autor de esta obra de difícil tipificación, en parte novela retrospectiva, en parte ensayo meditativo. Enmarcando las reflexiones del autor, por sus páginas pasan los recuerdos minuciosos de la infancia del protagonista en Valencia y de su experiencia adulta en Holanda.

EL UNIVERSO Y LA MEMORIA

JOSEP L. BARONA

398 PÁGINES / 978-84-936310-0-0 / 18 EUROS

RUZAFÁ SHOW EDICIONES, VALÈNCIA, 2008

Esta obra de ficción de Josep L. Barona, historiador de la ciencia y docente universitario, está dividido formalmente en tres partes (o «libros», como se nombran en el propio texto), pero para el lector que cierra el volumen resulta difícil no reagruparlas en sólo dos: la primera parte, que ocupa el «libro» primero y versa sobre los recuerdos infantiles del protagonista en la ciudad de Valencia de los años sesenta, y la segunda, que ocupa los «libros» segundo y tercero y versa sobre la vida del protagonista, ya adulto, en la ciudad de Ámsterdam unos veinticinco años después.

Como sucede en *El extranjero* de Albert Camus, la novela se inicia con la muerte de la madre del protagonista y prosigue con la evocación que despierta esa muerte de todo un mundo que de golpe desaparece: el mundo de la propia

madre, pero también el de la infancia del protagonista. Esta primera parte resulta de un extraordinario interés humano y literario en lo que tiene de memorial familiar, y nos recuerda que cada vida es digna de contarse y de escucharse. Particularmente vívidas son las páginas dedicadas al abandono del hogar por parte del padre, emigrante de los sesenta en Holanda, que un buen día ya no vuelve de vacaciones a casa como solía, y del que nunca se sabrá nada en el futuro, y la espera consecuente de la madre, más allá de toda esperanza, hasta el último día de su existencia. También resulta de interés el amor en detalle a la Valencia infantil de los sesenta, los pozos artesianos y las radionovelas «para mujeres», las partidas de fútbol-arbellón, los curas extendiendo el dorso de su mano y las películas cortadas, la visión melancólica de la gris España a la vuelta de la posguerra que la infancia convierte en teatro de maravillas. La segunda parte explica la vida adulta del protagonista que viaja a unos astilleros holandeses donde trabajó su padre, quizá en busca de su presencia y no sólo de su memoria, pero que luego se queda a vivir en Ámsterdam. Veinticinco años después del abandono del hogar del padre, el hijo reiterará la misma acción,

en el mismo país, con su propia esposa e hijo, ahora atenuada o disfrazada de divorcio consentido entre profesionales de éxito.

De menor interés la segunda parte, más apoyada en referencias cultas y culturalistas y en reflexiones generales, la obra recobra el vuelo con la repetición en cascada del pecado original: si la abuela, pobre campesina, fue seducida en una verbena por un señorito con coche vistoso y pagó por su error criando sola una hija natural ante la incompreensión de la España rural de los años treinta; si la hija envejeció rápidamente ante el inexplicable abandono del esposo para el que había vivido hasta entonces, el hijo de esta repetirá la acción del padre y el abuelo casi fatalmente, esta vez por razones banales. «Navegante» después de «náufrago» o verdugo después de víctima, el varón repite la huida trágica que deja un rastro de infinito dolor en los que dependen de él para crecer o, simplemente, vivir.

□ *Miguel Catalán*
Letres Valencianes, nº 25

Educació artística i museus

Fruit del desig per la recerca i per estudis nous que participen en el debat sobre l'educació artística és aquesta miscel·lània d'Olaia Fontal, Ricardo Marín i Imanol Aguirre, entre altres, on es plantegen les crucials relacions entre les universitats, els museus i els centres educatius.

MENTES SENSIBLES.
INVESTIGAR EN EDUCACIÓN Y MUSEOS

RICARD HUERTA, ROMÀ DE LA CALLE (EDS.)

COL·LECCIÓ «OBERTA»

201 PÀGINES | 978-84-370-7147-3 | 15 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

Amb la premissa «l'educació sense les arts seria una empresa empobrida», Elliot Eisner denunciava el confinament del coneixement artístic al pla afectiu, mentre que l'adquisició d'un coneixement científic s'ha vist sempre privilegiat des del punt de vista acadèmic, social i cultural.

Eisner, anomenat en les primeres pàgines del pròleg del llibre, és una de les personalitats que més ha contribuït en la reflexió entorn a l'educació artística. Des d'aquest punt de vista, els autors ens ofereixen una compilació de textos amb la finalitat de divulgar les investigacions que sobre aquest tema estan fent-se i que segueixen les idees d'Eisner, alhora que les amplien i que descobren punts de vista diferents.

Una de les grans aportacions de l'obra és la importància que concedeix a l'àmbit de la investigació universitària i a la necessitat que hi ha d'arguments i propostes innovadores en educació artística i museus. D'aquesta manera, ja en el títol s'hi entreveu la implicació en la reivindicació de l'educació

artística com un model òptim d'aprenentatge del qual, a més, s'ha de tenir cura a causa de la forta infravaloració que des de certs sectors de l'educació està patint.

Aquest desig per la recerca de nous estudis que participen en el debat sobre l'educació artística s'emmarca dins de l'activitat impulsada per l'Institut de Creativitat i Innovacions Educatives de la Universitat de València que s'encarrega de l'organització d'uns seminaris d'investigació en educació artística. Així, després de les terceres jornades d'investigació en educació i museus celebrades al MUVIM de València, al desembre de 2008 sorgeix aquesta publicació amb el principal objectiu de recollir les aportacions d'alguns dels grups d'investigació que hi participaren i que proposaren diversos projectes que proven d'interpretar les necessitats que els nous públics dels museus presenten en l'actualitat.

Aquest projecte s'assenta en les experiències anteriors que donaren com a resultat *La mirada inquieta. Educación artística y museos* (Huerta i de la Calle, València: PUV, 2005) i *Espacios estimulantes. Museos y educación artística* (Huerta i De la Calle, València: PUV, 2007). A més, la potenciació de la funció educativa dels museus des de ja fa uns anys ha propiciat la divulgació d'estudis com aquests que integren discursos que tracten de millorar l'oferta de les institucions i que procedeixen tant de les escoles i les universitats com dels museus.

Per tant, allò que més interessa és promoure un intercanvi entre els professionals de l'educació i els museus amb una intencionalitat clara de fomentar un diàleg entre les dues parts i facilitar una millora de l'oferta educativa. La idea més important seria la d'alçar-se com una eina per als educadors que arriben als museus i no disposen dels recursos suficients per a poder convertir les visites dels alumnes en una experiència significativa.

Amb aquest motiu, el llibre es distribueix en dues seccions. D'una banda, hi ha els textos que plantegen els interrogants que ens poden ajudar a entendre d'una manera més senzilla alguns dels aspectes que cal tenir en compte en plantejar-se iniciatives d'investigació. És el que Huerta i de la Calle han anomenat «estratègies». D'altra banda, en l'apartat de col·laboracions s'hi mostren els estudis de casos en què es constaten les distintes aportacions que es poden generar en posar en contacte les universitats, els museus i els centres educatius, perquè tots tres n'assumiquen la responsabilitat dins d'aquesta matèria. Així, noms com ara Olaia Fontal, Ricardo Marín i Imanol Aguirre són sols alguns dels que participen en aquest volum amb proposicions que pretenen situar a l'educació artística en el lloc que es mereix.

□ Clara Berenguer Revert
Lletres Valencianes, n° 25

Un mestre alcoià pràcticament oblidat

Diversos estudis sobre l'obra i la figura de Jordi Valor i Serra, escriptor alcoià (1908-1984) que va contribuir poderosament a la recuperació del valencià a les comarques del sud del País Valencià en els anys més durs del franquisme.

**JORDI VALOR I SERRA, EL MESTRE QUE ESTIMAVA
LES PARAULES: APORTACIÓ LINGÜÍSTICA,
LITERÀRIA I LLENDÀRIA**

EDICIÓ A CURA DE JOAN M. PERUJO MELGAR
408 PÀGINES / 978-84-608-0673-8 / 17 EUROS

UNIVERSITAT D'ALACANT, ALACANT, 2007

A la nostra literatura mancada de suports institucionals i, sobretot, polítics, almenys pel que es refereix al nostre àmbit valencià, li ve molt bé el suport i l'encoratjament d'investigadors universitaris que reconstrueixen el nostre passat, i, si és el més immediat, millor. Ens trobem precisament davant d'un escriptor alcoià, Jordi Valor i Serra (1908-1984), que tot i que era ja una peça clau en la recuperació del valencià a les comarques del sud, especialment la Marina Alta i l'Alcoià-Comtat, al costat d'altres més coneguts –E. Valor, M. Ibars o J. Valls–, l'obra de Valor i Serra era ben coneguda a causa d'haver estat publicada dins editorials privades, com Hispènia a Alcoi, o en col·leccions menors com Sicània a València, fins que a darrera hora va publicar en editorials més reconegudes com L'Estel, l'any 1975 i Prometeo, dins El Conte del Diumenge, l'any 1981. Tan

sols els alcoïans, sempre fidels als seus «homenots», li han fet un reconeixement públic dins *Jordi Valor: Homenatge pòstum*, a càrrec de l'Associació Cultural Alcoià-Comtat, l'any 1985.

Calia, per tant, un veritable homenatge acadèmic que investigués «l'aportació lingüística, literària i llegendària del mestre que estimava les paraules, Jordi Valor i Serra». I aquest llibre, a més d'ésser un homenatge, vol ser una «reivindicació», com bé apunta el seu coordinador, el professor M. Perujo, car «l'escriptor alcoià va publicar obres ben dignes que mereixen un lloc en la història de la nostra literatura, en un moment en què escriure, i sobretot escriure en valencià, comportava un cert risc». Òbviament, la figura i l'obra de Jordi Valor i Serra mereixen ser recuperades per a la memòria col·lectiva i per a la història de la literatura catalana en els diversos vessants, talment com hom assenyala en el títol del llibre. Un total d'onze col·laboradors –E. Reig, B. Capó, J. Valor Abad, V. Simbor, J. Botella, M. A. Francés, A. Miró, J. Perujo, J. Borja, E. Casanova, A. Zaragoza– aporten visions ben interessants en l'estudi i en la reconstrucció d'aquest escriptor alcoià. I així, el lloc de la seua obra narrativa dins el context de la literatura de postguerra al País Valencià, els personatges

femenins dins les obres de Jordi Valor i Serra, la seua producció escrita en castellà, el model de llengua que feia servir en els seus escrits en català, especialment la seua precisió i gran riquesa lèxica, la seua enorme dimensió pedagògica i humana, etc.

Més enllà d'aquest magnífic volum d'homenatge a l'obra i la figura de Jordi Valor i Serra, caldrà continuar investigant dins la biblioteca i l'arxiu del mateix escriptor, car, segons sembla, pot haver-hi una interessant correspondència amb autors com ara Joan Fuster, l'assagista Gaziell i segurament amb escriptors castellans del segle XX.

Per acabar, direm el que hem assenyalat en moltíssimes ocasions entorn a escriptors cabdals del sud valencià com J. Valls, E. Valor, M. Ibars, sense els quals el conreu de la literatura catalana no hagués arribat probablement a les comarques del Sud. Tots ells, al costat del «mestre que estimava les paraules», Jordi Valor i Serra, van contribuir decisivament al conreu de les nostres lletres més al sud de les comarques de l'Alcoià-Comtat, de la Marina Alta i de la Foia de Castalla i que arribés a l'Alacantí i al Baix Vinalopó i que la Universitat d'Alacant haja tingut l'honor i l'obligació de reivindicar-los a tots ells.

□ Lluís Alpera
Lletres Valencianes, n° 25

Pinturas callejeras en 3D

Anamorfosis. El ángulo mágico, publicada por PUV, es una obra en la que se hace un estudio en profundidad de un aspecto muy concreto y poco conocido para el público en general, las anamorfosis o lo que es lo mismo las «pinturas callejeras en 3D» que es el nombre común con el que se conocen este tipo de pinturas.

ANAMORFOSIS. EL ÁNGULO MÁGICO

MARÍA GÓMEZ

148 PÁGINAS / 978-84-370-7142-8 / 16 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

En la actualidad, fruto de los avances de las nuevas tecnologías, es frecuente ver imágenes en 3 dimensiones y son muchos los que se han preguntado alguna vez cómo se consigue crear este tipo de representaciones que a la vista del ojo humano parecen totalmente reales. A lo largo de las páginas de este libro se intenta dar respuesta a muchos de estos interrogantes. En primer lugar la autora realiza un breve recorrido histórico, constatando que no se trata de una técnica nueva ya que, desde el Renacimiento, fue usada por artistas tan innovadores para su época como Leonardo Da Vinci. También explica que la anamorfosis no es únicamente un rasgo pictórico relacionado con perspectivas ilusorias como pueden ser los trampantojos, escorzos etc. y que no es comparable a otros géneros como el *grafiti* urbano.

Teniendo en cuenta estas premisas iniciales, que sitúan al lector, María Gómez, autora del estudio, intenta desvelar algunas de las claves que nos llevarán a conocer qué son las anamorfosis, qué fundamentos teóricos y prácticos son los que la componen y, en definitiva, lo que la autora realmente se propone es descubrir el fundamento de esta técnica a través de la demostración empírica. Muestra paso a paso cómo se realiza una composición anamórfica que, como ella misma apunta al inicio del libro, es una técnica que sólo requiere una cámara de fotos, una cuerda, tizas de colores y carbón vegetal. De sus palabras se puede desprender que adentrarse en el mundo pictórico de este tipo de representaciones es una técnica que no supone excesivas complicaciones y que resulta fácil de realizar por cualquier persona decida a embarcarse en el proyecto, sin embargo, nada más lejos de la realidad. La anamorfosis es una técnica pictórica y como tal está basada en fundamentos no sólo prácticos sino también teóricos y conceptuales y ahí precisamente es donde radica la complejidad del tema. La autora utiliza una terminología profesional, y habla de bocetos, puntos de fuga, geometría, matemáticas y de distintas técnicas artísticas, es decir, de un numeroso compendio de

principios que a pesar de ser expuestos, en este libro, de forma amena y didáctica, resulta poco probable que puedan comprender en su complejidad todas aquellas personas neófitas en el tema. Este hecho no obstante no desmerece la importancia e interés que este estudio, preciso y detallado, pueda despertar en aquellas personas interesadas, y conocedoras, del complejo mundo del arte y otras disciplinas anejas. Se trata pues de un libro dirigido, fundamentalmente, a todos aquellos que quieran iniciarse y conocer más a fondo la técnica y el arte de las proyecciones anamórficas, y más concretamente de las anamorfosis planas.

□ *María José García Sahuquillo*
Lletres Valencianes, nº 25

LA MAGIA DE LA LUNA

JOSÉ ANTONIO MARTÍNEZ

INTRODUCCIÓ DE M. JESÚS BLÁZQUEZ NIETO

COL·LECCIÓ «JOVEN TEATRO DE PAPEL», 3

97 PÀGINES / 978-84-9845-100-9 / 9,70 EUROS

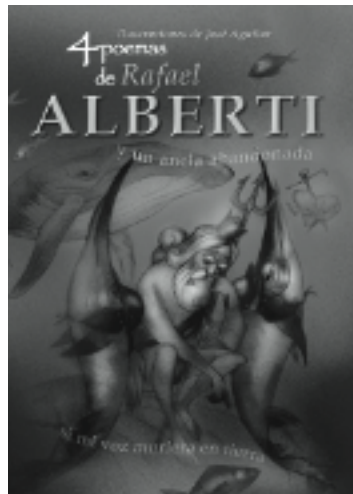
EDITORIAL ALGAR, ALZIRA, 2008

Teatre per a joves

Dins la col·lecció «Joven Teatro de Papel», destinada a públic juvenil, l'editorial Algar ens presenta *La magia de la Luna*, de José Antonio Martínez (Hellín, 1956). El seu autor, establert a Alzira des dels anys huitanta, compta a hores d'ara amb una extensa trajectòria en l'activitat escènica, especialment vinculada al teatre de joves i per a joves, com és el cas d'aquesta obra que s'edita.

Amb aquesta peça l'autor ens aproxima a una història que barreja elements realistes amb altres meravellosos en una nit, seguint-ne el títol, màgica. No debades, l'acció gira al voltant de personatges com ara la lluna o un semàfor, a més d'altres com un mendicant o una jove. A partir de la trobada d'aquests personatges i algun altre de secundari, l'obra ens vol fer partícips d'algunes qüestions d'abast general i d'altres que connecten més directament amb la vida dels adolescents, com ara les preocupacions, tan actuals, al voltant del nostre estat físic i del lligam que aquest té amb l'èxit o la valoració personal.

□ Ramon X. Rosselló
Lletres Valencianes, n° 25

4 POEMAS DE RAFAEL ALBERTI Y UN ANCLA ABANDONADA

RAFAEL ALBERTI

IL·LUSTRACIONS DE JOSÉ AGUILAR

COL·LECCIÓ «POETAS PARA TODOS», 7

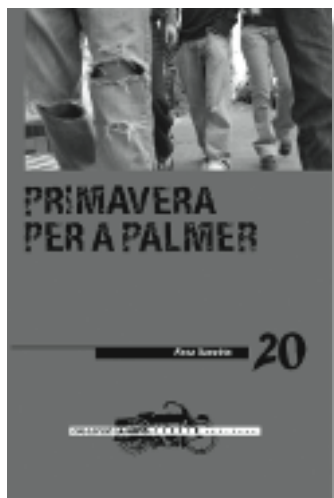
36 PÀGINES / 978-84-935727-5-4 / 16,50 EUROS

VERSOS Y TRAZOS, VALÈNCIA, 2008

Alberti, poeta i mariner

Este és un llibre que acosta el món líric del poeta al públic amb edat a partir de sis anys. La primera part de l'obra repassa la vida del poeta gadità; a continuació es reproduïxen quatre dels seus poemes, «Si mi voz muriera en tierra», «La niña que se va al mar», «Cuba dentro de un piano» i «Se equivocó la paloma», i, finalment, l'il·lustrador de l'obra, José Aguilar, conta el conte «Un ancla abandonada», on el poeta parla amb una àncora dipositada sobre l'arena d'una platja. El model de llengua emprat és flexible, i la il·lustració esdevé la part fonamental de l'obra, atesa l'edat del lector que treballarà a les seues mans la publicació. La gamma de colors, majorment vius i tonalitats que acosten a la idea i la representació de la mar o de situacions que s'hi produeixen, i el format del llibre s'adapta a l'exigència pedagògica d'acostar la poesia i l'univers líric de Rafael Alberti al lector. José Aguilar (València, 1966) és pintor, dissenyador i il·lustrador gràfic; a més, és col·laborador de periòdics, revistes de còmic i editorials europees.

□ Agustí Hernández Dolz
Lletres Valencianes, n° 25

PRIMAVERA PER A PALMER

ROSA SANCHIS

COL·LECCIÓ «LA MOTO», 20

173 PÀGINES / 978-8481-31-808-1 / 11 EUROS

 TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Lectures al final del túnel

Des que en 2004 el jove Jokin aconseguira col·locar-se en les portades dels periòdics perquè havia preferit la mort a continuar suportant les humiliacions d'alguns «companyans», molt s'ha parlat sobre l'assetjament escolar. I es que el cas límit d'aquell adolescent va despertar l'opinió pública sobre una realitat que persegueix dia a dia milers d'estudiants. Professionals de la matèria han fet xerrades per buscar solucions a aquesta lacra social. Però, potser, aquests discursos paren una mica lluny dels veritables protagonistes, aquells que sofreixen en carn pròpia aquesta persecució. Per això, moltes editorials han apostat per publicar novel·les que acosten les solucions a aquells que veraderament ho necessiten, els joves. Obres com *Canaris en gàbies de luxe*, de Pep Castellano (Brosquil), o *La mosca. Assetjament a les aules*, de Gemma Pasqual (Periferic Edicions), en són un clar exemple. En la lectura que ens ocupa, Rosa Sanchis tracta d'apropar-nos la història del seu protagonista. Palmer és un adolescent que pateix des de fa temps els abusos dels seus «companyans» d'aula. Però gràcies al diàleg i a l'ajuda dels qui l'estimen podrà fer front al problema. L'autora no tan sols denuncia el comportament dels assetjadors, sinó que posa a la palestra un dels principals factors que dificulten la detecció de l'assetjament: el silenci per part de la víctima.

□ Andrea R. Lluç

Lletres Valencianes, n° 25

LAS CARAS DE LA INTEGRACIÓN

FRANCESC GISBERT

TRADUCCIÓ DE FRANCESC GISBERT

COL·LECCIÓ «PARA ENTENDER EL MUNDO»

70 PÀGINES / 978-84-9618-793-1 / 7 EUROS

 ABISAL, PICANYA, 2007

El ascensor integrador

Una joven estudiante, Raquel, entra en un ascensor en dónde coincide con una señora española de mediana edad, una enfermera ucraniana y un albañil congoleño. Una avería los mantiene encerrados durante toda una noche, circunstancia que aprovecharán para mantener un diálogo más o menos tenso. El acercamiento físico dará pie a que compartan sus realidades, a hablar de las desigualdades, de las guerras y de la miseria que empuja a la inmigración, así como a plantearse preguntas como el concepto de la raza, el de la globalización, las causas de la emigración o el juego de intereses de las multinacionales.

Cada uno de ellos contará su periplo vital hasta llegar a la península ibérica. Etoo cuenta la leyenda sobre el origen de la rivalidad entre las dos razas africanas. Alexandra, los problemas económicos que tenía en Ucrania. Raquel, la joven estudiante que pone voz al narrador interno, expondrá unas ideas más racionales y sólidas.

El personaje de Jacinta reúne los rasgos de aquellas personas con una opinión negativa y cáustica de la inmigración. Compendio de defectos, entre los cuáles: histeria, ignorancia, egoísmo y mala educación, esta señora es una caricatura rasa de la xenofobia. Sea como sea, el diálogo acabará por acercarlos a todos en sus posturas y eliminar tensiones.

□ Isabel Marín

Lletres Valencianes, n° 25

AVENTURAS MATEMÁTICAS: EN BUSCA DEL CÓDIGO SECRETO
CONSTANTINO ÁVILA

COL·LECCIÓ «HISTORIAS CON MIGA»

142 PÁGINES / 978-84-95895-56-1 / 9,50 EUROS

EDITORIAL BRIEF, VALÈNCIA, 2008

2.345 = 347 + (2.00-2)

L'objectiu de Constantí Àvila (Ayora, 1944) amb el seu llibre *En busca del código secreto*, es demostrar de quina manera, amb una història senzilla i propera a la seua realitat, els més joves poden treballar i gaudir d'una de les assignatures del currículum que més problemes els planteja: les matemàtiques. A més, és un llibre que pot servir de base per tal que el professorat pugua crear un taller matemàtic amb els seus alumnes i ajudar-los a pensar, raonar i triar alternatives diferents.

L'autor utilitza la història de Nico i del seus avis Yago i Neus per demostrar que les matemàtiques no són quelcom d'aïllat, sinó que estan presents en la vida quotidiana i que, a més, no tenen perquè ser avorrides, sinó que poden convertir-se en un desafiament per a la ment.

Al final del llibre, l'autor ens planteja una sèrie d'activitats intel·ligents amb les solucions que, sens dubte, faran pensar als adolescents tot divertint-se. Si això ho aconseguix aquest llibre, realment no es pot demanar més.

□ Beatriz López
 Lletres Valencianes, nº 25

AL CAER LA NOCHE

IVÁN GONZÁLEZ CRUZ

COL·LECCIÓ «LA ARAÑA CUENTA»

38 PÁGINAS / 978-84-935586-3-5 / 7 EUROS

ARAÑA EDITORIAL, VALÈNCIA, 2008

El extraño mundo de Toco

Nacido en la Habana en 1967, Iván González Cruz es uno de los más celebrados especialistas en la obra de José Lezama Lima. Además de los estudios mencionados, ha escrito diversos libros de creación literaria, entre los que cabe destacar *El signo de Jade* (México, 1995) y su última novela *La isla del olvido*, recientemente publicada.

En la actualidad y a través de Araña Editorial, González Cruz nos presenta su libro *Al caer la noche*. Se trata de un bello cuento que narra la vida nocturna de Toco, pájaro indescriptible que habita el cucú del dormitorio.

No crea el lector que Toco vive solo en aquel salón, con frecuencia suele acompañarle la estrella Ati que no puede hablar pero en cambio hace brillar las puntas de su cara con toda intensidad. Igualmente acompañan a Toco todas aquellas cosas que parecen no tener vida como el peluche Chirri, el arbolito Bonbon, una foto del gato Sustico o Hilaria, la araña remolona que, luciendo sus largas patas, alguien dibujó con fuertes colores en una puerta abierta a la imaginación.

□ M^o Teresa Espasa
 Lletres Valencianes, nº 25

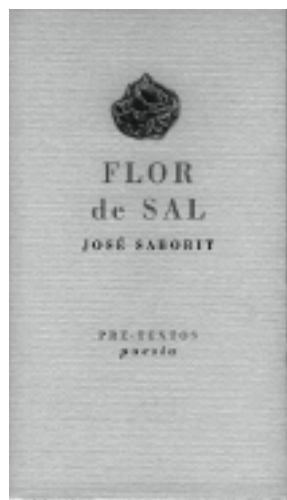
CONTRA ELS GALILEUS

JULIÀ EMPERADOR, DIT L'APÒSTATA

TRADUCCIÓ I INTRODUCCIÓ DE JOAN F. MIRA

120 PÀGINES / 978-84-370-7102-2 / 10 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

FLOR DE SAL

JOSÉ SABORIT

COL·LECCIÓ «POESIA»

55 PÀGINES / 978-84-8191-906-6 / 10 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

La fi del paganisme

L'any 313, l'emperador Constantí legalitzava el cristianisme, que es va propagar ràpidament per totes les classes socials. L'originalitat, o el tret essencial de l'emperador Julià va ser tractar de parar aquest moviment religiós, cada vegada més lligat als emperadors, i intentar un retorn al paganisme. És per això que Julià fou anomenat «l'Apòstata», ja que al principi de la seua vida va ser educat en el si de l'Església. Se'n va separar, però, perquè acabà considerant la religió pagana i la seua cultura molt superiors i més raonables que la que proposaven els «galileus». Va tractar de demostrar-ho escrivint aquesta obra, redactada durant els anys 362 i 363. Comprenia dos o tres llibres, però destruïts o perduts posteriorment, només en coneixem els fragments que cità el bisbe Ciril d'Alexandria en la seua rèplica *Contra Julià*. Els fragments que n'han quedat constitueixen el contingut. A pesar del poc que ha quedat del text original, el lector pot fer-se una idea de la capacitat dialèctica de Julià per intentar refutar les tesis dels cristians. Joan F. Mira, en la introducció, diu que l'operació de restauració de la cultura grecoromana no va ser un simple capritx: «va ser la idea d'un governant-filòsof, d'un pensador amb una formació acadèmica excel·lent, que era alhora, un poderós home d'acció». Julià va fracassar i va ser arraconat entre els apòstates, però el que ha quedat de la seua obra té un interès incontestable, si més no, com a testimoni d'un moment crític de la història de l'Imperi romà. En acabar de llegir aquest llibret no podem deixar de preguntar-nos com hauria estat la història d'Europa, si la maniobra de Julià haguera triomfat.

□ Josep Iborra

Lletres Valencianes, n° 25

Flor de sal

José Saborit (València, 1960) és pintor, assagista i poeta. Catedràtic de Pintura en la UPV, la seua obra ha estat àmpliament reconeguda. Avui ens presenta una magnífic llibre de versos, un poemari arredonit i perfectament coherent en el seu plantejament. Entre els temes que recorren els seus versos hi trobem la fascinació pels camins que hom hauria pogut prendre i no ho féu; la impossibilitat d'assolir la perfecció o la derrota davant la natura i que aquest fet constitueix un índex d'humanitat. També hi trobem els paisatges –o potser sols un únic i proteic paisatge– com a reflex de l'ànim i de la peripècia vital de l'autor. El seu lèxic posseeix una consistència quasi tàctil, barroca en el concepte i nítid en la redacció. Oscil·la entre el plànol real, narratiu i el plànol espiritual, reflexiu, místic per moments. Podem destacar molts poemes, però especialment «Al otro lado», «Este invierno» o «Mas», que constitueixen un esplèndid cant a la vida i al periple existencial mateix. També resulta extraordinari «Hijo», encara que resulta ben difícil destacar alguns poemes quan el to general de l'obra és d'una gran excel·lència i solidesa.

□ Alexandre Navarro
Lletres Valencianes, n° 25

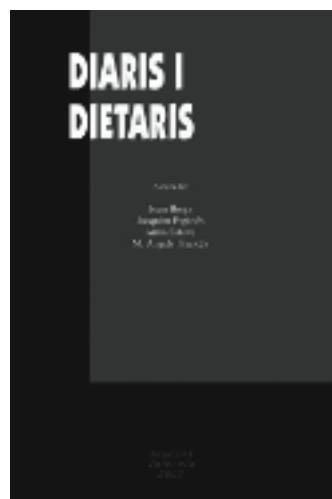

JARDÍ PÚBLIC**VICENT NÀCHER**

COL·LECCIÓ «POESIA»

72 PÀGINES / 978-84-9795-439-6 / 12 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

DIARIS I DIETARISA CURA DE JOAN BORJA, JOAQUIM ESPINÓS,
ANNA ESTEVE I M. ÀNGELS FRANCÉS

521 PÀGINES / 978-84-96545-43-4 / 40 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2007

Contra la realitat: crits i poemes

Vicent Nàcher (Algemesí, 1967) és un autor de llarga trajectòria, que ha publicat, amb aquest, quatre poemaris i ha guanyat algun premi literari com el Marià Manent.

Podríem dir que la seua obra sempre ha oscil·lat entre dos pols: el líric i el crit, amb poemes encertats en totes dues bandes. També és cert que la seua recerca li costa, alhora, caigudes. Però qui subscriu aquestes línies sempre ha pensat que els seus encerts pagaven molt la pena, que hi ha grans poemes al mig de la tensió.

En aquest *Jardí públic*, l'autor opta més pel crit contra aquesta societat nostra (per això, el jardí no és privat). I ho fa voluntàriament i conscientment: «Potser voldríeu una altra poesia / menys aspra i penserosa.» I no dubta, fins i tot, a cridar consignes: «Oblida els missatges, les opcions, / [...] / viu, o, si no, calla per sempre.» I sempre al mig d'alguns grans poemes.

□ Josep Lluís Roig
Lletres Valencianes, n° 25

Sobre diaris i dietaris

Aquest volum aplega les intervencions del IV Simposi Internacional de Literatura Autobiogràfica, dedicat al gènere del diari, que, organitzat pel Grup de Recerca de Literatura Contemporània de la Universitat d'Alacant, va tenir lloc al novembre de 2005. El primer bloc està dedicat a alguns dels models d'aquest gènere en la literatura catalana, com l'assaig d'Enric Sòria sobre *El quadern gris*, de Josep Pla; *Del passat quan era present*, de Maurici Serrahima, i *Diari*, de Joan Fuster. El segon bloc aplega estudis i ponències sobre els diaris originats per l'experiència de la guerra de 1936 i de l'exili. En el tercer, «Diaris i viatges», s'analitza la relació entre la forma del diari i l'experiència del viatge en autors com Torga, Cioran o Ferran Soldevila. El bloc «Diaris i ficció» examina el diari com a recurs literari dins de la ficció o com a laboratori d'idees i de formes que es desenvoluparan més tard en la narrativa, i també com una pràctica d'escriptura on es desdibuixa la frontera entre allò que és literatura i allò que no ho és. «Diaris i gènere» està dedicat a la relació entre el diari i la condició de la dona, en escriptors com Montserrat Roig i Alejandra Pizarnik. Finalment, en «Diversitat actual» es repassa la gran producció dietarística en català dels últims anys i el que ha representat l'espectacular aparició dels blocs d'Internet.

□ Enric Iborra
Lletres Valencianes, n° 25

EL ARTISTA EN EL LABORATORIO

 XAVIER DURAN

 COL·LECCIÓ «SIN FRONTERAS»

 223 PÀGINES / 978-84-370-7097-1 / 19,50 EUROS

 PUV, VALÈNCIA, 2008

EL ÁRBOL EN EL HOMBRE

 IGNACIO NAVARRO LAVARA

 COL·LECCIÓ «VERSOS DE YEDRA», 3

 64 PÀGINES / 978-84-935727-8-5 / 9 EUROS

 VERSOS Y TRAZOS, VALÈNCIA, 2008

Art i ciència en coevolució

A primera vista, art i ciència podrien resultar dos sabers sense gaires punts en comú. En aquest llibre, però, Duran ens mostra com al llarg de la història s'han construït nombrosos punts entre tots dos sabers. La ciència ha contribuït en gran mesura al desenvolupament de l'art i, alhora, l'art ha estat molt rellevant per al desenvolupament de la ciència. Així ho mostra Duran en un text que no vol entrar a discutir presumptes superioritats de l'una sobre l'altra sinó, pel contrari, erigir-se en punt de trobada i no de divergència.

Per mostrar aquesta coevolució d'art i ciència, Duran defuig aquelles explicacions més abstractes i denses del món acadèmic i construeix un relat que enllaça un gran nombre d'anècdotes històriques; anècdotes que comprenen un ampli període de la història i àmbits de l'art i de la ciència molt diversos. Ara bé, tot i aquesta diversitat d'àmbits artístics i científics, el llibre posa especial èmfasi en alguns en particular. En aquest sentit, cal destacar l'abundància d'anècdotes lligades a la biologia, d'una banda, i a la pintura, de l'altra.

□ Ximo Guillem-Llobat
Lletres Valencianes, n° 25

La distància necessària

Impregnat de poesia pels quatre costats, aquest volum és la veu de l'home des de l'origen del verb quan es féu carn. Ignacio Navarro, l'home que escriu i que vol reinventar el llenguatge, sembla retornar a un món que li és conegut a bastament per oferir una visió crua de la realitat, crua en el sentit més despulat del mot, sense concessions, emparant-se a l'aixopluc dels grans mestres del vers. El poeta retorna des del món del somni o del paradís intacte d'abans del logos. *El árbol en el hombre* està estructurat en tres parts: «El Mundo», «Intenso ser Intento» i «El árbol en el Hombre». Tot plegat, una reflexió sobre la paraula i els seus referents, els grans temes com l'amor, el temps, el desig, i un tu absent, que ocupa el lloc mític del record. A través de l'artifici del llenguatge, una veu èbria de temps, («el futuro dolor expira ya sin muerte. Hay luto por el instante atravesado»), se sorprén a l'altre costat de l'espill, («esta distancia necesaria pasa por las cuencas de manos desocupadas y ojos distraídos») i juga amb la sonoritat dels mots, despulat, conscientment, de la bèstia que som.

□ Begonya Mezquita
Lletres Valencianes, n° 25

L'ÀNGEL REDEMTOR

JUANE GUMBAU

COL·LECCIÓ «AUTORS D'ARA»

112 PÀGINES / 978-84-268-1357-2 / 10,48 EUROS

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2008

**Un soldat enmig
d'una rebel·lió perduda**

Els disturbis que es van produir a París l'any 2005 enceten una imaginària revolució que genera una panorama mundial marcat per l'enfrontament violent entre dues classes socials. La ciutat de València és l'escenari del relat que narra la batalla entre els integrats, que defensen l'actual sistema econòmic i social, i els marginats, on s'apleguen aquelles gents que s'han quedat sense recursos. Un clima de guerra civil encoberta. Però la situació empitjora un poc més quan sorgeix un nou virus desconegut que provoca més de tres mil milions de morts en dos anys. Tot i això, l'esperança de la salvació vindrà de la mà d'una xiqueta perduda que portarà a dins seu la solució per a acabar en aquesta pandèmia, un àngel redemptor que cal salvaguardar. Aquest plantejament escollit per l'escriptor de Borriana, adreçat als lectors de l'ESO, ens presenta els elements arquetípics del vessant més popular dels relats de ciència ficció: herois incompresos, passats dolorosos, savis ignorats, caps corruptes, companyes fidels, destins sublims... Tot presentat seguint les pautes esperades, però amb la particularitat d'estar ubicat en un context valencià.

□ Ricard Peris
Lletres Valencianes, n° 25

EL LLADRE DE PEBRASSOS I ALTRES CONTES

VICENT BIOSCA

IL·LUSTRACIONS DE M. DOLORS MARTÍNEZ

COL·LECCIÓ «DENES BÀSICA», 14

115 PÀGINES / 978-84-96545-70-0 / 12 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIORTA, 2008

Dotze contes costumistes

Vicent Biosca s'estrena en l'àmbit de la narrativa amb aquesta col·lecció de peces costumistes, ubicades al seu poble, la Font de la Figuera, i ordenades seguint els mesos de l'any: dotze narracions que fluctuen del conte moral al succeït –*sussoït* en la parla genuïna–, gènere més aviat en desús actualment però amb forta implantació en la cultura popular valenciana de primeries de segle XX. Aquesta és, justament, una de les principals virtuts del volum: el profund regust popular dels arguments –amb dosis abundants de picaresca, escatologia i comicitat– i la forma d'explicar-los, en estreta complicitat amb els seus protagonistes.

Tot plegat resulta en una mirada indulgent i generosa a un temps i un país que sembla apel·lar a l'horitzó mític de la infantesa de l'autor, un homenatge a un poble i les seues gents fet des de l'estima de qui se sap hereu d'unes formes de vida que afrontaven l'hostilitat del seu temps amb incombustible dignitat i un pessic de bon humor.

□ Josep Vicent Frechina
Lletres Valencianes, n° 25

Fes *click* i accediràs a:

Consulta de base de dades
de les associacions, editorials,
distribuidors i llibreries
de la Comunitat Valenciana

Consulta dels premis
literaris més importants de
la Comunitat Valenciana

Guia del Llibre valencià

Legislació sobre el Llibre

Propietat intel·lectual i depòsit legal
Legislació i informació d'interés

Registre Territorial de la Propietat
Intel·lectual de la Comunitat Valenciana

Revista *Lletres Valencianes*
Cercador de continguts

Notícies d'interés

XML **RSS** Nou servici de notícies RSS

Informes i estadístiques

Convocatòries d'ajudes

editorials valencianes

ADONAY

POLÍGONO LA PAHILLA
CARRER FUENTE FORRAJE 171
CHIVA 46370 VALÈNCIA
TEL.: 902 154 643
FAX: 962 521 739
info@adonay.com
www.adonay.com

ADUANA VIEJA

APARTADO DE CORREOS 380
VALENCIA 46080 VALÈNCIA
TEL.: 96 363 99 12
FAX: 96 363 99 12
info@aduanavieja.com
www.aduanavieja.com

AITANA EDITORIAL

CARRER COMTE D'ALTEA, 10
ALTEA 03590 ALICANTE
TEL.: 96 584 19 46
FAX: 96 688 08 47

ALBATROS

CARRER LA OLIVERETA, 28
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 22 50
FAX: 96 370 22 46
graficasoler@terra.es

ALETA EDICIONES

CARRER L'ALTER, 2
SUECA 46419 VALÈNCIA
TEL.: 659 733 679
FAX: 96 176 20 96
info@aletaediciones.com
www.aletaediciones.com

ALGAR EDITORIAL

RONDA TINTORERS, 117
POLÍGONO INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 245 90 91
FAX: 96 240 31 91
algar@algareditorial.com
www.algareditorial.com

AMÓS BELINCHÓN

CARRER RAFEL RIVELLES, 39
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 08 22
FAX: 96 397 08 22
amosbelinchon@terra.es

ANDANA EDICIONS

CARRER VALÈNCIA, 56-BAIX
ALGEMESÍ 46680 VALÈNCIA
TEL.: 96 248 43 82
FAX: 96 248 43 82
andana@andana.net
www.andana.net

ARAÑA EDITORIAL

PASSEIG DE LAS FACULTADES, 10 B
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA

TEL.: 96 369 93 85
FAX: 96 339 27 39
info@aranyaeditorial.com
www.aranyaeditorial.com

ARTICS

PASSEIG COLÓN, 39
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
46760 VALÈNCIA
TEL.: 630 21 29 57
artics@artics.org
www.artics.org

AVANTPRESS EDICIONS

APART. 4012
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TELS.: 636 95 58 38 / 96 322 00 26
FAX: 96 333 86 91
edicion@avantpress.es
www.avantpress.es

BESTSELLER EDICIONES

CARRER ALMORIDA, 10
ELX 03203 ALACANT
TEL.: 96 542 52 31

BROSQUIL EDICIONS S.L.

PLAÇA PINTOR SEGRELLES, 1,
ESC. B, PTA 25
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 70 45
FAX: 96 341 83 41
alejandrobrosquilediciones.e.
telefonica.net
www.brosquilediciones.com

CAMACUC

CARRER DOCTOR MARAÑÓN, 30
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 615 34 94 04
edcamacuc@hotmail.com

CAMPGRÀFIC

CARRER MATIAS PERELLÓ, 17-6ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 963 33 16 74
FAX: 963 74 62 57
campgrafic@campgrafic.com
www.campgrafic.com

CARENA, EDITORS

CARRER CHIVA 21-3ª-11ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 33 09
FAX: 96 395 35 90
carena@carenaeditors.com
www.carenaeditors.com

CASTELLNOU EDITORA VALENCIANA

CARRER SALABERT, 36
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 00 38
FAX: 96 357 12 50

editora@castellnouedival.com
www.castellnouedival.com

CEIC ALFONS EL VELL

PLAÇA REI EN JAUME I, 10
GANDIA 46701 VALÈNCIA
TEL.: 96 295 95 62
FAX: 96 295 95 66
ceicalfonsevell@gandia.org
www.ceicalfonsevell.com

CISS, S.A.

CARRER COLÓN, 1-5ª
VALÈNCIA 46004 VALÈNCIA
TEL.: 902 250 500
FAX: 902 250 502
clientes@ciss.es
www.ciss.es

CONSULTA DE DIFUSIÓN VETERINARIA, S.L

AVINGUDA GODOFREDO
BUENOSAIRES, 22,
CASTELLÓ DE LA PLANA
12005 CASTELLÓ
TEL.: 96 472 44 66
FAX: 964 23 65 22
consulta@consultavet.net
www.consultavet.net

DEL SÉNIA AL SEGURA

CARRER CRONISTA CARRERES,
9-7ª F
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 73 55
FAX: 96 351 73 55
editorial@delseniaalsegura.com

DYLAR EDICIONES

CARRER SANT BLAI, 62-APTDO 20
BURRIANA 12530 CASTELLÓ
TEL.: 902 44 44 13
FAX: 964 59 11 14
dylar@dylar.es
www.dylar.es

ECIR, S.A.

CARRER VILA DE MADRID, 60
POLÍGONO INDUSTRIAL
FUENTE DEL JARRO
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 96 132 36 25
FAX: 96 132 36 05
ecir@ecir.com
www.ecir.com

EDICEP, C.B.

CARRER ALMIRANTE CADARSO, 11
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 20 45
FAX: 96 395 22 97
edicep@edicep.com
www.edicep.com

EDICIONES BRIEF

CARRER DANIEL BALAÇIART, 5-BAJO
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 60 37
FAX: 96 362 00 77
info@edibrief.com
www.edibrief.com

EDICIONES DHARMA

CARRER ELIAS ABAD, 3
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 32 00
dharma@edicionesdharma.com
www.edicionesdharma.com

EDICIONES I

CARRER LUIS OLIAG, 69 BAIX
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 19 59
integralia@edicionesi.com
info@revistadharmadharma.com
www.edicionesi.com

EDICIONS ALFANÍ

CARRER LA FAROLA, 8
ALDAIA 46960 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 47 48
FAX: 96 150 47 48
edicionsalfanic@yahoo.es

EDICIONS BROMERA

RONDA TINTORERS, 117.
POLÍGON INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 240 22 54
FAX: 96 240 31 91
comercial@bromera.com
www.bromera.com

EDICIONS DE PONENT

CARRER ANCHA, 4 BAIX
ALACANT 03420 ALACANT
TEL.: 966 14 67 19
FAX: 966 14 67 19
info@edicionsdeponent.com
www.edicionsdeponent.com

EDICIONS DEL BULLENT

CARRER DE LA TARONJA, 16
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 08 83
FAX: 96 159 08 45
info@bullent.net
www.bullent.net

EDICIONS LA XARA

AVINGUDA DE LA VALLDIGNA, 25
SIMAT DE LA VALLDIGNA
46750 VALÈNCIA
TEL.: 96 281 13 67
FAX: 96 281 13 67
eladi@edicionslaxara.com
www.edicionslaxara.com

EDICIONS LOCALS

CARRER SAN JOSÉ, 9
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 10 33
FAX: 96 560 10 33
agustobeltra@yahoo.es

EDICIONS VORAMAR-

VORAMAR/SANTILLANA
CARRER VALÈNCIA, 44
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 44 10
FAX: 96 159 19 24
voramar@santillana.es
www.santillana.es

EDICIONS 96

CARRER LA RIBERA, 4
CARCAIXENT 46740 VALÈNCIA
TEL.: 96 246 11 04
FAX: 96 246 14 90
edicions96@edicions96.com
www.edicions96.com

EDITILDE

CARRER GENERAL URRUTIA,
12-10ª, VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 135 09 47
dialogoinfantil@ctv.es
www.editorialdialogo.es

EDITORIAL AFERS

AVINGUDA DR. GÓMEZ FERRER, 55
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 96 126 93 94
afers@editorialafers.com
www.editorialafers.com

EDITORIAL AGUAÇLARA

CARRER ROSELLÓ, 55
ALACANT 03010 ALACANT
TEL.: 96 524 00 64
FAX: 96 525 93 02
edit.aguacalara@natural.es

EDITORIAL ALETHEIA

CARRER MARGARITA
VALLDAURA, 1
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 57 74
FAX: 96 316 13 01
aletheia@aletheiaeditorial.com
www.aletheiaeditorial.com

EDITORIAL ALFREDO ORTELLS

CARRER SAGUNTO, 5-1ª
VALÈNCIA 46009 VALÈNCIA
TEL.: 96 347 10 00
FAX: 96 347 39 10
editorial@ortells.com
www.ortells.com/

EDITORIAL ANTINEA

CARRER DOCTOR FLEMING, 6
VINARÒS 12500 CASTELLÓ
TEL.: 964 45 45 25
FAX: 964 45 20 12
antinea@editorialantinea.com
www.editorialantinea.com

EDITORIAL CLUB UNIVERSITARIO

CARRER COTTOLENGO, 25
ALACANT 03690 ALACANT
TEL.: 96 567 61 33
FAX: 96 566 39 36
ecu@ecu.fm
www.ecu.fm

EDITORIAL DE LA UNIVERSIDAD

POLITÉCNICA DE VALÈNCIA
CAMINO DE VERA, S/N
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 387 70 12
FAX: 96 387 79 12
public@upvnet.upv.es
www.editorial.upv.es

EDITORIAL DENES

CARRER ARTS GRÀFIQUES, 58
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 44 66
FAX: 96 397 48 42
denes@editorialdenes.com
www.editorialdenes.com

EDITORIAL I SEE BOOKS

CARRER DON GENEROSO
HERNÁNDEZ 1
VALÈNCIA 46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 3914824
info@iseebooks.com

EDITORIAL INSTITUTO DE

ESTUDIOS MODERNISTAS S.L
AVINGUDA PÉREZ GALDOS, 118-27
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 09 02
FAX: 96 385 09 02
edinesmo@yahoo.com

EDITORIAL MARFIL SA

CARRER SAN ELOY, 17
ALCOI 03804 ALACANT
TEL.: 96 552 33 11
FAX: 96 552 34 96
editorialmarfil@editorialmarfil.es
www.editorialmarfil.com

EDITORIAL PARTENOPE

AVINGUDA TEODOMIRO, 44
ORIHUELA 0300 ALACANT
TEL.: 696 99 36 80
info@partenope.es
www.partenope.es

EDITORIAL PENCIL

CARRER REY DON JAIME, 5
ALBORAYA 46120 VALÈNCIA
TEL.: 96 133 81 68
FAX: 96 133 65 71
correo@editorialpencil.es
www.editorialpencil.es

EDITORIAL PRE-TEXTOS

CARRER LUIS SANTÀNGEL, 10
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 32 26
FAX: 96 395 54 77
info@pre-textos.com
www.pre-textos.com

EDITORIAL PROMOLIBRO

CARRER BACHILLER, 27 BAIX
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 20 29
FAX: 96 393 31 38
librerialapau@terra.es
www.psyli.com

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH

CARRER ARTES GRÀFICAS, 14
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 00 48
FAX: 96 369 41 51
tlb@tirant.es
www.tirant.net

EDITORIAL TRES I QUATRE

OCTUBRE CENTRE DE CULTURA
CONTEMPORÀNIA
CARRER SAN FERRAN, 12
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 77 99
FAX: 96 315 51 65
tresiquatre@tresiquatre.com
www.tresiquatre.com

EL CABALLERO DE LA BLANCA LUNA

CARRER EN BORRÁS 16 BAJO
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL: 96 391 66 78

EL NADIR EDICIONES, S.L.

CARRER GUILLÉN DE CASTRO, 77
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 687 541 263
FAX: 96 380 95 12
info@editorialelnadir.com
www.editorialelnadir.com

ENGLIBA**GRUPO DE COMUNICACIÓN**

CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29-
13
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 89 00
FAX: 96 391 59 04
ribera@engloba.net
www.engloba.net

ESPIRELIUS

CARRER UTIEL, 22 BAIX
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 339 37 07
FAX: 96 369 81 26

ESSER EDITORIAL

CARRER SANT CRISTÒFOL, 22
CARCAIXENT 46740 VALÈNCIA
TELS.: 96 243 41 31/ 637 51 68 00
FAX: 96 243 41 31
adria@editarunlibro.com
www.essereditorial.com

FAXIMIL EDICIONS DIGITALS

CARRER PROGRESO, 100
VALÈNCIA 46011 VALÈNCIA
TEL.: 96 371 17 31
FAX: 96 382 87 46
info@faximil.com
www.faximil.com

FEDERICO DOMÉNECH

CARRER GREMIOS, 1
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 320 11 15
FAX: 96 359 69 41
editorial@federicodomenech.com
www.lasprovincias.es/editorial/in-
dex.htm

FORPAX

CARRER LA NAVE, 22
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 394 43 85
FAX: 96 340 11 14
formacion@forpax.es
www.forpax.es

GERMANIA

CARRER DOCTOR JOSÉ GONZÁLEZ,
99, ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 241 98 54
FAX: 96 240 60 70
germania@germania.es
www.germania.es

GRATACELS EDICIONS

CALLE EN BLANCH, 5
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 316 37 13

INSTITUCIÓ ALFONS**EL MAGNÀNIM**

CARRER CORONA, 36
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 388 31 69
FAX: 96 388 31 70
iam@alfonselmagnanim.com
www.alfonselmagnanim.com

INSTITUT VALENCIÀ DE**CINEMATOGRAFIA RICARDO****MUÑOZ SUAY**

PLAÇA AYUNTAMIENTO, 17
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 353 93 21
FAX: 96 353 93 30
lopez_niemen@gva.es
ivac-lafilMOTECA.es

INSTITUTO DE ESTUDIOS DE**MODA Y COMUNICACIÓN**

CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 303 04 78
FAX: 96 391 59 04
edicion@engloba.net

IRTA INTERVENCIONS CULTURALS**AL PAIS VALENCIÀ**

CARRER POETA QUINTANA 1B
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 29 72

IRV LIBROS

AVINGUDA DR. TOMÁS SALA, 43 B
VALÈNCIA 46017 VALÈNCIA
TEL.: 600 508 651
FAX: 963 580 096
irvlibros@yahoo.es
www.inruval.com

LA IMPRENTA CG

CARRER CIUDAD DE CARTAGENA
2-A
PATERNA 46988 VALENCIA
TEL.: 96 134 12 77
FAX: 96 134 03 82
laimprenta@laimprentacg.com
http://laimprentacg.com

L'ÈIXAM EDICIONS

CARRER AUSIÀS MARCH, 38
TAVERNES BLANQUES
46016 VALÈNCIA
TEL.: 96 185 43 14
Fax: 96 186 28 11
eixam@eixamedicions.com
www.eixamedicions.com

LLAMBERT PALMART

CARRER CARCAIXENT, 10
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 380 37 76
llambert_palmart@yahoo.com

L'ORONELLA

APARTAT DE CORREUS 6126
VALENCIA 46011 VALENCIA
TEL.: 96 356 26 56
oronella@oronella.com www.oro-
nella.com

MARJAL-GRUP EDEBÉ
CARRER ALT PALÀNCIA, 6
MISLATA 46920 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 59 70
FAX: 96 313 47 55
valència@edebe.net
www.edebedigital.com

MEDIA VACA
CARRER SALAMANCA, 49-13ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 69 27
FAX: 96 395 69 27
mediavaca@mediavaca.net
www.mediavaca.com

MISÈRIA I COMPANYIA
Llibreters, Editors i Paperaires
CARRER SAN NICOLÁS, 40
ALCOI 03801 ALACANT
TEL.: 96 544 973
buzon@libroantiguo.com
www.libroantiguo.com

NAU LLIBRES
CARRER PERIODISTA BADÍA, 10
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 360 33 36
FAX: 96 332 55 82
nau@naullibres.com
www.naullibres.com

NUMA EDITORIAL
CARRER GENERAL URRUTIA, 10-15
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 329 01 94
FAX: 96 329 01 94
numa@numa.es
www.numa.es

OBRABIERTA EDITORIAL S.L.
CARRER FLORESTA 23
VALÈNCIA 46022 VALÈNCIA
TEL: 619 61 06 81
vicentevercher@obraziata.com
www.obraziata.com

ONADA EDICIONS
PLAZA DE L'AJUNTAMENT, LOCAL 3
BENICARLÓ 12580 CASTELLÓ
TEL.: 96 447 46 41
FAX: 964 46 82 53
onada@onadaedicions.com

PAGINACERO EDICIONES
CARRER ALBERIQUE, 4-8ª
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 99 40
FAX: 96 322 85 87
pag.cero@teleline.es

PERIFÈRIC EDICIONS
CARRER SÈQUIA DE MONCADA, 13
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 609 426 131
periferic@periferic.es
www.periferic.es

PHD ÀRISTOS EDITOR
URBANITZACIÓ SAN LUIS
AVINGUDA DESA, 155
TORREVIEJA 03184 ALACANT
TEL.: 96 678 49 39
FAX: 96 678 49 39
stl_aristos@telefonica.net

PILES, EDITORIAL DE MÚSICA
CARRER ARCHENA, 33
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 40 27
FAX: 96 370 49 64
info@pilesmusic.com
www.pilesmusic.com

PRODIDACTA ABRIL EDICIONS
CARRER JAUME I, 48
ALAQUÀS 46970 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 60 52
FAX: 96 150 60 52
prodidacta@wanadoo.es
www.prodidacta.com

PUBLICACIONES DE LA GENERALITAT VALENCIANA
CARRER BAILIA, 1
VALÈNCIA 46071 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 77 30
FAX: 96 386 60 91
lilig@gva.es
www.pre.gva.es/lilig

SAÓ EDICIONS
CARRER ANGEL DEL ALCAZAR,
14-12ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 58 41
FAX: 96 370 57 55
sao@arrakis.es

TABARCA LLIBRES
AVENIDA AUSIÀS MARCH, 184
VALÈNCIA 46026 VALÈNCIA
TEL.: 96 318 60 07
FAX: 96 318 64 32
tabarca@futurnet.es
www.tabarcallibres.com

TÀNDEM EDICIONS
CARRER SAN VICENTE, 93-1
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 20 47
FAX: 96 317 22 01
tandem@tandemedicions.net
www.tandemedicions.com

THE MAGIC RIDER
PLAÇA ALCALDE AGATANGELO
SOLER, 6
ALACANT 03015 ALACANT
TEL.: 966 004 956
FAX: 966 004 956
tmr.editores@gmail.com
info@primaci.net

UNED CENTRO ASOCIADO ALZIRA - VALÈNCIA «FRANCISCO TOMÁS Y VALIENTE»
CARRER CASA DE LA MISERICORDIA, 34,
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 26 21
FAX: 96 350 27 11
fihs@valencia.uned.es
www.uned.es/ca-alzira-valencia

UNIVERSITAT D'ALACANT. SERVEI DE PUBLICACIONS / UNIVERSIDAD DE ALICANTE. SERVICIO DE PUBLICACIONES
CAMPUS DE SANT VICENT DEL RASPEIG.
APARTAT DE CORREUS, 99
ALACANT 03080 ALACANT
TEL.: 96 590 34 80
FAX: 96 590 94 45
publicaciones@ua.es
http://publicaciones.ua.es

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. SERVEI DE PUBLICACIONS
CARRER ARTES GRÀFICAS, 13
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 41 15
FAX: 96 386 40 67
publicacions@uv.es
www.uv.es/publicacions

UNIVERSITAT JAUME I PUBLICACIONS
EDIFICIO RECTORAT
CAMPUS RIU SEC S/N,
CASTELLÓ DE LA PLANA 12071
CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 96 472 88 21
FAX: 96 472 88 32
publicacions@uji.es
www.uji.es/publ

VERSOS Y TRAZOS
CARRER FRAY JUNIPERO SERRA,
70-3ª BAIX ESQUERRA
VALENCIA 46014 VALENCIA
TEL.: 96 206 11 21
FAX: 96 206 11 21
literaria@versosytrazos.com
www.versosytrazos.com

